



Wetenschappelijk Onderzoek- en  
Documentatiecentrum

Cahier 2022-9

# De effectiviteit van de BORG-training

*Een vergelijkend recidiveonderzoek onder daders  
van partnergeweld*

Cahier 2022-9

# De effectiviteit van de BORG-training

*Een vergelijkend recidiveonderzoek onder daders  
van partnergeweld*

K.A. Beijersbergen  
T.W. Piersma

**Cahier**

De reeks Cahier omvat de rapporten van onderzoek dat door en in opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en documentatie Centrum is verricht. Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud van de rapporten het standpunt van de Minister van Justitie en Veiligheid weergeeft.

## Dankwoord

De auteurs bedanken de volgende personen voor hun bijdragen aan deze studie:

- de begeleidingscommissie (zie bijlage 1) voor hun waardevolle bijdragen aan dit onderzoek;
- Martine Stegink, Merel Spit en Mariska Kogenhop van de 3RO voor het aanleveren en uitzoeken van de 3RO-gegevens en voor alle hulp bij het organiseren van de interviews met de oud-BORG-deelnemers;
- onze WODC-collega's Sanne Boschman en Manon van der Meer voor het kritisch meelesen met respectievelijk de kwantitatieve en kwalitatieve onderzoeksbevindingen.

De eindverantwoordelijkheid voor de inhoud van dit rapport ligt bij de auteurs en het WODC.

# Inhoud

	<b>Managementsamenvatting</b>	<b>7</b>
	<b>Samenvatting</b>	<b>8</b>
<b>1</b>	<b>Inleiding</b>	<b>19</b>
1.1	Partnergeweld	19
1.2	De BORG-training	21
1.2.1	Ontwikkeling van de BORG-training	21
1.2.2	Doelgroep, indicatiestelling en strafrechtelijk kader	22
1.2.3	Opzet van de BORG-training	24
1.2.4	Doel	24
1.2.5	Theoretisch kader	25
1.2.6	Eerder onderzoek	28
1.3	Onderzoeksvragen	31
<b>2</b>	<b>Methode</b>	<b>34</b>
2.1	Data	34
2.1.1	Kwantitatieve gegevens	34
2.1.2	Kwalitatieve gegevens	35
2.2	Onderzoeks- en controlegroep kwantitatieve gegevens	37
2.2.1	Onderzoeksgroep	37
2.2.2	Controlegroep	37
2.2.3	Vergelijkbaarheid onderzoeks- en controlegroep	40
2.3	Onderzoeksgroep kwalitatieve gegevens	40
2.4	Variabelen	40
2.4.1	Achtergrondkenmerken	40
2.4.2	Recidivematen	43
2.5	Analyses	44
2.5.1	Achtergrondkenmerken onderzoeks- en controlegroep	44
2.5.2	Effectiviteit BORG-training in termen van recidive	45
2.5.3	Samenhang uitvoeringskenmerken BORG-training en recidive	47
2.5.4	Succes- en faalfactoren BORG-training volgens ex-deelnemers	48
<b>3</b>	<b>Resultaten</b>	<b>49</b>
3.1	Achtergrondkenmerken onderzoeksgroep	49
3.1.1	Dader-, strafzaak- en strafrechtelijke voorgeschiedenkenmerken	49
3.1.2	BORG-selectiecriteria	51
3.1.3	Uitvoeringskenmerken BORG-training	58
3.2	Effectiviteit BORG-training in termen van recidive	60
3.3	Samenhang uitvoeringskenmerken BORG-training en recidive	63
3.3.1	Bivariate analyses	63
3.3.2	Multivariate analyses	65
3.4	Mogelijke succes- en faalfactoren BORG-training volgens ex-deelnemers	67
3.4.1	Achtergronden geïnterviewden	67
3.4.2	Partnergeweld	68
3.4.3	Verwachtingen, motivatie en de inhoud van de BORG-training	69
3.4.4	Trainers	72

3.4.5	Organisatorische aspecten BORG-training	74
3.4.6	Rol partner bij BORG-training	75
3.4.7	Andere interventies en hulpverlening	77
3.4.8	Subdoelen en hoofddoel BORG-training	78
3.4.9	Samenvatting belangrijkste bevindingen interviews	80
<b>4</b>	<b>Conclusie en discussie</b>	<b>82</b>
4.1	Belangrijkste bevindingen	82
4.1.1	Achtergronden BORG-deelnemers	82
4.1.2	BORG-selectiecriteria	83
4.1.3	Effectiviteit BORG-training in termen van recidive	83
4.1.4	Samenhang uitvoeringskenmerken BORG-training en recidive	83
4.1.5	Mogelijke succes- en faalfactoren BORG-training volgens ex-deelnemers	84
4.2	Discussie	85
4.2.1	Beperkingen	89
4.2.2	Aanbevelingen	90
4.3	Tot besluit	96
	<b>Summary</b>	<b>98</b>
	<b>Literatuur</b>	<b>110</b>
<b>Bijlage 1</b>	<b>Samenstelling begeleidingscommissie</b>	<b>117</b>
<b>Bijlage 2</b>	<b>BORG-beslisboom</b>	<b>118</b>
<b>Bijlage 3</b>	<b>Topiclijst interviews</b>	<b>119</b>
<b>Bijlage 4</b>	<b>Matchingsmethoden</b>	<b>122</b>
<b>Bijlage 5</b>	<b>Penalized regressie</b>	<b>123</b>

## Managementsamenvatting

Partnergeweld is de meest voorkomende vorm van huiselijk geweld en een aanzienlijk maatschappelijk probleem, zowel qua omvang als wat betreft lichamelijke, psychische en financiële gevolgen. Een veelvoorkomende vorm van partnergeweld is *common couple violence* waarbij conflicten tussen partners uit de hand lopen en beide partners een aandeel hebben in het partnergeweld. Er is een grote behoefte aan effectieve interventies om partnergeweld terug te dringen. In Nederland is hiertoe de gedragsinterventie 'Beëindiging Onderling Relationeel Geweld' (BORG) van de reclassering ontwikkeld.

In de huidige studie is onderzocht in hoeverre de BORG-training effectief is in het terugdringen van de (huiselijk gewelds)recidive bij daders van partnergeweld en wat mogelijk succesvolle en minder succesvolle aspecten van de training zijn. Allereerst zijn de achtergronden van 463 veroordeelde daders van partnergeweld die in 2015 tot en met 2017 deelnamen aan de BORG-training in beeld gebracht en is de recidive van hen vergeleken met de recidive van een vergelijkbare groep daders die ook veroordeeld waren voor partnergeweld, maar de BORG-training niet hebben gevolgd. Daarnaast zijn interviews gehouden met dertien ex-BORG-deelnemers om meer zicht te krijgen op mogelijk succesvolle en minder succesvolle aspecten van de training.

In het huidige onderzoek is geen bewijs gevonden voor de effectiviteit van de BORG-training in termen van recidive. De recidivevergelijking liet zien dat de huiselijk gewelds-, gewelds- en algemene recidive van de BORG-deelnemers en de controle-groep niet significant van elkaar verschilden. In overeenstemming met en in aanvulling op eerdere studies naar de BORG-training zijn in de huidige studie diverse knelpunten gesignaleerd in de uitvoering van de BORG-training. Zo lijkt de beoogde doelgroep niet bereikt te worden, worden geen haalbare en SMART-geformuleerde doelen gesteld, wordt de partner onvoldoende betrokken bij de training, is de training inhoudelijk onvoldoende gebaseerd op *evidence-based* methodieken en een gedegen integraal theoretisch kader, en is er onvoldoende landelijke sturing op de uitvoering van de training.

Hoewel in de huidige studie geen bewijs werd gevonden voor de effectiviteit van de BORG-training in termen van recidive, bieden de knelpunten wel aanknopingspunten om de training te verbeteren, waardoor de training mogelijk wel effectief wordt. Bovendien lijkt een substantieel deel van de deelnemers positief over de training. Voorts zou de BORG-training in potentie vroegtijdig ingezet kunnen worden bij een grote groep daders (koppels) van partnergeweld, doordat de reclassering al bij een aanhouding vanwege huiselijk geweld door de politie betrokken wordt. Het lijkt daarom de moeite waard om de BORG-training (grondig) aan te passen. Daar waren ook al plannen voor. Door bij de doorontwikkeling van de BORG-training aandacht te besteden aan de genoemde knelpunten en door vanuit de ministeries voor JenV en VWS betere randvoorwaarden te creëren voor een integrale, domeinoverstijgende en systeemgerichte aanpak van huiselijk geweld zal mogelijk een effectieve interventie ontstaan die een bijdrage levert aan het terugdringen van partnergeweld in de samenleving.

## Samenvatting

### Inleiding

Partnergeweld is de meest voorkomende vorm van huiselijk geweld en staat sinds het begin van deze eeuw hoog op de politieke agenda in Nederland. Eén van de dader-interventies die in het afgelopen decennium is ontwikkeld om onder meer de recidive onder daders van partnergeweld terug te dringen is de gedragsinterventie 'Beëindiging Onderling Relationeel Geweld' (BORG) van de reclassering. De BORG-training wordt vanaf de zomer 2014 landelijk in Nederland aangeboden. Het is een groepstraining die bestaat uit twaalf groepsbijeenkomsten en drie individuele gesprekken. Hoewel de BORG-training is opgezet als groepstraining, is het ook mogelijk om de training individueel te volgen, bijvoorbeeld als de dader groepsongeschikt is. Het doel van de BORG-training is dat de geweldspiraal in de relatie of voormalige relatie wordt doorbroken en het partnergeweld afneemt of stopt. Daarnaast zijn er drie subdoelen: inzicht in de relatiedynamiek, herkennen van risicosignalen die aanleiding zijn voor gewelddadig gedrag en het toepassen van vaardigheden en strategieën om te voorkomen dat meningsverschillen en conflicten escaleren. De BORG-training is bedoeld voor volwassen daders van partnergeweld, waar sprake is van *common couple violence* of licht antisociaal geweld. Om te bepalen of een dader in aanmerking komt voor deelname aan de BORG-training worden er verschillende selectiecriteria gehanteerd. Zo moet er bijvoorbeeld sprake zijn van een laag of gemiddeld recidiverisico, moet de deelnemer een verblijfsvergunning hebben, mag er geen sprake zijn van ernstig antisociaal geweld of een ernstig alcohol- of drugsprobleem, moet men het partnergeweld bekennen en is een IQ van 80 of hoger vereist.

In de huidige studie is onderzocht in hoeverre de BORG-training effectief is in het terugdringen van de (huiselijk gewelds)recidive bij daders van partnergeweld en wat mogelijk succesvolle en minder succesvolle aspecten van de training zijn. Het onderzoek bestond uit een kwantitatief en kwalitatief deel. In het onderzoek stonden vier onderzoeksvragen centraal. De eerste drie onderzoeksvragen waren kwantitatief van aard. Hierbij bestond de onderzoeksgroep uit 463 daders van partnergeweld die in de periode januari 2015 tot en met december 2017 deelnamen aan de BORG-training. De controlegroep bestond uit een vergelijkbare groep daders die zijn veroordeeld voor partnergeweld, maar de BORG-training niet hebben gevolgd. De vierde en laatste onderzoeksvraag was kwalitatief van aard en is beantwoord op basis van interviews met dertien daders van partnergeweld die ten tijde van het interview onder toezicht stonden bij de reclassering en ooit deelnamen aan de BORG-training. De onderhavige studie maakt deel uit van een vijfjarig onderzoeksprogramma naar de recidive van en effectiviteit van interventies voor daders van huiselijk geweld.



De volgende onderzoeksvragen stonden centraal in de huidige studie:

- 1 Wat zijn de achtergrondkenmerken van de onderzoeksgroep?
  - a Wat zijn de dader-, strafzaak- en strafrechtelijke voorgeschiedenissenkenmerken (zoals leeftijd, type huiselijk geweld en aantal eerdere strafzaken) van de onderzoeksgroep en in hoeverre zijn deze vergelijkbaar met die van de controlegroep?
  - b In hoeverre voldoet de onderzoeksgroep aan de BORG-selectiecriteria?
  - c Wat zijn de uitvoeringskenmerken van de BORG-training (zoals aanwezigheidspercentage, individuele of groepstraining en training voltooid of voortijdig beëindigd) bij de onderzoeksgroep?
- 2 Hoe effectief is de BORG-training in het terugdringen van recidive? Meer specifiek: hoe verhoudt de recidive van de onderzoeksgroep zich tot de recidive van de controlegroep?
- 3 Welke uitvoeringskenmerken van de BORG-training hangen samen met de kans op recidive, indien er gecorrigeerd is voor verschillen in dader-, strafzaak- en strafrechtelijke voorgeschiedenissenkenmerken?
- 4 Hoe kijken ex-BORG-deelnemers terug op de BORG-training en wat zijn voor hen de succes- en faalfactoren van de training?

## **Methode**

Voor het kwantitatieve deel van het onderzoek is gebruikgemaakt van drie soorten gegevens. Allereerst zijn reclasseringsgegevens over de BORG-training uit het Integraal Reclassering Informatiesysteem gebruikt. Daarbij gaat het om gegevens, zoals de start- en einddatum van de training, de aan- en afwezigheid bij de bijeenkomsten en of de training is voltooid of voortijdig beëindigd. In het onderzoek zijn gegevens opgevraagd van alle daders van partnergeweld die tot en met december 2017 hebben deelgenomen aan de BORG-training. Met deze gegevens kon de onderzoeksgroep worden vastgesteld en konden daders worden uitgesloten van de controlegroep. Ten tweede zijn gegevens van twee risicotaxatie-instrumenten van de reclassering gebruikt: de Recidive Inschattingsschalen (RISc) en de QuickScan. Beide instrumenten worden gebruikt om factoren van een dader die bijdragen aan crimineel gedrag in kaart te brengen en een inschatting te verkrijgen van het recidiverisico. In het onderhavig onderzoek zijn alle RISc-en (versie 4) en QuickScans (versie 2.8 en 2.9) die tot en met december 2017 zijn afgenomen opgevraagd bij de reclassering. Met deze gegevens kon worden nagegaan in hoeverre de onderzoeksgroep voldeed aan de BORG-selectiecriteria, zoals een laag of gemiddeld recidiverisico, het delict (deels) bekennen en de afwezigheid van een ernstig alcohol- of drugsprobleem. Tot slot is gebruikgemaakt van gegevens uit de Onderzoeks- en Beleidsdatabase Justitiële Documentatie (OBJD). De OBJD is een gepseudonimiseerde versie van het Justitieel Documentatie Systeem, het wettelijke registratiesysteem van strafzaken. Van elke strafzaak is bijvoorbeeld geregistreerd wanneer de zaak is aangemeld bij het OM, om welke delicten het ging en hoe de zaak is afgedaan. In de huidige studie zijn gegevens gebruikt uit de OBJD tot en met juni 2020. Deze data zijn gebruikt om een controlegroep samen te stellen op basis van verschillende dader-, strafzaak- en strafrechtelijke voorgeschiedenis-kenmerken en om de recidive van onderzoeks- en controlegroep te berekenen.

De kwantitatieve onderzoeksgroep bestond uit 463 veroordeelde daders van partnergeweld die in 2015 tot en met 2017 deelnamen aan de BORG-training. Allereerst zijn de achtergronden van de onderzoeksgroep in kaart gebracht middels beschrijvende statistieken. Ten tweede is de effectiviteit van de BORG-training onderzocht door de recidive van de onderzoeksgroep te vergelijken met de recidive van een controlegroep. Voor de controlegroep zijn in de OBJD alle daders die in de periode 2014 tot en met 2017 zijn veroordeeld voor partnergeweld geselecteerd. Vervolgens zijn alle minderjarige daders, daders zonder Burgerservicenummer en daders die eerder hebben deelgenomen aan de BORG-training uitgesloten van de controlegroep. Omdat afdoeningen niet willekeurig worden opgelegd, verschillen daders in de onderzoeks- en controlegroep op voorhand van elkaar. Om de groepen beter vergelijkbaar te maken zijn de groepen gematcht op diverse kenmerken middels *Propensity Score Matching*. Na matching waren de groepen vergelijkbaar op verschillende daderkenmerken (zoals geslacht en leeftijd), strafzaakkenmerken (zoals type huiselijk geweld) en strafrechtelijke voorgeschiedenissenkenmerken (zoals leeftijd tijdens eerste strafzaak en aantal eerdere huiselijk geweld strafzaken), en was een betere vergelijking van de recidive mogelijk. Recidive is geoperationaliseerd als 'een delict dat leidt tot een nieuwe strafzaak'. Met strafzaken worden zaken bedoeld die zijn geëindigd in een schuldigverklaring door de rechter of zijn afgedaan door het OM (inclusief beleidssepots, maar exclusief vrijspraak, ontslag van rechtsvervolging, technische sepots en andere technische beslissingen) én zaken die nog niet (onherroepelijk) zijn afgedaan. Om de één- tot driejarige recidiveprevalentie te berekenen is gebruikgemaakt van survivalanalyse. Er is naar drie vormen van recidive gekeken: huiselijk geweldsrecidive (nieuwe strafzaak vanwege huiselijk geweld), geweldsrecidive (nieuwe strafzaak vanwege geweldsdelict) en algemene recidive (nieuwe strafzaak vanwege enig delict). Tot slot is bij de onderzoeksgroep de samenhang tussen uitvoeringskenmerken van de BORG-training (zoals individuele of groepstraining, en of de training voltooid of voortijdig beëindigd is) en recidive onderzocht middels bivariate analyses en een multiële Cox-regressieanalyse.

Voor het kwalitatieve deel van het onderzoek zijn interviews gehouden met ex-BORG-deelnemers. Daartoe heeft de reclassering alle mannelijke reclasseringscliënten geselecteerd die ten tijde van de interviews (augustus en september 2021) onder toezicht zouden staan, die ooit een BORG-training hebben gevolgd en die aan minimaal vijf bijeenkomsten hebben deelgenomen. Uit deze groep van 124 reclasseringscliënten is een aselecte steekproef van 60 cliënten getrokken (vanwege de verwachte non-respons vijf keer zoveel als het beoogd aantal interviews), waarbij rekening is gehouden met de reclasseringsregio. De toezichthouders van de cliënten zijn benaderd en gevraagd of hun cliënt wil deelnemen aan het interview. De interviews hebben grotendeels *face-to-face* plaatsgevonden bij de reclassering; twee interviews hebben 's avonds via beeldbellen plaatsgevonden. De interviews duurden gemiddeld een uur. De geïnterviewden is gevraagd een toestemmingsformulier te ondertekenen, waarbij ook toestemming werd gegeven voor het maken van geluidsopnames. Voorafgaand aan de interviews was een lijst met gespreks- onderwerpen opgesteld.

De kwalitatieve onderzoeksgroep bestond uit dertien ex-BORG-deelnemers. Het merendeel van de geïnterviewde ex-BORG-deelnemers had de training in 2020 gevolgd, bij twee was dit in 2015 en 2016. Om meer zicht te krijgen op mogelijk succesvolle en minder succesvolle aspecten van de training zijn de getranscribeerde interviews met ex-BORG-deelnemers gecodeerd en geanalyseerd. Hierbij is gebruikgemaakt van vooraf opgestelde codes (a priori codes), maar zijn ook codes

voortgekomen uit de data (in vivo codes). De twee onderzoekers hebben aanvankelijk een aantal getranscribeerde interviews onafhankelijk van elkaar gecodeerd en deze vervolgens vergeleken en doorgenomen om tot consensus te komen over de wijze van codering. In de analyse is nagegaan welke codes veel voorkwamen in de data, maar is ook juist gekeken naar verschillen tussen de ex-BORG-deelnemers in hun ervaringen met de training.

## Resultaten

### *Achtergronden BORG-deelnemers*

De dader-, strafzaak- en strafrechtelijke voorgeschiedenisgegevens van de BORG-deelnemers in de kwantitatieve onderzoeksgroep lieten zien dat nagenoeg alle BORG-deelnemers man waren en dat ze gemiddeld 37 jaar oud waren. Ruim 80% was veroordeeld voor eenvoudige mishandeling, 8% voor bedreiging en 5% voor zware mishandeling. De meeste BORG-deelnemers hadden als zwaarste afdoening voor het partnergeweld een voorwaardelijk beleidssepot, werkstraf of leerstraf opgelegd gekregen. Bijna drie kwart van de BORG-deelnemers was eerder veroordeeld geweest en bijna 30% was zelfs vijf keer of vaker veroordeeld geweest. Bijna de helft van de BORG-deelnemers was eerder veroordeeld vanwege een geweldsdelict en een kwart was eerder veroordeeld vanwege huiselijk geweld. Een vijfde van de BORG-deelnemers had al eerder een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf opgelegd gekregen.

Uit de BORG-gegevens bleek dat de BORG-deelnemers in de kwantitatieve onderzoeksgroep gemiddeld 8,5 maand na de pleegdatum van het partnergeweld zijn gestart met de BORG-training. Bij 28% is de training binnen drie maanden gestart, bij 47% duurde het langer dan een halfjaar. De meeste BORG-trainingen zijn uitgevoerd in reclasseringsregio Noord-West, Oost en Zuid (22% tot 29%) en het minste aantal in de reclasseringsregio's Zuid-West en Midden-Noord (elk 10%). Het strafrechtelijk kader bij aanvang van de training was veelal een voorwaardelijke veroordeling (40%) of een voorwaardelijk beleidssepot (37%). Bij 11% van de deelnemers was sprake van vrijwillige deelname in afwachting van de afhandeling van de strafzaak. Ondanks dat de BORG-training een groepstraining is, heeft 13% van de onderzoeksgroep de training (gedeeltelijk) individueel gevolgd. Ruim 60% van de BORG-deelnemers is bij alle bijeenkomsten aanwezig geweest en 12% is bij minder dan de helft van de bijeenkomsten aanwezig geweest. De gemiddelde duur van de training was ruim drie maanden. Gekeken naar de wijze van beëindiging blijkt dat 86% van de onderzoeksgroep de training heeft voltooid en 14% voortijdig is gestopt.

### *BORG-selectiecriteria*

Zowel uit het kwantitatieve deel als uit het kwalitatieve deel van de onderhavige studie bleek dat een aanmerkelijk deel van de BORG-deelnemers niet aan de BORG-selectiecriteria voldeed. Bij de nodige BORG-deelnemers was sprake van een contra-indicatie zoals het plegen van ernstig antisociaal geweld, een ernstig middelenprobleem, een licht verstandelijke beperking of het ontkennen van het partnergeweld.

### *Effectiviteit BORG-training in termen van recidive*

De huidige studie vindt geen bewijs voor de effectiviteit van de BORG-training in termen van recidive. De recidivevergelijking liet zien dat de huiselijk gewelds-,

gewelds- en algemene recidive van de BORG-deelnemers en de controlegroep niet significant van elkaar verschilden.

#### *Samenhang uitvoeringskenmerken BORG-training en recidive*

Door het lage huiselijk geweldsrecidivepercentage kon de samenhang tussen de uitvoeringskenmerken van de BORG-training en huiselijk geweldsrecidive alleen bivariaat onderzocht worden. Drie uitvoeringskenmerken bleken bivariaat samen te hangen met de driejarige huiselijk geweldsrecidive. Ten eerste pleegden BORG-deelnemers die binnen drie maanden konden beginnen met de training minder vaak opnieuw huiselijk geweld dan BORG-deelnemers die langer dan een jaar moesten wachten tot de training begon. Ten tweede recidiveerden BORG-deelnemers die vrijwillig deelnamen aan de training of via een strafbeschikking, gedragsaanwijzing of voorwaardelijk beleidssepot minder vaak dan BORG-deelnemers die deelnamen vanuit een voorwaardelijke veroordeling of schorsing van de preventieve hechtenis. Ten derde hadden BORG-deelnemers die voortijdig stopten met de training een grotere kans om opnieuw huiselijk geweld te plegen dan BORG-deelnemers die de training hadden voltooid. De vraag is echter of deze verbanden overeind blijven wanneer de samenhang van deze kenmerken met huiselijk geweldsrecidive tegelijkertijd wordt onderzocht in een multivariate analyse. Zo is het eerste verband waarschijnlijk een schijnverband, omdat de snelheid waarmee de training start samen bleek te hangen met het strafrechtelijk kader (en dus het type delict en dader). Voor de samenhang met de algemene recidive kon wel een multivariate analyse worden uitgevoerd. Van alle BORG-uitvoeringskenmerken hing alleen de wijze waarop de BORG-training is geëindigd significant samen met algemene recidive in deze analyse. BORG-deelnemers die de training hadden voltooid, hadden 35% minder kans om te recidiveren met enig delict dan BORG-deelnemers waarbij de training voortijdig was geëindigd. Ook hier zou sprake kunnen zijn van een schijnverband. Zo zou bijvoorbeeld de motivatie van deelnemers om te veranderen een rol kunnen spelen: deelnemers met een lage motivatie zullen wellicht vaker afhaken en vaker recidiveren.

#### *Mogelijke succes- en faalfactoren BORG-training volgens ex-deelnemers*

Het kwalitatieve deel van het onderzoek, waarbij dertien ex-BORG-deelnemers zijn geïnterviewd, leverde verschillende bevindingen op. Allereerst bleek dat de ervaringen van de respondenten met de BORG-training uiteenliepen. Ruim de helft van de geïnterviewden oordeelde positief over de training en gaf aan geleerd te hebben van de training. Wat ze geleerd hadden kwam vooral neer op vaardigheden om escalatie bij meningsverschillen en conflicten te voorkomen. Andere subdoelen van de training, zoals inzicht in de relatiedynamiek, verantwoordelijkheid nemen voor het gepleegde geweld en kunnen reflecteren op het eigen gedrag bleek bij veel respondenten beperkt. Een aantal respondenten was minder uitgesproken positief of negatief over de training en kon minder goed benoemen wat ze hadden geleerd. Een laatste groep respondenten oordeelde negatiever over de training. Zij gaven aan dat ze weinig tot niets van de training hebben geleerd en het weinig effect op hen heeft gehad. Opvallend is dat het met name bij deze groep na de BORG-training opnieuw mis is gegaan.

Ten tweede bleek dat de training niet altijd even goed was blijven hangen. Verschillende respondenten bleken trainingen door elkaar te halen. Ook bleken de nodige respondenten het lastig te vinden om te benoemen wat ze precies geleerd

hadden van de BORG-training. Een aantal respondenten benoemde ook expliciet dat de stof weg zakt na de training als je er niet mee bezig blijft.

Ten derde bleek dat er voor- en nadelen zitten aan zowel de groeps- als individuele variant van de BORG-training en dat respondenten verschilden in hun voorkeur qua type training. Voordelen van de groepstraining die werden genoemd waren het delen van ervaringen (inclusief herkenning bij elkaar), elkaar steunen en van elkaar leren. Voordelen van de individuele training die aan de orde kwamen waren dat een individuele training flexibeler is qua tijd en locatie waardoor het makkelijker te combineren is met werk en minder reistijd en reiskosten geeft, dat een partner makkelijker betrokken kan worden, dat het meer geschikt is voor personen die beter gedijen bij één-op-één contact, dat het de deelnemer minder tijd kost en dat een individuele training de problemen oplost die spelen bij kleine groepen (zoals weinig herkenning bij de enkele andere groepsgenoten en groepen die opgeheven worden door afhakers).

Ten vierde leek het partnergeweld in het merendeel van de gevallen wederkerig van aard, terwijl de BORG-training gericht is op de veroordeelde mannen en de partners er in de meeste gevallen niet tot nauwelijks bij betrokken worden.

Ten vijfde bleek dat de respondenten een goede trainer en een goede klik met de trainer een belangrijk onderdeel van de training vinden. Het is belangrijk voor de motivatie en het voltooien van de training, en voor de mate waarin je leert van de training.

Een zesde bevinding is dat er verschillen tussen regio's en trainers bleken te zijn. Zo werd de training soms door één en soms door twee trainers gegeven, had de helft van de respondenten in een groep van slechts drie of vier deelnemers gezeten maar hadden een paar respondenten in een groep van twaalf deelnemers gezeten, konden sommige respondenten snel starten met de training terwijl anderen moesten wachten tot na de strafzaak en verschilde de mate waarin de trainer moeite deed om de partner erbij te betrekken.

Een zevende bevinding is dat de BORG-training niet op zichzelf staat. In de interviews werd duidelijk dat bij veel van de respondenten, maar ook bij hun partners, naast de BORG-training (gelijktijdig) andere interventies plaatsvonden of hulpverlening betrokken was.

Een laatste bevinding is dat de trainer in vier gevallen tevens de toezichthouder bleek te zijn, terwijl dit verschillende rollen binnen het BORG-trainingstraject zijn.

## **Conclusie en discussie**

In de huidige studie zijn geen aanwijzingen gevonden dat het opleggen van de BORG-training bij daders van partnergeweld meer of minder effectief is in het voorkomen van partnergeweld dan het niet opleggen van de BORG-training. Er komen wel een aantal zaken naar voren in de onderhavige studie die een rol zouden kunnen spelen bij het ontbreken van een effect.

Een eerste mogelijke verklaring is dat de groep die de BORG-training heeft gevolgd niet geheel overeenkomt met de beoogde doelgroep voor de training. Hier zijn twee

aanwijzingen voor gevonden in de huidige studie. Allereerst bleek dat, hoewel de BORG-training is bedoeld voor daders met een laag tot gemiddeld risicoprofiel en lichtere (partner)geweldsproblemen, de meeste BORG-deelnemers al eerder veroordeeld zijn geweest en dus geen *first-offenders* zijn, een substantieel deel al vijf of meer keer eerder is veroordeeld, en ze naast partnergeweld ook geweldsdelicten buitenshuis en andere type delicten pleegden. Deze bevindingen zijn in lijn met eerder onderzoek. Een tweede aanwijzing is dat zowel uit het kwantitatieve als kwalitatieve deel van het onderzoek bleek dat een aanmerkelijk deel van de BORG-deelnemers niet aan de selectiecriteria van de BORG-training voldeed. Dat selectiecriteria bij interventies niet strikt gehanteerd worden en niet altijd even duidelijk zijn is niet uniek voor de BORG-training. Eerder onderzoek liet zien dat dit ook bij andere gedragsinterventies van de reclassering speelt. Door niet de juiste daders te selecteren wordt de effectiviteit van de BORG-training mogelijk (gedeeltelijk) ondermijnd.

Een tweede mogelijke verklaring waarom er geen bewijs is gevonden voor de effectiviteit van de BORG-training in termen van recidive is dat de gestelde doelen van de training wellicht te hoog gegrepen zijn. Het gaat hier niet om een intensieve en langdurige behandeling door een psychotherapeut, maar om een betrekkelijk korte gedragsinterventie van twaalf bijeenkomsten, waarbij de training wordt gegeven door een reclasseringsmedewerker. Kan van een dergelijke training verwacht worden dat het partnergeweld stopt? De resultaten van het kwalitatieve deel van het onderzoek duiden er ook op dat de inhoud van de training niet altijd even goed is blijven hangen en de subdoelen leken niet altijd bereikt te zijn.

Een derde mogelijke verklaring is dat de partner te weinig betrokken wordt bij de BORG-training. Het is de vraag hoe effectief een training gericht op het terugdringen van *common couple violence* gaat zijn, als de interventie slechts gericht is op één van de twee partners. Bij wederkerig partnergeweld gaat het juist om de interactie tussen de partners. In de interviews kwamen meerdere gevallen naar voren waar het partnergeweld waarschijnlijk niet was verminderd of gestopt als de partner niet was betrokken bij de training en/of was doorverwezen naar intensievere hulpverlening. Ook in eerder onderzoek werd het probleem van het marginaal betrekken van de partner bij de BORG-training al gesignaleerd.

Een laatste mogelijke verklaring waarom de huidige studie geen effect vindt van de BORG-training op de recidive is dat eerder (internationaal) onderzoek beperkt bewijs laat zien voor de effectiviteit van de zes interventiemethodieken van de BORG-training (cognitieve gedragstherapie, *motivational interviewing*, het ruziescenario, probleemoplossend denken, de *time-out* procedure en het uitdagen tot zelfreflectie) en voor de effectiviteit van interventies en behandelingen van daders van partnergeweld in het algemeen. Het blijkt dus niet eenvoudig om een effectieve interventie of behandeling voor daders van partnergeweld op te zetten.

Hoewel de huidige studie dus geen aanwijzingen heeft gevonden voor de effectiviteit van de BORG-training, bleek wel dat BORG-deelnemers die de training voltooiden minder recidiveerden dan BORG-deelnemers die voortijdig afhaakten. Deze bevinding is in lijn met eerder onderzoek: voortijdig stoppen bij partnergeweldinterventies is één van de belangrijkste voorspellers voor recidive. Er zou dus een positief effect uit kunnen gaan van het voltooien van de BORG-training, maar dit verband zou ook kunnen worden verklaard door een derde variabele zoals motivatie. In dit verband lijkt *motivational interviewing*, één van de zes interventiemethodieken die wordt toegepast in de BORG-training, een belangrijke techniek. Hoewel er tot op heden onvoldoende

bewijs is dat *motivational interviewing* partnergeweldrecidive vermindert, laat eerder onderzoek wel zien dat *motivational interviewing* voor minder afhakers en meer betrokkenheid bij de interventie zorgt. Meer aandacht voor *motivational interviewing* lijkt des te belangrijker, omdat recent onderzoek laat zien dat het aantal voortijdige beëindigde BORG-trainingen sterk is toegenomen met de jaren.

Tot slot verdienen twee specifieke bevindingen uit de interviews nog enige discussie. Allereerst bleek dat er in de uitvoering van de BORG-training verschillen zijn tussen regio's en trainers. Dit komt overeen met de bevindingen uit eerder onderzoek, waarin ook verschillen tussen regio's en trainers werden geconstateerd. Deze verschillen lijken voor een deel voort te komen uit een gebrek aan landelijke afstemming en interactie voor de BORG-trainers. Dergelijke verschillen komen de programma-integriteit van de BORG-training niet ten goede. Een tweede bevinding uit de interviews die enige discussie verdient is dat bij de helft van de geïnterviewden de groep uit slechts drie tot vier deelnemers bestond. De handleiding van de BORG-training geeft aan dat de groep uit acht tot twaalf deelnemers dient te bestaan, maar het lijkt erop dat dit vaak niet wordt gehaald. Dit kwam ook naar voren in eerder onderzoek en geldt bovendien ook voor verschillende andere gedragsinterventies van de reclassering. Bij groepen van drie of vier deelnemers is het de vraag of de meerwaarde van een groepstraining nog voldoende aanwezig is, want uit de interviews bleek dat er soms weinig herkenning of aansluiting was indien er slechts enkele groepsgenoten zijn.

### *Beperkingen*

De huidige studie kent enkele beperkingen. Een eerste beperking is dat het onderhavige onderzoek gebruik heeft gemaakt van justitiële gegevens uit de OBDJ. Een kanttekening daarbij is dat alleen criminaliteit die onder de aandacht komt van het OM in het huidige onderzoek wordt meegenomen, terwijl lang niet alle gepleegde delicten worden opgespoord en vervolgd. Daardoor is er sprake van een systematische onderschatting van de recidive. Deze onderschatting geldt in het bijzonder voor de huiselijk geweldrecidive, omdat huiselijk geweld vaak verborgen blijft voor de buitenwereld. Een tweede kanttekening bij het gebruik van justitiële gegevens is dat het geen inzicht geeft in de wederkerigheid van het partnergeweld. Vaak komen met name mannelijke daders bij de politie terecht. Een derde kanttekening bij het gebruik van justitiële gegevens is dat het enkel mogelijk was om de huiselijk geweldrecidive in kaart te brengen en niet de partnergeweldrecidive, omdat de vorm van huiselijk geweld pas sinds 2017 goed wordt geregistreerd. De eerste en derde kanttekening gelden echter zowel voor de onderzoeks- als controlegroep en hebben dus geen consequenties voor de recidivevergelijking.

Een tweede beperking is gerelateerd aan de matching van de onderzoeks- en controlegroep. Een eerste kanttekening bij matching is dat er, ondanks de matching, nog steeds sprake kan zijn van een selectie-effect. Er kan uitsluitend gematcht worden op gemeten kenmerken, terwijl de onderzoeks- en controlegroep ook kunnen verschillen op andere kenmerken die belangrijk zijn bij de toedeling en uitkomstmaat. Een tweede kanttekening bij matching is dat het leidt tot een inperking van de populatie waarover een uitspraak wordt gedaan. Je behoudt namelijk enkel de daders in de onderzoeksgroep waarvoor je een match hebt gevonden in de controlegroep. In de huidige studie kon 91% van de onderzoeksgroep gematcht worden. Op basis van de gemeten achtergrondkenmerken was de gematchte groep echter wel representatief voor de totale groep van BORG-deelnemers.

Een derde beperking is dat de resultaten van de interviews met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd dienen te worden. Ten eerste zijn deze resultaten mogelijk niet generaliseerbaar, omdat slechts dertien ex-BORG-deelnemers zijn geïnterviewd. Representativiteit was echter nooit het doel van de interviews en de bevindingen uit de interviews blijken wel aan te sluiten bij de kwantitatieve resultaten in de studie en bij resultaten uit eerder onderzoek. Een tweede kanttekening is dat de training bij twee geïnterviewde ex-BORG-deelnemers lang geleden was (training in 2015 of 2016), waardoor geheugenproblemen een rol kunnen spelen. Ook bij de andere geïnterviewden zouden geheugenproblemen kunnen spelen, maar het doel van de BORG-training is juist dat wat wordt geleerd ook beklijft, zodat het partnergeweld niet na een jaar weer terugkeert. Het niet meer weten wat de training inhoud is in dat licht dus meer een bevinding dan een beperking.

#### *Aanbevelingen doorontwikkeling BORG-training*

Hoewel in de huidige studie geen bewijs werd gevonden voor de effectiviteit van de BORG-training in termen van recidive, zijn er wel aanknopingspunten om de training te verbeteren, waardoor de training mogelijk wel effectief wordt. Bovendien lijkt een substantieel deel van de deelnemers positief over de training. Het lijkt daarom de moeite waard om de BORG-training (grondig) aan te passen. Kwaliteit Forensische Zorg was al voornemens om de BORG-training door te ontwikkelen en op basis van de huidige studie kunnen daarvoor verschillende aanbevelingen worden gegeven.

Een eerste aanbeveling is om te bepalen welke doelgroep het meest geschikt is voor de training en deze doelgroep goed af te bakenen met duidelijk te toetsen selectiecriteria, waarbij deze selectiecriteria strikt gehanteerd worden. Momenteel lijkt er namelijk sprake van een discrepantie tussen de beoogde doelgroep en de daadwerkelijke deelnemersgroep, wat de effectiviteit van de interventie waarschijnlijk niet ten goede komt.

Een tweede aanbeveling betreft het bijstellen van de doelen van de BORG-training en deze SMART (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden) te formuleren. Het huidige hoofddoel en de subdoelen zijn wellicht te hoog gegrepen voor een relatief kortlopende interventie als de BORG-training. Door doelen SMART te formuleren kan later gedegen geëvalueerd worden of de gestelde doelen zijn gehaald.

De derde aanbeveling is om de partner te betrekken bij de training. De BORG-training richt zich op *common couple violence* en dus wederkerig partnergeweld. Dit vraagt erom dat beide partners betrokken zijn bij de interventie.

Een vierde set van aanbevelingen heeft betrekking op de inhoud van de BORG-training. Allereerst is het aan te bevelen om de BORG-training te baseren op de nieuwste wetenschappelijke inzichten en een gedegen integraal theoretisch kader. Hierbij lijkt het aan te bevelen om binnen de BORG-training sterker in te zetten op *motivational interviewing*. Een tweede advies is om de theorie van de training goed te laten aansluiten op de praktijk en de belevingswereld van de deelnemers. Een derde aandachtspunt is zorgen dat de inhoud van de training beklijft bij de deelnemers. Tot slot is het advies om de training op te zetten in samenspraak met huiselijk geweld experts en interventiespecialisten, bijvoorbeeld uit de forensische zorg.

Een vijfde aanbeveling is om te (blijven) zorgen voor een goede selectie, gedegen opleiding en regelmatige intervisie en nascholing van de BORG-trainers, waarbij er



sprake is van landelijke sturing. Een trainer vormt met zijn of haar kwaliteiten en kennis een essentieel onderdeel van een training. Er dient sterker ingezet te worden op een landelijk consistent uitgevoerde BORG-training zoals bedoeld, want de vele regionale, lokale en trainersverschillen suggereren dat de programma-integriteit van de BORG-training onder druk staat.

Een zesde aanbeveling is om na te denken of het nog steeds wenselijk is om de BORG-training als groepstraining aan te bieden. Hoewel er bij de ontwikkeling van de BORG-training bewust is gekozen voor een groepsinterventie en de meerwaarde hiervan onderschreven wordt door verschillende trainers en deelnemers, zijn er ook een aantal kanttekeningen bij te plaatsen die bij een individuele variant van de training niet spelen. Indien ervoor wordt gekozen om de BORG-training als groepstraining te blijven aanbieden verdient het de aanbeveling om de BORG-training beduidend meer onder de aandacht te brengen binnen de 3RO (bij adviseurs en toezichthouders) en bij ketenpartners om de instroom structureel en in alle regio's te vergroten.

Een zevende aanbeveling is om na te denken over de wenselijkheid van de dubbelrol van trainer en toezichthouder. Het voordeel van een dubbelrol kan zijn dat de opgebouwde band tussen cliënt en toezichthouder/trainer voortgezet kan worden, maar de rollen kunnen ook schuren met elkaar en het is zeer de vraag of het wenselijk is om een trainer/behandelaar tevens een juridische en controlerende rol te geven.

Een laatste aanbeveling voor de doorontwikkeling van de BORG-training is om daders van partnergeweld binnen één of twee maanden na aanhouding te laten starten met de BORG-training en te onderzoeken of het mogelijk is om de BORG-training ook zonder justitieel kader aan te bieden. Kort na het partnergeweld lijkt de motivatie het grootst, wat waarschijnlijk de effectiviteit van de interventie ten goede komt. Bovendien kan door het loslaten van het justitieel kader een grotere groep daders van partnergeweld worden bereikt, omdat minder dan 10% van de huiselijk geweldzaken bij de politie leidt tot een vervolging en veroordeling.

#### *Aanbevelingen toekomstig onderzoek BORG-training*

Als onderdeel van het doorontwikkelingstraject van de BORG-training wordt een pilot van de verbeterde versie van de BORG-training uitgevoerd. Een eerste aanbeveling voor toekomstig onderzoek is om deze pilot, samen met een onderzoeksinstantie, zo in te richten dat de training gedegen geëvalueerd kan worden. De beste methodiek om de effectiviteit van de training vast te stellen is om de pilotstudie uit te voeren binnen een *randomized controlled trial*. Hierbij worden daders van partnergeweld die in aanmerking komen voor de BORG-training willekeurig wel of niet aan de training toegewezen.

Een tweede aanbeveling in het kader van toekomstig onderzoek is om ook na de pilotstudie structureel gegevens van de BORG-training en de (potentiele) doelgroep bij te houden op basis waarvan gemeten kan worden of de juiste doelgroep wordt bereikt, of de training wordt uitgevoerd zoals beoogd en of de doelen van de BORG-training worden bereikt. Op deze manier kan gemonitord worden of de BORG-training goed blijft verlopen en kan indien nodig hierop bijgestuurd worden.

### *Beleidsaanbevelingen aanpak huiselijk geweld*

Tot slot twee beleidsaanbevelingen betreffende de aanpak van huiselijk geweld in algemene zin. Sinds 1 maart 2021 is het niet meer mogelijk om bijzondere voorwaarden zoals een gedragsinterventie (en dus de BORG-training) te verbinden aan een voorwaardelijk beleidssepot. Dergelijke bijzondere voorwaarden kunnen enkel nog via een strafbeschikking van het OM of via een veroordeling door de rechter worden opgelegd. Deze wijziging zou nadelige gevolgen kunnen hebben voor huiselijk geweldzaken, omdat een kwart van de huiselijk geweldstrafzaken tot op heden werd afgedaan met een voorwaardelijk beleidssepot, de combinatie van zorg en strafrecht belangrijk is bij huiselijk geweld en huiselijk geweld vraagt om een snelle reactie en direct ingrijpen. Het verdient daarom de aanbeveling dat de gevolgen van de wijziging in de regeling van het voorwaardelijk beleidssepot gemonitord worden voor huiselijk geweldstrafzaken, zodat bij nadelige effecten tijdig bijgestuurd kan worden.

Een laatste beleidsaanbeveling is dat het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) betere randvoorwaarden scheppen om een integrale en systeemgerichte aanpak van huiselijk geweld mogelijk te maken. Het feit dat de BORG-training vanwege de financieringsstructuur momenteel gebonden is aan een justitieel kader kent een aantal negatieve gevolgen. Zo is het moeilijk om de partner bij de training te betrekken, start de training vaak meer dan een half jaar na het partnergeweld en wordt een grote groep potentiële deelnemers uitgesloten. Om de BORG effectief in te kunnen zetten is een inhoudelijke doorontwikkeling van de BORG-training daarom onvoldoende; ook de context waarbinnen de BORG-training opereert zou moeten worden aangepast. Juist bij huiselijk geweld past een integrale en domeinoverstijgende aanpak, waarbij organisaties in de strafrechtsketen en zorg samenwerken, maar waarbij ook financiële barrières tussen het justitie- en zorgdomein aangepakt worden.

### *Tot besluit*

In de huidige studie is geen bewijs gevonden voor de effectiviteit van de BORG-training in termen van recidive. In overeenstemming met en in aanvulling op eerdere studies naar de BORG-training zijn diverse knelpunten gesignaleerd in de uitvoering van de BORG-training. Zo lijkt de beoogde doelgroep niet bereikt te worden, worden geen haalbare en SMART-geformuleerde doelen gesteld, wordt de partner onvoldoende betrokken bij de training, is de training inhoudelijk onvoldoende gebaseerd op *evidence-based* methodieken en een gedegen integraal theoretisch kader, en is er onvoldoende landelijke sturing op de uitvoering van de training. Deze knelpunten bieden echter aanknopingspunten om de BORG-training te verbeteren, waardoor de training mogelijk wel effectief wordt. Bovendien lijkt een substantieel deel van de deelnemers positief over de training. Voorts zou de BORG-training in potentie vroegtijdig ingezet kunnen worden bij een grote groep daders (koppels) van partnergeweld, doordat de reclassering al bij een aanhouding vanwege huiselijk geweld door de politie betrokken wordt. Door bij de reeds geplande doorontwikkeling van de BORG-training aandacht te besteden aan de genoemde knelpunten en door vanuit de ministeries voor JenV en VWS betere randvoorwaarden te creëren voor een integrale, domeinoverstijgende en systeemgerichte aanpak van huiselijk geweld zal mogelijk een effectieve interventie ontstaan die een bijdrage levert aan het terugdringen van partnergeweld in de samenleving.

# 1 Inleiding

Partnergeweld is de meest voorkomende vorm van huiselijk geweld (o.a. Akkermans et al., 2020; Ferwerda & Hardeman, 2013; Van der Veen & Bogaerts, 2010; Van Eijkern et al., 2018). Sinds het begin van deze eeuw staat huiselijk geweld, en daarmee ook partnergeweld, hoog op de politieke agenda in Nederland. De overheid heeft verschillende beleidsprogramma's uitgebracht om dit veiligheids- en gezondheidsprobleem aan te pakken (Ministerie van Justitie, 2002, 2008; Ministerie van Justitie en Veiligheid, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 2018). De beleidsprogramma's richten zich op een breed scala aan maatregelen, waaronder het ontwikkelen van daderinterventies. Eén van de daderinterventies die in het afgelopen decennium is ontwikkeld om de recidive onder daders van partnergeweld terug te dringen is de gedragsinterventie 'Beëindiging Onderling Relationeel Geweld' (BORG) van de reclassering (Henskens, 2017<sup>1</sup>). De BORG-training is een groepstraining die vanaf de zomer 2014 landelijk in Nederland wordt aangeboden.

In de huidige studie is onderzocht in hoeverre de BORG-training effectief is in het terugdringen van de (huiselijk gewelds)recidive bij daders van partnergeweld en wat mogelijk succesvolle en minder succesvolle aspecten van de training zijn. De onderhavige studie maakt deel uit van een vijfjarig onderzoeksprogramma naar de recidive onder daders van huiselijk geweld, welke door het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) wordt uitgevoerd op aanvraag van de voormalige afdeling Veiligheid in Sociaal Domein van de voormalige directie Beschermen, Aanpakken en Voorkomen (DBAenV) van het Directoraat Generaal Straffen en Beschermen (DGSenB) van het ministerie van Justitie en Veiligheid. Het ministerie van Justitie en Veiligheid wil middels dit onderzoeksprogramma onder andere meer inzicht verkrijgen in de effectiviteit van interventies voor huiselijk geweldsdaders, zoals de BORG-training.

## 1.1 Partnergeweld

Partnergeweld is een vorm van huiselijk geweld, waarbij het geweld is gepleegd door de partner of ex-partner (Stcrt, 2016, nr. 19416; Verwijs & Lünemann, 2012; Lünemann & Drost, 2012). Als partners uit elkaar gaan kan het geweld door gaan of kan het geweld juist beginnen als gevolg van de scheiding, dus ook geweld door ex-partners valt onder partnergeweld. Het geweld kan uiteenlopende vormen aannemen. Het kan gaan om psychisch, fysiek of seksueel geweld, maar bijvoorbeeld ook om financiële uitbuiting, beschadiging van goederen of vrijheidsbeneming. Niet alleen het soort geweld kan variëren, maar ook de ernst, frequentie en duur van het geweld, alsmede de mate van controle die de dader uitoefent op het slachtoffer, en of het geweld eenzijdig of wederzijds is (Verwijs & Lünemann, 2012). Een bekende typering van huiselijk geweld is die van Johnson (1995), waarin hij twee soorten partnergeweld onderscheidt: *intimate terrorism* en *common couple violence*. Bij *intimate terrorism* gaat het om een sterk controlerende vorm van partnergeweld. Het is doorgaans de man die ernstig en langdurig de vrouw op allerlei manieren controleert, isoleert en geweld gebruikt om zijn macht te behouden. Bij *common couple violence* gaat het om

---

<sup>1</sup> Op deze publicatie staat het jaartal 2015, maar dit blijkt onjuist, het document is in 2017 aangepast en uitgebreid.

conflicten tussen partners die uit de hand lopen. Het gaat meestal om lichtere vormen van geweld en incidenteel geweld, waar beide partners zich schuldig aan maken.

Partnergeweld is wereldwijd een groot maatschappelijk probleem. Nationale en internationale cijfers laten zien dat de omvang van partnergeweld aanzienlijk is, ondanks dat de gemeten omvang varieert afhankelijk van het land, de gehanteerde definitie en de toegepaste onderzoeksmethode (Akkermans et al., 2020; Catalano, 2012; Ellsberg & Heise, 2005; Hines, 2009; Office for National Statistics, 2016, Robinson, 2010; Smith et al., 2017; Van Eijkern et al., 2018). In Nederland zijn in de afgelopen jaren twee prevalentiestudies naar huiselijk geweld uitgevoerd. Uit de enquête van Van Eijkern en collega's (2018) onder een steekproef van de volwassen Nederlandse bevolking blijkt 5,5% slachtoffer te zijn geweest van fysiek en/of seksueel huiselijk geweld in de afgelopen vijf jaar. Meer dan de helft van het gerapporteerde huiselijk geweld had betrekking op geweld tussen partners en ex-partners. In de bevolkingsenquête van Akkermans en collega's (2020) gaf 8% van de Nederlandse bevolking van 16 jaar en ouder aan in het afgelopen jaar slachtoffer te zijn geweest van een of meerdere vormen van huiselijk geweld (fysiek of seksueel huiselijk geweld, *coercive control*<sup>2</sup> in de huiselijke kring of stalking door een ex-partner). Ook uit deze studie blijkt dat huiselijk geweld het vaakst wordt gepleegd door een partner of ex-partner. Naast de omvang zijn ook de gevolgen van partnergeweld voor het slachtoffer groot. Zowel qua fysieke en psychische gezondheid als op relationeel en financieel vlak kan partnergeweld een aanzienlijke impact hebben op het slachtoffer (Ellsberg & Heise, 2005; Movisie, 2013, Smith et al., 2017; Van Eikern et al., 2018). Tot slot zijn ook de economische kosten voor de samenleving enorm, onder andere door verzuim op werk (productieverlies) en het beroep dat gedaan wordt op de (geestelijke) gezondheidszorg en het strafrechtssysteem (Movisie, 2013; Walby, 2004).

Huiselijk geweld, en daarmee ook partnergeweld, is in Nederland op de politieke agenda gekomen na publicatie van het eerste landelijke onderzoek naar huiselijk geweld in Nederland in 1997 (Van Dijk, Flight, Oppenhuis & Duesman, 1997). Sindsdien wordt door de Nederlandse overheid sterker ingezet op de aanpak van huiselijk geweld en zijn er verschillende beleidsprogramma's verschenen: 'Privé geweld – Publieke zaak' in 2002 (Ministerie van Justitie, 2002), 'Plan van aanpak huiselijk geweld tot 2011: De volgende fase' in 2008 (Ministerie van Justitie, 2008), 'Geweld hoort nergens thuis' in 2018 (Ministerie van Justitie en Veiligheid, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 2018) en 'Ontwikkelagenda Veiligheid voorop' in 2018 inclusief uitvoeringsplannen van 2019 en 2021 (Landelijk Netwerk zorg/straf Huiselijk Geweld en Kindermishandeling, 2018). Het belangrijkste doel van deze beleidsprogramma's is het voorkomen en terugdringen van huiselijk geweld. Ze richten zich bijvoorbeeld op het duidelijk maken dat huiselijk geweld niet wordt getolereerd, het geweld eerder en beter in beeld krijgen, het verbeteren van de ketensamenwerking tussen politie, OM, Veilig Thuis, reclassering, Raad voor de Kinderbescherming, gemeenten en de hulpverlening, het verbeteren van de samenloop van zorg en straf voor daders, meer systeemgericht werken, het verbeteren van de zorg en hulpverlening voor slachtoffers, meer aandacht voor specifieke kwetsbare doelgroepen en het ontwikkelen van daderinterventies om huiselijk geweld te laten stoppen.

---

<sup>2</sup> *Coercive control* is een vorm van huiselijk geweld waarbij één persoon de ander sterk domineert, controleert en intimideert. Het slachtoffer kan daarbij bepaalde vrijheden worden ontzegd door de ander, zoals het onderhouden van sociale contacten of het hebben van eigen geld.

Zowel in Nederland als in andere Westerse landen speelt bij de aanpak van partnergeweld naast strafrecht ook de daderhulpverlening een belangrijke rol (o.a. Hines, 2009; Ministerie van Justitie, 2002, 2008; Ministerie van Justitie en Veiligheid, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 2018; Robinson, 2010). Partnergeweld is een complex en multi-dimensionaal probleem. De veronderstelling is dat straffen alleen niet voldoende is om het partnergeweld te doen stoppen; er dient te worden ingezet op gedragsverandering bij de dader middels een gedragsinterventie of behandeling (Ministerie van Justitie en Veiligheid, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 2018). Zo kan de dader bijvoorbeeld worden geleerd zijn boosheid en agressie beter te reguleren, zijn communicatievaardigheden te verbeteren, kunnen de attitudes van de dader ten aanzien van geweld of man-vrouw verhoudingen worden uitgedaagd en kunnen psychische problemen of verslavingsproblematiek behandeld worden. Strafrecht en zorg kunnen worden gecombineerd door daders van partnergeweld een gedragsinterventie of behandeling op te leggen vanuit een strafrechtelijk kader. Hulpverlening kan uiteraard ook in een vrijwillig kader plaatsvinden.

## 1.2 De BORG-training

De training 'Beëindigen Onderling Relationeel Geweld' (BORG) is een gedragsinterventie voor daders van partnergeweld. Het doel van de training is het stoppen van de geweldspiraal. De BORG-training is ontwikkeld en wordt uitgevoerd door de drie reclasseringsorganisaties: Leger des Heils Jeugdzorg & Reclassering (LJ&R), Stichting Verslavingsreclassering GGZ (SVG) en Reclassering Nederland (RN). Samen worden zij aangeduid met de '3RO'. In de hierop volgende paragrafen komen de ontwikkeling, de doelgroep, de opzet, het doel, het theoretisch kader en het eerder onderzoek naar de BORG-training aan bod.

### 1.2.1 Ontwikkeling van de BORG-training

De BORG-training is gebaseerd op enkele voorlopers van de training (Henskens, 2017). In 2010 ontwikkelde Bureau van Montfoort in opdracht van het LJ&R de 'Gedragsinterventie Partnergeweld' (GIP). Deze interventie werd echter niet erkend door de Erkenningscommissie Justitiële Interventies. Belangrijke redenen om de erkenning af te wijzen waren dat de GIP zich richtte op een te specifieke doelgroep (enkel daders van partnergeweld en niet ook andere vormen van huiselijk geweld of geweld buitenshuis) en dat de GIP geen aandacht besteedde aan de begeleiding van de partner. Aangezien er bij de 3RO behoefte was aan een adequaat aanbod voor de aanpak van partnergeweld werd besloten om de GIP door te ontwikkelen. Met een subsidie van het toenmalige ministerie van Veiligheid en Justitie werd in 2011 de training 'Terugvalpreventie Huiselijk Geweld' ontwikkeld. Deze training heeft echter maar een paar maanden gedraaid, omdat de training onvoldoende aansloot bij de doelgroep en de trainers *evidence-based* methoden misten. De 3RO stelde een landelijke klankbordgroep 'Huiselijk geweld' in waarin ervaren trainers en interventiecoaches deelnamen. In 2012 werd door deze klankbordgroep de BORG-training versie 1.0 ontwikkeld. Succesvolle onderdelen uit de GIP en de training Terugvalpreventie Huiselijk Geweld werden gebundeld en aangevuld met nieuwe onderdelen. De BORG-training 1.0 draaide vanaf november 2012 op proef in vier pilotregio's in Nederland. Uit een interne procesevaluatie bleek dat de training positief was ontvangen, maar dat er ook enkele knelpunten in de uitvoering waren (Mooij,

2013). Dit heeft geleid tot een doorontwikkeling van de BORG-training: de BORG-training versie 2.0. Deze training wordt vanaf de zomer van 2014 landelijk aangeboden en is sindsdien niet meer gewijzigd (Dijkstra & Tan, 2020). Dit is de training waarvan de effectiviteit in de onderhavige studie is onderzocht.

In 2017 is de BORG-training voorgelegd aan de Erkenningscommissie Justitiële Interventies. Hiervoor zijn een beschrijving van de BORG-training (Henskens, 2017), een theoretische onderbouwing (Lünnemann & Drost, 2012) en een procesevaluatie van de training (Mulder, 2017) ingediend. De interventie is toen niet erkend (Erkenningscommissie Justitiële Interventies, 2017). In het eindoordeel staat beschreven dat de interventie(beschrijving) op verschillende vlakken onvoldoende is. Zo is de commissie van mening dat de partner onvoldoende wordt betrokken bij de interventie, waardoor er onvoldoende aandacht is voor het relationele aspect van partnergeweld. Daarnaast ontbreekt volgens de commissie een integrale theoretische onderbouwing. Voorts zouden het hoofddoel en de subdoelen onvoldoende SMART (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden) geformuleerd zijn. Tot slot ontbreekt effectonderzoek, waardoor niet duidelijk is of de interventie zijn doelstelling haalt en succesvol is in het verminderen van partnergeweld.

De kritiek van de erkenningscommissie heeft in de afgelopen jaren geen navolging gekregen en de BORG-training is na de landelijke uitrol in 2012 niet meer veranderd, maar daar komt nu verandering in. In de onderhavige studie is de effectiviteit van de BORG-training in termen van recidive onderzocht. Daarnaast is via Kwaliteit Forensische Zorg (KFZ) een doorontwikkelingstraject van de BORG-training in gang gezet. In 2020 is allereerst een knelpuntenanalyse uitgevoerd (Dijkstra & Tan, 2020). Deze knelpuntenanalyse zal samen met de resultaten van de huidige studie als input dienen voor de doorontwikkeling van de BORG-training. Hierbij zal de nieuwe versie van de BORG-training ook getest worden in een pilot.

### 1.2.2 Doelgroep, indicatiestelling en strafrechtelijk kader

De BORG-training is bedoeld voor volwassen daders van partnergeweld, waar sprake is van *common couple violence* of licht antisociaal geweld (3RO, 2017; Henskens, 2017; Lünnemann & Drost, 2012).<sup>3</sup> Het gaat dus om veelvoorkomend partnergeweld: psychisch en fysiek geweld en eventueel lichtere vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag. De daders hebben een laag of gemiddeld recidiverisicoprofiel. Bij ernstige gewelds-, psychische of verslavingsproblematiek is de BORG-training niet geschikt en moet de dader worden verwezen naar de forensische zorg. Alle mogelijke vormen van partnerrelaties komen voor: latten, samenwonen, getrouwd en gescheiden.

Als een dader wordt aangehouden voor partnergeweld kan het Openbaar Ministerie (OM) of de rechter zich laten adviseren door de reclassering.<sup>4</sup> De reclasseringsadviseur bezoekt de verdachte, maakt een inschatting van het recidiverisico en onderzoekt wat er nodig is en welke mogelijkheden er zijn om een nieuw delict te voorkomen. Hierbij wordt ook onderzocht of de BORG-training ingezet kan worden (Henskens, 2017). De adviseur brengt vervolgens advies uit aan het OM of de rechter over het vervoltraject en de op te leggen afdoening.

<sup>3</sup> De training is dus niet bedoeld voor ernstige vormen van partnergeweld zoals *intimate terrorism* (Johnson, 1995).

<sup>4</sup> [www.reclassering.nl/ik-moet-naar-de-reclassering/advies-van-de-reclassering/soorten-advies](http://www.reclassering.nl/ik-moet-naar-de-reclassering/advies-van-de-reclassering/soorten-advies).

Om te bepalen of een dader in aanmerking komt voor deelname aan de BORG-training worden er verschillende in- en exclusiecriteria gehanteerd (3RO, 2017; Henskens, 2017). De selectiecriteria luiden als volgt: de dader heeft partnergeweld gepleegd, is minimaal 16 jaar oud<sup>5</sup>, heeft een laag of gemiddeld recidiverisico, gebrekkige communicatievaardigheden en/of een problematische conflicthantering vormt (mede) de oorzaak van de relatieproblemen, de dader bekent het delict (deels), er is geen sprake van een antisociale persoonlijkheidsstoornis, ernstig antisociaal geweld of een ernstig alcohol- of drugsprobleem, de dader is de Nederlandse taal machtig, heeft een IQ van 80 of hoger, en heeft een geldige verblijfsvergunning.

Of een dader voldoet aan de selectiecriteria van de BORG-training wordt bepaald aan de hand van de Recidive Inschattingsschalen (RISc) of de BORG-beslisboom (3RO, 2017; Henskens, 2017). De RISc is een risicotaxatie-instrument van de 3RO waarmee een breed scala aan criminogene factoren in kaart kan worden gebracht en een inschatting van het recidiverisico kan worden gemaakt (3RO, 2014). In sommige situaties, bijvoorbeeld bij een snelle afdoening in ZSM-verband (Zorgvuldig, Snel en op Maat), is er geen tijd om de gehele RISc af te nemen. In die gevallen kan er ook gekozen worden voor de BORG-beslisboom. De BORG-beslisboom is speciaal ontwikkeld voor de toewijzing aan de BORG-training en betreft enkel de in- en exclusiecriteria van de BORG-training (zie bijlage 2) (3RO, 2017; Henskens, 2017).<sup>6</sup>

De BORG-training kon tot maart 2021 vanuit vijf verschillende strafrechtelijke kaders worden gestart (3RO, 2017; Henskens, 2017). Allereerst kan de BORG-training onderdeel zijn van één van de volgende drie afdoeningen: een voorwaardelijke veroordeling<sup>7</sup>, een voorwaardelijk beleidssepot<sup>8</sup> of een strafbeschikking<sup>9</sup>. Daarnaast kan het volgen van een BORG-training worden opgedragen door het OM of de rechter, terwijl de strafzaak nog niet is afgedaan. Dit kan als onderdeel van een gedragsaanwijzing<sup>10</sup> of als één van de voorwaarden bij een schorsing van de voorlopige hechtenis. Vanaf 1 maart 2021 is één van deze vijf strafrechtelijke kaders voor de

<sup>5</sup> Hoewel 'minimaal 16 jaar' als selectie criterium wordt genoemd, staat in de begeleidende tekst dat de doelgroep volwassen daders betreft en is het volgens de ontwikkelaars van de BORG-training ook nooit de bedoeling geweest om minderjarigen te includeren (Dijkstra & Tan, 2020).

<sup>6</sup> Uit een oudere versie van de managementhandleiding van de BORG-training (rond 2012) blijkt dat oorspronkelijk het plan was om de selectie van deelnemers te baseren op het risicotaxatie-instrument B-SAFER, welke in 2012 bij de 3RO in gebruik werd genomen. In de recentere managementhandleiding (3RO, 2017) en de beschrijving van de BORG-training (Henskens, 2017) wordt echter enkel gesproken over de RISc en de BORG-beslisboom. De 3RO bevestigt dat de B-SAFER onvoldoende gebruikt bleek te worden. Vanaf oktober 2018 is de RISc versie 4 vervangen door een nieuwe, andere RISc, waardoor vanaf die tijd enkel de BORG-beslisboom nog gebruikt kan worden voor de indicatiestelling.

<sup>7</sup> Een voorwaardelijke veroordeling kan bijvoorbeeld een voorwaardelijke vrijheidsstraf of voorwaardelijke taakstraf betreffen (artikel 14a t/m 14c Sr). Gedurende de vastgestelde proeftijd dient de dader zich te houden aan de gestelde voorwaarden. Als de voorwaarden worden overtreden wordt de sanctie alsnog uitgevoerd. Eén van de mogelijke voorwaarden bij een voorwaardelijke veroordeling is deelname aan een gedragsinterventie zoals de BORG-training.

<sup>8</sup> Er is sprake van een beleidssepot indien een succesvolle vervolging weliswaar haalbaar is, maar op grond van het algemeen belang vervolging onwenselijk wordt geacht en het OM daarom afziet van vervolging (artikel 167 lid 2 Sv; De Ridder, 2018). Indien het OM afziet van vervolging mits de dader voor een bepaalde tijd aan de gestelde voorwaarden voldoet is er sprake van een voorwaardelijk beleidssepot. Eén van de mogelijke bijzondere voorwaarden bij een voorwaardelijk beleidssepot is deelname aan een gedragsinterventie zoals de BORG-training.

<sup>9</sup> Het OM kan een strafbeschikking opleggen voor overtredingen en misdrijven waarvoor maximaal zes jaar gevangenisstraf kan worden opgelegd (artikel 257a Sv). Het gaat met name om veelvoorkomende strafbare feiten. De strafbeschikking kan bijvoorbeeld bestaan uit een geldboete of een taakstraf, maar het kan ook aanwijzingen bevatten, zoals deelname aan een gedragsinterventie zoals de BORG-training.

<sup>10</sup> Het OM is bevoegd de verdachte van een strafbaar feit tegen wie ernstige bezwaren bestaan een gedragsaanwijzing te geven (artikel 509hh Sv). De gedragsaanwijzing kan bijvoorbeeld bestaan uit deelname aan hulpverlening gericht op recidivevermindering, zoals de BORG-training. Dit kan echter alleen als de verdachte eerder al vrijwillig is gestart met deze hulpverlening. De gedragsaanwijzing geldt voor een bepaalde periode, vaak totdat er een vonnis is.

BORG-training komen te vervallen. Vanaf die datum is de Aanwijzing Sepot en Sepotgronden ingegaan en is het niet meer mogelijk om bijzondere voorwaarden (zoals een BORG-training) te verbinden aan een voorwaardelijk beleidssepot (*Staatscourant*, 2020, nr. 62570). Tot slot kan een dader ook zonder strafrechtelijk kader en dus vrijwillig deelnemen aan de BORG-training. Dit gebeurt als de 3RO een BORG-training adviseert aan het OM of de rechter en de dader vooruitlopend op zijn of haar zitting al met de training wil beginnen. De 3RO doet dit echter alleen als de verwachting is dat de BORG-training wordt opgelegd, want anders is er geen financiering voor de interventie.<sup>11</sup>

### 1.2.3 *Opzet van de BORG-training*

In de beschrijving van de training (Henskens, 2017) en de managementhandleiding (3RO, 2017) wordt de BORG-training als volgt beschreven. De BORG-training is een groepstraining en bestaat uit twaalf groepsbijeenkomsten en drie individuele gesprekken. De groepsbijeenkomsten duren 2,5 uur en zijn onderverdeeld in vier clusters van elk drie bijeenkomsten. Per cluster is er een thema: A) relaties, B) triggers en signalen, C) de kracht van gedachten en D) het systeem. De training draait in carrousel, dit betekent dat deelnemers aan het begin van elk cluster kunnen instromen. De groepsbijeenkomsten vinden eens per week plaats en na elk cluster volgt een week waarin geen groepsbijeenkomsten plaatsvinden, maar individuele gesprekken. De drie individuele gesprekken betreffen een start-, tussentijds evaluatie- en eindevaluatiegesprek waarbij de deelnemer, trainer en toezichthouder aanwezig zijn. Bij de individuele gesprekken is indien mogelijk ook de partner aanwezig. De training start met een individueel intakegesprek, waarin de deelnemer (en partner) praktische informatie krijgt over de training en de *time-out*-procedure, het ABC-model en het ruziescenario worden uitgelegd. Vervolgens stroomt de deelnemer in bij de eerste groepsbijeenkomst van één van de clusters. Na twee clusters (en dus zes groepsbijeenkomsten) vindt een individueel tussentijds evaluatiegesprek plaats. Naast de evaluatie wordt hierin het ruziescenario besproken, welke de deelnemer in de afgelopen periode samen met de toezichthouder heeft opgesteld. Hierna volgen de andere twee clusters (en dus zes groepsbijeenkomsten) en wordt de training afgesloten met een individueel eindevaluatiegesprek. Deelnemers mogen gedurende de training twee keer afwezig zijn zonder dat dit consequenties heeft. Bij drie keer ongeoorloofd verzuim van de deelnemer, stopt de training. Het aantal deelnemers varieert tussen de acht en twaalf en is afhankelijk van de instroom. Hoewel de BORG-training is opgezet als groepstraining, is het ook mogelijk om de training individueel te volgen, bijvoorbeeld als de dader groepsongeschikt is (3RO, 2016). De individuele variant van de BORG-training bestaat uit tien bijeenkomsten van elk anderhalf uur en drie gesprekken.

### 1.2.4 *Doel*

Het doel van de BORG-training is dat de geweldspiraal in de relatie of voormalige relatie wordt doorbroken en het partnergeweld afneemt of stopt (3RO, 2017; Henskens, 2017; Lünemann & Drost, 2012). Daarnaast zijn er drie subdoelen. Het eerste subdoel is inzicht in de relatiedynamiek. Hierbij gaat het om inzicht krijgen in de oorzaken van het geweld, inzicht krijgen in de eigen rol in de relatiedynamiek, het eigen aandeel in het gepleegde geweld zien en verantwoordelijkheid nemen voor het gepleegde geweld. Het tweede subdoel is het herkennen van risicosignalen die

<sup>11</sup> Vrijwillige deelname vooruitlopend op de strafzaak wordt niet genoemd als optie in de BORG-documentatie (3RO, 2017; Henskens, 2017), maar in de praktijk gebeurt dit wel.



aanleiding zijn voor gewelddadig gedrag. Het gaat hierbij zowel om het herkennen van interne en externe risicosituaties voor gewelddadig gedrag als het kunnen reflecteren op het eigen gedrag. Het derde subdoel is het toepassen van vaardigheden en strategieën om te voorkomen dat meningsverschillen en conflicten escaleren. Hierbij gaat het om het oplossen van problemen op een andere manier dan geweld, het toepassen van een *time-out*, het toepassen van zelfcontroletechnieken (eerst denken, dan doen), het toepassen van sociale vaardigheden om de relatie te versterken en het inleven in de positie en gevoelens van de partner en/of kinderen.

Uitgaande van het doel van de BORG-training kan de training gezien worden als een op zichzelf staande interventie. Ook de beschrijving van de training (Henskens, 2017) en de managementhandleiding (3RO, 2017) lijken de BORG-training zo te positioneren. Uit het theoretisch kader (Lünnemann & Drost, 2012) en de procesevaluatie (Mulder, 2017) blijkt echter dat de training ook kan dienen als 'voorwasprogramma' waarbij de deelnemer wordt voorbereid op verdere hulpverlening, zoals een behandeling binnen de forensische zorg of relatietherapie binnen de GGZ. In dat geval wordt de BORG-training ingezet om de problematiek en de hulpvraag beter in kaart te brengen en de deelnemer te motiveren voor het vervolgtraject (Mulder, 2017). Hoewel dit niet zo expliciet staat beschreven komt het er dus op neer dat de BORG-training twee verschillende functies inneemt waarbij verschillende doelen horen.

### 1.2.5 *Theoretisch kader*

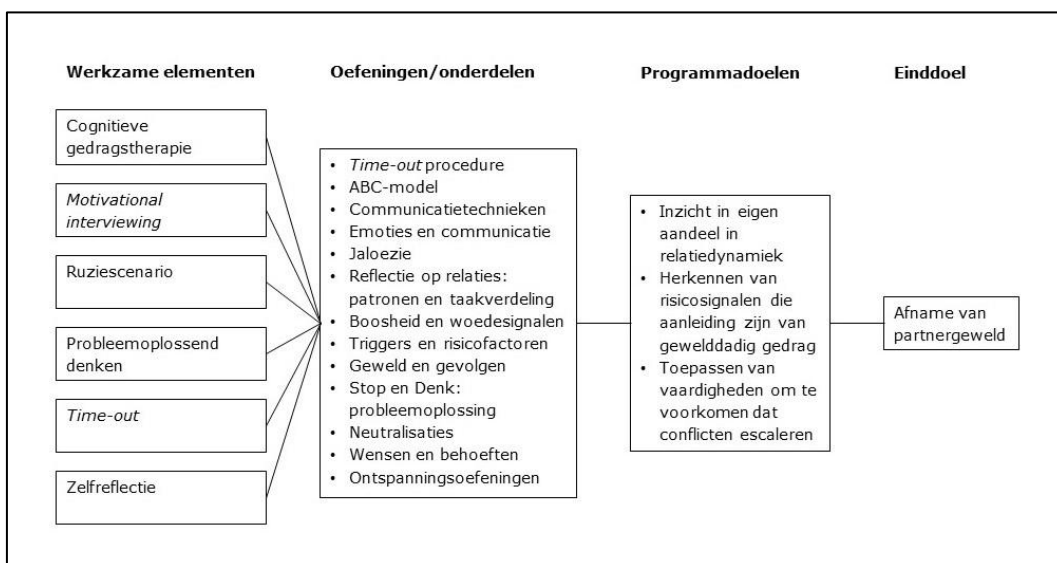
In de beschrijving van de BORG-training wordt het theoretisch kader van de BORG-training beschreven, zie figuur 1.1 (Henskens, 2017). Om het hoofdoel (afname van partnergeweld) en de subdoelen (inzicht in relatiedynamiek, herkennen van risicosignalen en beheersen van vaardigheden om escalatie van conflicten te voorkomen) van de BORG-training te bereiken worden zes interventiemethodieken ingezet. Deze worden gezien als de werkzame elementen van de training. Het gaat om: cognitieve gedragstherapie, *motivational interviewing*, het ruziescenario, probleemoplossend denken, de *time-out* procedure en het uitdagen tot zelfreflectie (Henskens, 2017; Lünnemann & Drost, 2012). De zes interventiemethodieken komen tot uiting in verschillende oefeningen en onderdelen, zoals communicatietechnieken, triggers en risicofactoren, omgaan met jaloezie, reflectie op relaties en neutralisaties. Hieronder worden de zes interventiemethodieken toegelicht.

#### **Cognitieve gedragstherapie**

De eerste interventiemethodiek van de BORG-training is cognitieve gedragstherapie. Cognitieve gedragstherapie is een populaire benadering binnen de psychologie en is gestoeld op de veronderstelling dat cognities het gedrag beïnvloeden (Beck, 1976; Ellis, 1977). Stemmingsstoornissen en ongewenst gedrag, zoals partnergeweld, komen volgens deze benadering voort uit cognitieve tekortkomingen. Cognitieve gedragstherapie betreft een overkoepelende term en wordt voor diverse behandelvormen gebruikt, waarbij sommige interventies primair focussen op het veranderen van de disfunctionele cognities en andere interventies ook affectieve en gedragstechnieken incorporeren. Vanaf de jaren tachtig wordt cognitieve gedragstherapie ook toegepast in de behandeling van daders van partnergeweld (Eckhardt & Schram, 2009). De BORG-training maakt gebruik van verschillende cognitief-gedragstherapeutische methoden (Henskens, 2017; Lünnemann & Drost, 2012). Zo wordt bijvoorbeeld het ABC-model gehanteerd. In dit model worden situatie/ gebeurtenis (A = *Activating event*), gedachten en overtuigingen (B = *Beliefs*) en emotionele gevolgen en gedragingen (C = *Consequences*) van elkaar onderscheiden. Het model veronderstelt

dat niet de gebeurtenis (A) bepaalt hoe men zich voelt of gedraagt (C), maar de manier waarop tegen die gebeurtenis wordt aangekeken (B). Ook wordt binnen de BORG-training ingezet op het verbeteren van de communicatieve en sociale vaardigheden, als alternatief voor gewelddadig gedrag. De veronderstelling is dat door het vervangen van disfunctionele cognities door functionele cognities en door het aanleren van probleemoplossende vaardigheden conflictsituaties in de toekomst minder snel zullen escaleren.

**Figuur 1.1 Theoretisch kader BORG-training (Henskens, 2017)**



### Motivational interviewing

De tweede interventiemethodiek van de BORG-training is *motivational interviewing*. Met behulp van deze gesprekstechniek kan een cliënt worden gemotiveerd tot gedragsverandering. De intrinsieke motivatie van de cliënt om te veranderen wordt versterkt door de ambivalentie over het gedrag van de cliënt te onderzoeken en op te lossen (Miller & Rollnick, 2013). Er wordt bewust gewerkt aan het ontwikkelen van een discrepantie tussen het huidige en gewenste toekomstige gedrag. Centraal bij deze techniek staat de faciliterende, empathische en cliëntgerichte counselingstijl van de hulpverlener. De bereidheid tot gedragsverandering bij de cliënt wordt niet gezien als een vaststaand kenmerk van de cliënt, maar als een wisselend product van interpersoonlijke interactie. Binnen de reclassering wordt gewerkt met *motivational interviewing*, en ook bij de BORG-training wordt deze techniek ingezet (Henskens, 2017; Lünemann & Drost, 2012). De BORG-trainer stelt zich op als een empathische en reflectieve luisteraar, bouwt vertrouwen op met de deelnemer en gaat in gesprek over de voor- en nadelen van het huidige en gewenste gedrag, zodat de motivatie voor gedragsverandering wordt vergroot en kan worden toegewerkt naar gedragsverandering.

### Delictscenario

De derde interventiemethodiek van de BORG-training is het delictscenario. Het delictscenario vindt zijn oorsprong in het terugvalpreventiemodel uit de verslavingszorg (Marlatt & Gordon, 1985). Het terugvalpreventiemodel kreeg een plaats in de forensische psychiatrie en dit leidde tot de ontwikkeling het delictscenario (Van Beek,

1999; Vrinten et al., 2015). De methodiek is doorontwikkeld tot een praktisch bruikbaar model voor de behandeling van een brede groep delinquenten zoals geweldplegers, overvallers en zedendelinquenten (Deneer, 2004). Bij een delictscenario wordt tot in detail de situatie en de gedachten, gevoelens en het gedrag van de dader voor, tijdens en na het delict in kaart gebracht. Dit levert een overzicht van de belangrijkste risicofactoren op en biedt aanknopingspunten voor therapie. Eén van de onderdelen van de BORG-training is het opstellen van een delictscenario – in de BORG-training ‘ruziescenario’ genoemd (Henskens, 2017). Na het individuele startgesprek van de BORG-training gaat de deelnemer samen met de toezichthouder het partnergeweld-incident analyseren en vullen zij het ruziescenarioformulier in. Dit wordt later besproken met de BORG-trainer. Door deze methode krijgen BORG-deelnemers meer begrip van en grip op hun delictgedrag. Ze leren welke triggers de kans op partnergeweld doen toenemen.

### **Probleemoplossend denken**

De vierde interventiemethodiek van de BORG-training is probleemoplossend denken. Eén van de bekende *copingstrategieën* is probleemgerichte *coping*, waarbij actief wordt gezocht naar een oplossing voor het probleem (Folkman et al., 1986; Lazarus & Folkman, 1984). In veel situaties is dit een effectieve *copingsstijl* (behalve wanneer het gaat om een probleem dat niet op te lossen is, zoals een overlijden). Bij de BORG-training wordt gewerkt aan het verhogen van het probleemoplossend denken, omdat een beperkter probleemoplossend vermogen de kans op agressie zou vergroten (Henskens, 2017). De BORG-trainer leert de deelnemers een denkstrategie aan die gericht is op het herkennen van een probleem, het analyseren van het probleem, het bedenken van verschillende oplossingen en het afwegen wat de beste oplossing is. Hierdoor leren de BORG-deelnemers op een andere manier om te gaan met conflict-situaties dan het vertonen van agressief en gewelddadig gedrag.

### **Time-out procedure**

De vijfde interventiemethodiek van de BORG-training is de *time-out* procedure. Dit is een veelgebruikte methodiek bij interventies gericht op agressieregulatie (Bernard et al., 2003; Lawick, 2003; Wistow et al., 2017). Bij een *time-out* verwijdt de persoon zichzelf voor een bepaalde periode uit de situatie (bijvoorbeeld door weg te lopen of de aandacht op iets anders te richten) om te voorkomen dat de situatie escaleert. Deze procedure werkt zelfregulerend: fysiek of mentaal uit de situatie stappen heeft een kalmerend effect en vergroot het gevoel van zelfcontrole (Lawick, 2003). Bij de BORG-training wordt in het individuele startgesprek de *time-out* procedure aan de deelnemer en, wanneer aanwezig, diens partner uitgelegd (Henskens, 2017; Lünemann & Drost, 2012). Beiden mogen hiervan gebruikmaken als de spanning tijdens een ruzie te hoog oploopt. In het gesprek worden regels over de procedure (zoals de duur van de *time-out*) vastgelegd. Indien de partner niet aanwezig is wordt de *time-out* procedure meegegeven op papier ter bespreking thuis (Mulder, 2017). Het is belangrijk dat de partner op de hoogte is van de *time-out* methodiek, omdat het weglopen uit de escalerende situatie anders fout geïnterpreteerd kan worden en juist tot escalatie kan leiden. Uit onderzoek van Lawick (2003) blijkt dat het oefenen en aanleren van de *time-out* procedure niet veel tijd kost, vaak is één bijeenkomst al voldoende.

### **Zelfreflectie**

De laatste interventiemethodiek van de BORG-training is het uitdagen tot zelfreflectie. Vanuit de hechtingsliteratuur wordt verondersteld dat hechtingsproblemen uit de kindertijd kunnen leiden tot een aantasting van het vermogen om te reflecteren op zichzelf en de ander, waardoor het empathisch vermogen wordt beperkt en de neiging

tot gewelddadig gedrag wordt vergroot (Fonagy et al., 1993; Levinson & Fonagy, 2004). In de BORG-training wordt getracht zelfreflectie op gang te brengen door ingesloten opvattingen over geweld en allerlei zaken die de deelnemers in hun relatie als normaal zijn gaan beschouwen, kritisch tegen het licht te houden (Henskens, 2017).

### 1.2.6 Eerder onderzoek

Eerder onderzoek naar de BORG-training is beperkt. Tot op heden is de effectiviteit van de BORG-training in termen van recidive niet onderzocht. Aangezien de BORG-training een Nederlandse gedragsinterventie betreft, welke niet gebaseerd is op een buitenlandse interventie, biedt ook de internationale literatuur geen uitkomst. Wel is in 2017 een procesevaluatie (Mulder, 2017) en in 2020 een knelpuntenanalyse (Dijkstra & Tan, 2020) naar de BORG-training uitgevoerd. Daarnaast is de BORG-training gebaseerd op zes interventiemethodieken, waarvan de effectiviteit in meer of mindere mate in eerdere studies is onderzocht. De resultaten uit de procesevaluatie, de knelpuntenanalyse en het eerder onderzoek naar de interventiemethoden worden hieronder beschreven.

In de procesevaluatie van de BORG-training is onderzocht of de beoogde doelgroep wordt bereikt, of de training wordt uitgevoerd volgens plan, hoe trainers en deelnemers de training ervaren en welke succes- en faalfactoren een rol spelen in de uitvoering (Mulder, 2017). Er is gekeken naar in- en uitstroomgegevens van BORG-deelnemers in de periode 2016 tot en met half 2017, van 19 tot 28 BORG-deelnemers zijn beslisbomen, registratieformulieren en eindevaluatie-vragenlijsten bestudeerd en 33 medewerkers betrokken bij de BORG-training zijn geïnterviewd (20 trainers en 13 coördinatoren, managers, ontwikkelaars en interventiespecialisten). In de procesevaluatie wordt allereerst geconcludeerd dat de beoogde doelgroep wordt bereikt: slechts 2 van de 19 BORG-deelnemers bleken gaandeweg toch niet geschikt voor de training vanwege een culturele kloof en taalbarrière. In de periode 2016 tot en met half 2017 zijn 389 BORG-trainingen afgerond (92% groep, 8% individueel). Hierbij vallen grote regionale verschillen op. In de onderzoeksperiode werden in de reclasseringsregio's Oost (29%) en Zuid (28%) de meeste BORG-trainingen gegeven en in Zuid-West (9%) en Midden-Noord (12%) de minste. Regio Noord-West (22%) zit er tussenin, maar opvallend is dat in deze regio vóór 2016 juist de meeste trainingen zijn uitgevoerd (dit blijkt te komen door de inzet van één van de BORG-projectleiders die in de beginperiode ook unitmanager was in deze regio). Van de 389 deelnemers heeft 97% de training voltooid, slechts 3% is voortijdig gestopt. Voorts kwam uit de interviews naar voren dat, hoewel vele onderdelen worden uitgevoerd zoals beschreven in de handleiding van de BORG-training, er verschillen zijn in de wijze waarop trainers bepaalde onderdelen inzetten. Zo wordt het ruziescenario en logboek (een afgeleide van het ruziescenario voor ruzies en incidenten gedurende de training) weinig gebruikt of aangepast door de trainers. Ook blijken trainers te verschillen in hun vaardigheden om de partner bij de training te betrekken en de gesprekken met partner erbij te voeren. Over het algemeen zijn de deelnemers ( $N=28$ ) en trainers ( $N=20$ ) positief over de BORG-training. De deelnemers beoordelen de training gemiddeld met een 8,5. De trainers zijn positief over de inhoud en handleiding van de training, de werking van de groep en het carouselmodel, waardoor snelle instroom mogelijk is. De meeste trainers zouden wel graag enige aanpassingen in cluster B (triggers en signalen) en cluster D (het systeem) zien en een vernieuwing van het aanbod van filmfragmenten zou welkom zijn. Tot slot worden in de procesevaluatie twee aandachtspunten en aanbevelingen genoemd. Allereerst is de intervisie voor

trainers, die sinds 2016 per regio georganiseerd dient te worden, nog in ontwikkeling. Dit verdient aandacht en een landelijk uniforme opzet is hierbij belangrijk. Ook een landelijke terugkomdag lijkt de BORG-trainers wenselijk. Ten tweede blijven de aanmeldingen voor de BORG-training achter ondanks het hoge aantal partner-geweldzaken. Trainers moeten hard werken om een carrousel te laten draaien. De BORG-training zou actiever onder de aandacht moeten worden gebracht binnen de 3RO en adviseurs zouden beter geïnformeerd moeten worden over de dubbele functie van de BORG-training: als op zichzelf staande interventie en als 'voorwasprogramma'. Ook zou geleerd kunnen worden van twee regionale initiatieven waardoor de instroom wel goed loopt: het huiselijk geweldspreekuur in regio Oost en deelname van BORG-trainers aan de ZSM-tafel in Groningen.

In de knelpuntenanalyse is een analyse gemaakt van de voornaamste knelpunten bij de BORG-training (Dijkstra & Tan, 2020). De analyse dient net als de onderhavige studie als input voor de doorontwikkeling van de BORG-training. In het onderzoek zijn verschillende kerndocumenten van de BORG-training bestudeerd, zijn interviews gehouden met drie BORG-deelnemers en veertien medewerkers betrokken bij de BORG-training (o.a. ontwikkelaars/interventiespecialisten, trainers, toezichthouders en adviseurs), zijn in- en uitstroom- en achtergrondgegevens van BORG-deelnemers bekeken en zijn de resultaten besproken in een expertmeeting. De analyse heeft geleid tot een overzicht van twaalf knelpunten: (1) een goede definitie en afbakening van de doelgroep ontbreekt, (2) er zijn zorgen of de ernst en de aard van het geweld juist wordt ingeschat, (3) er is onvoldoende aandacht voor verschillende geweldspatronen, (4) informatie om te kunnen sturen op doelen ontbreekt, (5) de partner wordt onvoldoende betrokken bij de training en er is te weinig aandacht voor de relationele aspecten, (6) de theorie die aan de training ten grondslag ligt is onvoldoende geëxpliciteerd, (7) er zijn weinig feedbackloops ingebouwd om kennis uit de praktijk te benutten, (8) er is geen onderzoek dat de effectiviteit van de training onderbouwt, (9) de inhoudelijke doorontwikkeling van de training is gestagneerd, (10) de materialen behorend bij de training worden niet in een samenhangend kader gepresenteerd, (11) er ontbreekt een duidelijke beschrijving van de rollen en verantwoordelijkheden van alle actoren die betrokken zijn bij de training en er wordt te weinig ingezet op een goede samenwerking, en (12) de training is onvoldoende ingebed in en gericht op de keten en de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een effectieve aanpak van huiselijk geweld. De deskundigen in de expertmeeting geven de hoogste prioriteit aan knelpunt 4 (kunnen sturen op doelen) en knelpunt 8 (inzicht in de effectiviteit).

De effectiviteit van de zes interventiemethoden die binnen de BORG-training worden ingezet zijn in eerdere studies in meer of mindere mate onderzocht, en in enkele gevallen specifiek onder daders van huiselijk geweld of partnergeweld. Allereerst laat eerder onderzoek beperkt bewijs zien voor de effectiviteit van cognitieve gedragstherapie bij daders van partnergeweld: de resultaten variëren van geen tot een klein effect op recidive. Er zijn enkele meta-analyses uitgevoerd naar de effectiviteit van cognitieve gedragstherapie bij daders van partnergeweld of naar de effectiviteit van interventies voor daders van partnergeweld waarbij de resultaten zijn uitgesplitst per type interventie (cognitieve gedragstherapie, psychoeducatief/Duluth model en overige interventies). In een meta-analyse concluderen Babcock, Green en Robie (2004) op basis van tien experimentele (*randomized controlled trial*) en quasi-experimentele studies dat daders van partnergeweld na cognitieve gedragstherapie minder recidiveren (volgens zowel partnerrapportages als politieregistraties) dan daders van partnergeweld die zijn afgehaakt bij therapie of geen therapie hebben gehad. De

verschillen tussen de groepen zijn echter klein (Cohen's  $d$  tussen 0,1 en 0,3). Smedslund en collega's (2011) incluseren in hun meta-analyse uitsluitend experimentele studies en vinden op basis van vier studies geen bewijs dat cognitieve gedragstherapie beter werkt dan geen interventie bij daders van partnergeweld. Ze vinden een klein, maar niet significant effect. De auteurs concluderen dat er te weinig experimentele studies zijn om conclusies te kunnen trekken over de effectiviteit van cognitieve gedragstherapie bij daders van partnergeweld. Andere meta-analyses naar de effectiviteit van interventies voor daders van partnergeweld splitsen de resultaten niet uit naar type interventie, waardoor er geen conclusies kunnen worden getrokken over specifiek de effectiviteit van cognitieve gedragstherapie (o.a. Cheng et al., 2019; Wilson et al., 2021). Maar ook in deze meta-analyses variëren de uitkomsten van geen tot een klein effect op de recidive. Voorts wordt in deze meta-analyses kritiek geuit op de meta-analyse van Babcock en collega's (2004), omdat zij ook studies includeerden waarbij de controlegroep bestond uit afhakers, terwijl afhakers verschillen van daders die de interventie wel afmaken en daardoor geen goede controlegroep vormen.

Eerder onderzoek naar *motivational interviewing* laat positieve effecten zien op de behandelbereidheid van daders van partnergeweld, maar het effect op recidive is minder eenduidig. Zo laten twee meta-analyses zien dat daders die hebben deelgenomen aan een partnergeweldinterventie inclusief *motivational interviewing* (als korte interventie voorafgaand aan de partnergeweldinterventie of als onderdeel van de partnergeweldinterventie) significant minder vaak voortijdig stoppen, bij meer sessies aanwezig zijn, trouwer hun huiswerk maken en meer verantwoordelijkheid nemen voor het partnergeweld dan daders die hebben deelgenomen aan een interventie zonder *motivational interviewing* (Santirso et al., 2020; Soleymani, Britt & Wallace-Bell, 2018). De resultaten aangaande recidive zijn echter wisselend: sommige studies vinden wel een positief effect van *motivational interviewing* op recidive (o.a. Lila et al., 2018), andere niet (o.a. Schumacher et al., 2011). In een meta-analyse concluderen Santirso en collega's (2020) op basis van zeven experimentele studies dat de recidive (op basis van zelfrapportage en politieregistraties) gunstiger is bij partnergeweldinterventies inclusief *motivational strategies*, maar dat het effect niet statistisch significant is. De auteurs geven aan dat dit mogelijk komt door de manier waarop recidive is gemeten: de politierecidive is in beide condities laag en zelfgerapporteerde recidive kan onbetrouwbaar zijn. Hoewel er tot op heden onvoldoende bewijs is dat *motivational interviewing* partnergeweldrecidive vermindert, onderstrepen verschillende wetenschappers (Lawson et al., 2012; Santirso et al., 2020; Soleymani et al., 2018) het belang van *motivational interviewing*, omdat het zorgt voor minder afhakers en juist het voortijdig stoppen bij partnergeweldinterventies één van de belangrijkste voorspellers is voor recidive (Lila et al., 2019; Olver et al., 2011). Lawson en collega's (2012) betogen dat daders van partnergeweld vaak een interventie volgen vanuit externe dwang (zoals een strafrechtelijk kader), terwijl een succesvolle uitkomst vaak voortkomt uit interne motivatie en *motivational interviewing* zou daarbij kunnen helpen.

Eerder onderzoek naar de effectiviteit van de *time-out* procedure geeft wisselende resultaten en een direct verband met recidive is niet onderzocht. Een kwalitatieve studie naar hoe koppels een partnerrelatietherapie voor partnergeweld ervaren liet zien dat zowel de mannen als vrouwen de *time-out* procedure zagen als één van de belangrijkste onderdelen van de therapie (Lechtenberg et al., 2015). In een andere kwalitatieve studie, waarin 24 vrouwen werden geïnterviewd wiens mannen hadden deelgenomen aan een behandeling voor partnergeweld, vonden sommige vrouwen de *time-out* procedure nuttig, maar andere vrouwen waren minder positief (Debbonaire et

al., 2003). In een evaluatiestudie naar vier 'batterer programs' werd ruim 400 mannelijke deelnemers gevraagd hoe ze hadden geprobeerd geweld te voorkomen in de vijftien maanden na de interventie. Ruim de helft van de mannen gaf aan te bouwen op onderbrekingsmethoden (zoals de *time-out* procedure), 25% op discussie/bespreking (zoals probleem oplossen en praten over emoties) en 3% op respect voor vrouwen. De partners gaven echter vaker aan dat de mannen niets deden om geweld te voorkomen. De recidive (gerapporteerd door de partners) was lager in de groep die respect voor vrouwen als belangrijkste hulpmiddel zag (8%) dan in de twee andere groepen (26% en 33%), maar het verband was niet statistisch significant (Gondolf, 2000). Gondolf (2002, in Debbonaire et al., 2003) concludeert in zijn boek over 'batterer intervention systems' dat onderbrekingsstrategieën zoals de *time-out* procedure nuttig zijn bij het verminderen van partnergeweld, maar dat een significante vermindering of het stoppen van partnergeweld sterk samenhangt met veranderingen in houding. Enkel het gebruik van onderbrekingstechnieken zou niet voldoende zijn.

Over de effectiviteit van de andere drie interventiemethodieken is minder bekend. Over het effect van het opstellen van een delictscenario op de recidive is weinig tot niets bekend (Vrinten et al., 2015). De enige studie naar het delictscenario en recidive betreft een onderzoek waar vijf zedendelinquenten die de procedure volgden werden vergeleken met twaalf zedendelinquenten die de procedure niet volgden (Van Beek, 1999). Onder een grotere groep daders (van partnergeweld) zijn tot op heden geen studies uitgevoerd. Ook de effectiviteit van de methodiek van het probleemoplossend denken wordt niet geheel duidelijk op basis van de literatuur. Eerder onderzoek heeft laten zien dat koppels die beschikken over probleemoplossende vaardigheden een kleinere kans hebben om zich schuldig te maken aan partnergeweld (Hellmuth et al., 2008), maar dan blijft het de vraag of de methodiek van het bevorderen van het probleemoplossend denken leidt tot een afname in recidive. Het bevorderen van het probleemoplossend denken is een cognitieve gedragsinterventie en er zijn verschillende studies uitgevoerd naar de effectiviteit van cognitieve gedragsinterventies voor daders van partnergeweld en andere delinquenten waarin probleemoplossend denken expliciet wordt genoemd als één van de gebruikte methodieken (Cunha & Goncalves, 2014; Ross et al., 1988), maar dat maakt niet duidelijk wat het effect is van deze specifieke methodiek. Tot slot is er weinig bekend over de effectiviteit van het uitdagen tot zelfreflectie. Hoewel eerder onderzoek het onvermogen te kunnen reflecteren in verband heeft gebracht met gewelddadig gedrag (Levinson & Fonagy, 2004) en empathie een protectieve factor lijkt voor partnergeweld (Spencer et al., 2022), is het niet bekend of een methodiek die uitdaagt tot zelfreflectie leidt tot een groter empathisch vermogen en (daarmee) een vermindering van recidive onder geweldsplegers.

### 1.3 Onderzoeksvragen

Het onderzoek bestond uit een kwantitatief en kwalitatief deel. In het huidige rapport worden vier onderzoeksvragen beantwoord omtrent de effectiviteit van de BORG-training in termen van recidive en de mogelijk succesvolle en minder succesvolle aspecten van de training. De eerste drie onderzoeksvragen zijn kwantitatief van aard. Hierbij bestond de onderzoeksgroep uit 463 daders van partnergeweld die in de periode januari 2015 tot en met december 2017 deelnamen aan de BORG-training. De controlegroep bestond uit een vergelijkbare groep daders die in de periode 2014 tot en

met 2017<sup>12</sup> zijn veroordeeld<sup>13</sup> voor partnergeweld, maar de BORG-training niet hebben gevolgd. De laatste onderzoeksvraag is kwalitatief van aard en is beantwoord op basis van interviews met dertien daders van partnergeweld die ten tijde van het interview onder toezicht stonden bij de 3RO (augustus en september 2021) en ooit deelnamen aan de BORG-training.

- 1 Wat zijn de achtergrondkenmerken van de onderzoeksgroep?
  - a Wat zijn de dader-, strafzaak- en strafrechtelijke voorgeschiedenissenkenmerken (zoals leeftijd en type huiselijk geweld) van de onderzoeksgroep en in hoeverre zijn deze vergelijkbaar met die van de controlegroep?
  - b In hoeverre voldoet de onderzoeksgroep aan de BORG-selectiecriteria?
  - c Wat zijn de uitvoeringskenmerken van de BORG-training (zoals aanwezigheidspercentage en training voltooid of voortijdig beëindigd) bij de onderzoeksgroep?
- 2 Hoe effectief is de BORG-training in het terugdringen van recidive? Meer specifiek: hoe verhoudt de recidive van de onderzoeksgroep zich tot de recidive van de controlegroep?

Voor de beantwoording van deze tweede onderzoeksvraag zijn de onderzoeks- en controlegroep vergelijkbaar gemaakt op basis van de dader-, strafzaak- en strafrechtelijke voorgeschiedenissenkenmerken middels een matchingsprocedure. Er is gekeken naar de één tot driejarige recidiveprevalentie: het aandeel daders dat binnen één tot drie jaar opnieuw een delict heeft gepleegd dat leidde tot een strafzaak. Daarbij is onderscheid gemaakt in de huiselijk geweldsrecidive (een nieuwe strafzaak vanwege huiselijk geweld), geweldsrecidive (een nieuwe strafzaak vanwege een geweldsdelict) en algemene recidive (een nieuwe strafzaak vanwege enig delict).<sup>14</sup>

- 3 Welke uitvoeringskenmerken van de BORG-training hangen samen met de kans op recidive, indien er gecorrigeerd is voor verschillen in dader-, strafzaak- en strafrechtelijke voorgeschiedenissenkenmerken?

Deze derde onderzoeksvraag ziet toe op de effectiviteit van de BORG-training voor specifieke subgroepen van deelnemers.

Er is nagegaan of uitvoeringskenmerken van de BORG-training, zoals het aanwezigheidspercentage en training voltooid of voortijdig beëindigd, samenhangen met meer of minder recidive.

- 4 Hoe kijken ex-BORG-deelnemers terug op de BORG-training en wat zijn voor hen de succes- en faalfactoren van de training?

Voor de beantwoording van deze vierde onderzoeksvraag zijn interviews gehouden met dertien ex-BORG-deelnemers die ten tijde van het interview onder toezicht

---

<sup>12</sup> Er is voor deze periode gekozen, omdat 96% van de onderzoeksgroep in deze jaren voor het partnergeweld is veroordeeld.

<sup>13</sup> We spreken van een veroordeling indien het partnergeweld in de strafzaak bewezen is verklaard en is afgedaan met een straf of maatregel door de rechter of is afgedaan met een transactie, strafbeschikking of beleidssepot door het OM. Vrijspraak, ontslag van rechtsvervolging, technische sepots en andere technische beslissingen worden dus niet meegenomen.

<sup>14</sup> Doordat de vorm van huiselijk geweld, zoals partnergeweld, pas vanaf 2017 goed geregistreerd wordt in de justitiële documentatie en de onderzoeksgroep betrekking heeft op daders die in 2015 tot en met 2017 deelnamen aan de BORG-training is het niet mogelijk om de partnergeweldsrecidive goed in beeld te brengen.



stonden bij de 3RO (augustus en september 2021) en ooit deelnamen aan de BORG-training.<sup>15</sup> Deze kwalitatieve component geeft niet alleen meer inzicht in mogelijke succes- en faalfactoren van de BORG-training, maar ook in het al dan niet realiseren van de verschillende subdoelen (i.e. inzicht in de relatiedynamiek, het herkennen van risicosignalen en het beheersen van vaardigheden om escalatie van conflicten te voorkomen). Op deze manier worden de kwantitatieve bevindingen ondersteund en verdiept met directe praktijkervaringen. Dit zal bijdragen aan de concretisering van de aanbevelingen om de BORG-training door te ontwikkelen.

---

<sup>15</sup> De geïnterviewden namen deel aan de BORG-training in de periode 2015 tot en met 2021. Het merendeel zit niet in de onderzoeksgroep van de kwantitatieve analyses.

## 2 Methode

### 2.1 Data

Het onderzoek bestond uit een kwantitatief en kwalitatief deel. Hieronder wordt allereerst een beschrijving gegeven van de gebruikte kwantitatieve databronnen en vervolgens worden de kwalitatieve gegevens nader toegelicht.

#### 2.1.1 *Kwantitatieve gegevens*

In het huidige onderzoek zijn verschillende kwantitatieve databronnen met elkaar gecombineerd. Hieronder volgt een korte beschrijving van deze databronnen. De laatste paragraaf gaat in op de wijze waarop de databronnen aan elkaar gekoppeld zijn en de wijze waarop we omgegaan zijn met privacygevoelige gegevens in de data.

#### **Reclasseringsgegevens**

In de onderhavige studie zijn drie soorten gegevens van de reclassering (3RO) gebruikt. Allereerst zijn gegevens over de BORG-training gebruikt. De 3RO houdt in het Integraal Reclassering Informatiesysteem (IRIS) de gedragsinterventies (waaronder de BORG-training) bij die door de drie reclasseringsorganisaties (RN, LJ&R en SVG) worden uitgevoerd. Het IRIS bevat bijvoorbeeld informatie over de start- en einddatum van de training, het strafrechtelijk kader waarbinnen de training plaatsvond, de aan- en afwezigheid bij de bijeenkomsten, of de training is voltooid of voortijdig beëindigd en het parketnummer van de strafzaak. In het onderzoek zijn gegevens opgevraagd van alle daders van partnergeweld die tot en met december 2017 hebben deelgenomen aan de BORG-training. Met deze gegevens kon de onderzoeksgroep worden vastgesteld en konden daders worden uitgesloten van de controlegroep. Daarnaast zijn gegevens van twee risicotaxatie instrumenten van de 3RO gebruikt: de Recidive Inschattingsschalen (RISc) en de QuickScan. Beide instrumenten worden gebruikt om criminogene factoren van een dader in kaart te brengen en een inschatting te verkrijgen van het recidiverisico. De RISc is een uitgebreid risicotaxatie instrument bestaande uit twaalf schalen en een professioneel eindoordeel (3RO, 2014). De QuickScan is een kort instrument voor risicotaxatie bestaande uit de StatRec (een aantal statische risicofactoren), zeven dynamische risicofactoren en een professioneel eindoordeel (Bosker & van Kuijeren, 2009). Zoals in de inleiding beschreven kan de RISc worden gebruikt om vast te stellen of aan de BORG-selectiecriteria (zoals laag of gemiddeld recidiverisico, delict (deels) bekennen en geen ernstig alcohol- of drugsprobleem) wordt voldaan. Hoewel de QuickScan niet in de BORG-documentatie (3RO, 2017; Henskens, 2017) beschreven staat als middel om vast te stellen of aan de BORG-selectiecriteria is voldaan, komen in de QuickScan verschillende BORG-selectiecriteria aan bod. Omdat in de beginfase van het strafrechtelijk proces vaker wordt gekozen voor een beknopt advies op basis van de QuickScan dan een uitgebreid advies op basis van de RISc (Lünnemann et al., 2017) en bij de onderzoeksgroep wellicht vaker een QuickScan zou zijn afgenomen dan een RISc, zijn de gegevens van beide instrumenten opgevraagd bij de 3RO. In het onderhavige onderzoek zijn alle RISc-en (versie 4)<sup>16</sup> en QuickScans (versie 2.8 en 2.9) die

<sup>16</sup> In de onderzoeksperiode (BORG-training in januari 2015 tot en met december 2017) zijn ook andere versies van de RISc afgenomen. De verschillende RISc versies zijn echter niet compatibel met elkaar. In de onderzoeksperiode is de RISc versie 4 het meeste afgenomen. Daarom is ervoor gekozen om enkel deze versie op te vragen.

tot en met december 2017 zijn afgenomen opgevraagd. Met deze gegevens kon worden nagegaan in hoeverre de onderzoeksgroep voldeed aan de BORG-selectiecriteria. Daarnaast is getracht een controlegroep samen te stellen op basis van de RISC- of QuickScan-gegevens, maar dit is niet gelukt (zie paragraaf 2.2.2 voor meer informatie).<sup>17</sup>

### **Gegevens uit de Onderzoeks- en Beleidsdatabase Justitiële Informatie (OBJD)**

De OBJD is een gepseudonimiseerde versie van het Justitieel Documentatie Systeem (JDS), het wettelijke registratiesysteem van strafzaken. Het JDS geeft voor alle (rechts)personen die met justitie in aanraking zijn gekomen een overzicht van de strafzaken waarin zij als verdachte centraal stonden. Van elke strafzaak is geregistreerd wanneer en bij welk parket de zaak werd aangemeld, om welke delicten het ging, en hoe en door welke instantie de zaak is afgedaan. Het gebruik van de OBJD impliceert dat alleen de criminaliteit die onder de aandacht komt van het OM met het onderzoek in kaart wordt gebracht. Delicten en daders die niet worden opgespoord en niet aan het OM worden doorgegeven, blijven buiten beschouwing. Dit geldt eveneens voor de recidive: alleen recivedelicten die zijn opgespoord en worden vervolgd door het OM worden in kaart gebracht. In de huidige studie zijn gegevens gebruikt uit de OBJD tot en met juni 2020. Het gebruik van de OBJD in de huidige studie is tweeledig. Allereerst is deze data gebruikt om een controlegroep samen te stellen op basis van verschillende dader-, strafzaak- en strafrechtelijke voor- geschiedeniskenmerken. Ten tweede zijn de gegevens in de OBJD gebruikt om de recidive van de onderzoeks- en controlegroep te berekenen.

### **Koppeling en privacy**

Voor de beantwoording van de kwantitatieve onderzoeksvragen zijn de bovenstaande databestanden aan elkaar gekoppeld, waarbij de privacy van de personen op de volgende manier is gewaarborgd. In de OBJD zijn identificerende gegevens standaard versleuteld zodat deze niet herleidbaar zijn tot personen. Dit betekent dat identificatienummers, zoals JDS-nummers (persoonsnummers) en parketnummers, zijn omgezet in betekenisloze nummers. De 3RO heeft de BORG-training, RISC en QuickScan bestanden aangeleverd door deze te versturen via de beveiligde bestandenpostbus. Identificerende gegevens in deze bestanden, zoals parketnummers, zijn door een databeheerder van het WODC versleuteld. De onderzoekers konden vervolgens de versleutelde gegevens van de 3RO aan de OBJD koppelen. De onderzoekers hadden geen toegang tot een bestand waarin onversleutelde én versleutelde gegevens naast elkaar staan, en hadden ook niet de mogelijkheid om een bestand met onversleutelde en versleutelde data aan elkaar te koppelen. De onderzoekers werkten dus uitsluitend met versleutelde gegevens waardoor de resultaten van het onderzoek niet tot individuen herleidbaar zijn.

#### **2.1.2 Kwalitatieve gegevens**

Naast de kwantitatieve gegevens zijn in de huidige studie ook kwalitatieve gegevens gebruikt. Er zijn interviews gehouden met dertien ex-BORG-deelnemers die ten tijde van het interview onder toezicht stonden bij de 3RO (augustus en september 2021). De respondenten zijn als volgt geselecteerd. De afdeling Statistische Informatie en

<sup>17</sup> Ook de BORG-beslisboom en het risicotaxatie-instrument B-SAFER bevatten informatie over de BORG-selectiecriteria, maar beiden bronnen vielen in dit onderzoek af. De BORG-beslisboom wordt niet geregistreerd bij de 3RO, dus het was niet mogelijk om deze gegevens op te vragen. De B-SAFER is amper gebruikt, een koppeling door afdeling SIBA van de 3RO liet zien dat slechts 10% van de onderzoeksgroep gekoppeld kon worden aan een B-SAFER.

Beleidsanalyse (SIBA) van de 3RO heeft begin juli 2021 alle mannelijke<sup>18</sup> reclasseringscliënten geselecteerd die in augustus en september 2021 onder toezicht zouden staan, die ooit een BORG-training hebben gevolgd en die aan minimaal vijf bijeenkomsten hebben deelgenomen. Dit laatste criterium is toegevoegd, zodat de respondenten voldoende hebben meegemaakt van de training om er een mening over te kunnen vormen. De geselecteerde groep bestond uit 124 reclasseringscliënten, waarbij 80% de training had voltooid en 20% voortijdig was gestopt. SIBA heeft vervolgens uit deze groep een aselechte steekproef van 60 cliënten getrokken. Het doel was om twaalf interviews<sup>19</sup> af te nemen, maar vanwege de verwachte non-respons zijn vijf keer zoveel cliënten getrokken. Omdat de reclasseringsregio's sterk verschillen in hoe vaak de BORG-training wordt gegeven is de trekking gestratificeerd naar reclasseringsregio. Regio's die veel voorkwamen in de geselecteerde groep (regio's Zuid en Oost) kwamen dus vaker voor in de steekproef en regio's die weinig voorkwamen in de geselecteerde groep (regio's Midden-Noord, Noord-West en Zuid-West) kwamen minder vaak voor in de steekproef. SIBA heeft namens de onderzoekers een mail gestuurd naar toezichthouders van wie een cliënt in de steekproef zat. De toezichthouders is gevraagd de informatiebrief over het onderzoek en interview te bespreken met de cliënt en als de cliënt bereid was deel te nemen om contact op te nemen met de onderzoekers. In eerste instantie meldden twaalf ex-BORG-deelnemers zich aan voor het interview. Zij bleken echter allen de training te hebben voltooid. Aangezien bij 20% van de geselecteerde groep ( $N=124$ ) en 26% van de steekproef ( $N=60$ ) de training voortijdig is geëindigd, is vervolgens actief geworven onder de BORG-deelnemers in de steekproef die de training niet hebben voltooid. Dit heeft echter tot slechts één extra interview geleid.

Veel toezichthouders reageerden op de uitnodigingsmail, ook om te laten weten dat hun cliënt niet zou deelnemen aan het interview. In de reacties van de zestig toezichthouders vielen een aantal zaken op. Allereerst lieten zeven toezichthouders weten de cliënt niet te vragen voor het interview, omdat het niet goed ging met de cliënt en/of omdat deze al te veel belast was. Voorts lieten vijf toezichthouders weten dat het interview geen zin zou hebben, omdat de cliënt toch niet was gestart met de training of er nauwelijks aan had deelgenomen.<sup>20</sup> Tot slot zijn vier cliënten afgevallen voor het interview, omdat de toezichthouders twijfelden over de geschiktheid van de cliënt voor het interview vanwege redenen die ook exclusiecriteria zijn van de training (i.e. LVB-problematiek, gebrekkig Nederlands, geen herinneringen aan training door overmatig alcoholgebruik gedurende de training).

De interviews hebben grotendeels *face-to-face* plaatsgevonden bij de reclassering, in aansluiting op een afspraak van de geïnterviewde met zijn toezichthouder. De toezichthouders waren niet aanwezig bij de interviews. Twee van de dertien interviews hebben 's avonds plaatsgevonden via beeldbellen, vanwege het werk van de geïnterviewde. De onderzoekers hebben ieder ongeveer de helft van de interviews gehouden. De interviews duurden gemiddeld een uur. De geïnterviewden is gevraagd een *informed consent* (toestemmingsformulier) te ondertekenen. Voorafgaand aan de interviews is een topiclijst opgesteld, welke is weergegeven in bijlage 3. Na een korte introductie van de interviewer en het onderzoek bestond het interview uit drie delen.

---

<sup>18</sup> Deze keuze is gemaakt, omdat de kwantitatieve gegevens lieten zien dat vrouwen zelden deelnemen aan de BORG-training.

<sup>19</sup> Het geplande aantal interviews was bescheiden, omdat het kwalitatieve gedeelte van het onderzoek ter ondersteuning en verdieping diende van het kwantitatieve gedeelte van het onderzoek. Bovendien is de populatie BORG-deelnemers ook van bescheiden omvang.

<sup>20</sup> Dit laatste is opvallend, omdat geselecteerd is op deelnemers die minimaal aan vijf bijeenkomsten hebben deelgenomen. Registratiebronnen zijn echter niet zonder fouten.

Om te beginnen waren er vragen over de (leef)situatie van de geïnterviewde voorafgaand aan de BORG-training, gevolgd door vragen over de BORG-training en tot slot waren er vragen over de (leef)situatie na de training. Als dank voor hun deelname aan het interview kregen de geïnterviewden een cadeaubon. Met toestemming van de geïnterviewden zijn geluidsopnames gemaakt, welke zijn getranscribeerd door een transcriptiebureau. Het bureau heeft een vertrouwelijkheidsverklaring ondertekend, er is een verwerkingsovereenkomst tussen het WODC en het bureau opgesteld, en de procedure voor het versturen van de geluidsopnames en ontvangen van transcripties is afgestemd met de *Privacy Officer* van het WODC, zodat dit op een veilige manier gebeurde. De transcripties zijn vervolgens geanonimiseerd door de onderzoekers. De geluidsopnames en transcripties zijn opgeslagen in een afgeschermd map, waar enkel de onderzoekers bij kunnen. De geluidsopnames van de interviews zullen na afronding van het onderzoek worden vernietigd en de transcripties zullen nog een jaar bewaard worden.

## 2.2 Onderzoeks- en controlegroep kwantitatieve gegevens

### 2.2.1 Onderzoeksgroep

De onderzoeksgroep bestaat uit daders van partnergeweld die in de periode januari 2015 tot en met december 2017 hebben deelgenomen aan de BORG-training én waarbij de aan- en afwezigheid bij de bijeenkomsten is geregistreerd. Dit laatste is van belang, omdat er anders geen goede start- en einddatum van de training kon worden vastgesteld. De BORG-training wordt vanaf de zomer van 2014 landelijk aangeboden, maar in 2014 wordt de aan- en afwezigheid bij bijeenkomsten nog zelden geregistreerd. Daarom is ervoor gekozen om januari 2015 als startpunt van het onderzoek te nemen. Als einddatum is december 2017 gekozen, zodat er voldoende tijd is om de één tot driejarige recidive goed in kaart te brengen. De training diende zowel te zijn gestart als te zijn afgerond in 2015 tot en met 2017. Ook daders waarbij de training voortijdig is geëindigd zijn meegenomen in de onderzoeksgroep. Er zijn 466 daders die in januari 2015 tot en met december 2017 aan de BORG-training deelnamen én waarbij de aan- en afwezigheid bij de bijeenkomsten is geregistreerd. Drie van deze daders konden echter niet teruggevonden worden in de OBJD en zijn daarom niet geïnccludeerd in de studie. De onderzoeksgroep bestond daarmee uit 463 BORG-deelnemers. Vijf van hen namen in deze periode twee keer deel aan de BORG-training. Bij deze vijf daders is de eerste BORG-training als uitgangspunt genomen. Bij de beantwoording van de eerste en tweede onderzoeksvraag zijn twee BORG-deelnemers niet meegenomen in de analyse, omdat er bij hen sprake was van vrijspraak in de partnergeweldstrafzaak, terwijl de controlegroep bestaat uit veroordeelde daders. De onderzoeksgroep bestaat hier dus uit 461 BORG-deelnemers.

### 2.2.2 Controlegroep

Het plan vooraf was om twee controlegroepen samen te stellen. De eerste controlegroep zou gebaseerd zijn op een selectie van daders van partnergeweld uit de OBJD, waarbij de onderzoeks- en controlegroep gematcht kunnen worden op verschillende dader-, strafzaak-, en strafrechtelijke voorgeschiedenissenmerken. De tweede controlegroep zou gebaseerd zijn op een selectie van daders van partnergeweld waarbij door de reclassering het risicotaxatie-instrument RISC of QuickScan was

afgenomen.<sup>21</sup> De reden om te kiezen voor twee controlegroepen was omdat beide groepen beperkingen kennen. Een OBJD-controlegroep heeft als beperking dat er op een beperkt aantal statische kenmerken gematcht kan worden en er geen rekening kan worden gehouden met de BORG-selectiecriteria. Bij een RISC- of QuickScan-controlegroep kan wel geselecteerd worden op de BORG-selectiecriteria, maar heeft als beperking dat niet bij alle daders die bekend zijn bij de 3RO, dus ook niet bij alle BORG-deelnemers, een RISC of QuickScan wordt afgenomen. Hierdoor zal een deel van de onderzoeksgroep niet meegenomen kunnen worden in de recidivevergelijking.

Eén van de twee controlegroepen is echter vervallen, namelijk de RISC of QuickScan-controlegroep. Bij het koppelen van de BORG-gegevens aan de RISC- en QuickScan-gegevens bleek dat slechts bij respectievelijk 29% ( $N=136$ ) en 35% ( $N=161$ ) van de onderzoeksgroep een RISC of QuickScan is afgenomen ten tijde van de BORG-training.<sup>22</sup> Voorts bleek het om selecte groepen te gaan. De dader-, strafzaak-, strafrechtelijke voorgeschiedenissenkenmerken en uitvoeringskenmerken van de BORG-training lieten zien dat BORG-deelnemers waar een RISC of QuickScan is afgenomen een zwaardere groep vormen dan deelnemers zonder RISC of QuickScan. Deze verschillen betekenen dat de resultaten van BORG-deelnemers met een RISC of QuickScan niet gegeneraliseerd kunnen worden naar alle BORG-deelnemers. Een recidivevergelijking met een RISC- of QuickScan-controlegroep zal daarom geen wetenschappelijk draagkrachtige conclusies opleveren.

De huidige studie heeft dus één controlegroep, de OBJD-controlegroep. Hoewel hierbij de beperking geldt dat er op een beperkt aantal statische kenmerken gematcht kan worden en er bijvoorbeeld geen rekening kan worden gehouden met de BORG-selectiecriteria, is het de vraag hoe problematisch dit is. Allereerst heeft eerder onderzoek laten zien dat selectiecriteria bij gedragsinterventies niet altijd even strikt gehanteerd worden. Bijvoorbeeld bij de Cognitieve Vaardigheden (CoVa) training blijkt een derde van de CoVa-deelnemers niet aan de selectiecriteria te voldoen (Verweij, Tollenaar & Wartna, 2016). Bij de beantwoording van de eerste onderzoeksvraag in de resultatensectie van dit rapport wordt duidelijk hoe dit bij de BORG-deelnemers zit. Ten tweede blijkt uit eerder onderzoek dat de statische kenmerken waarop ook in deze studie gematcht wordt belangrijke voorspellers zijn voor recidive, ook voor de recidive van daders van huiselijk geweld (Beijersbergen et al., 2018; Tollenaar & Wartna, 2015; Wartna et al., 2009).

Voor de OBJD-controlegroep (vanaf nu controlegroep) zijn om te beginnen alle daders die in de periode 2014 tot en met 2017 zijn veroordeeld<sup>23</sup> voor partnergeweld geselecteerd ( $N=10.355$ ). Indien een dader in deze periode meerdere veroordelingen voor partnergeweld had, dan is de eerste veroordeling als *uitgangszaak* genomen. Er is voor de jaren 2014 tot en met 2017 gekozen, omdat 96% van de onderzoeksgroep, de BORG-deelnemers, in deze periode is veroordeeld voor het partnergeweld. Partnergeweld is niet direct herkenbaar in de OBJD op basis van wetsartikelen uit het Wetboek van Strafrecht. De uiteenlopende vormen van partnergeweld worden

<sup>21</sup> Zoals eerder beschreven is het risicotaxatie-instrument B-SAFER afgevalen, omdat deze slechts bij 10% van de onderzoeksgroep is gebruikt.

<sup>22</sup> Een RISC- of QuickScan is gekoppeld aan een BORG-deelnemer als hetzelfde parketnummer gold of als de RISC of QuickScan in het jaar voorafgaand aan de training is afgenomen (geldigheidsduur van RISC en QuickScan zijn één jaar). Bij de RISC is 95% gekoppeld op parketnummer en 5% op afname in het voorgaande jaar. Bij de QuickScan ontbrak het parketnummer vaak en is 65% gekoppeld op parketnummer en 35% op afname in het voorgaande jaar.

<sup>23</sup> We spreken van een veroordeling indien het partnergeweld in de strafzaak is bewezen en is afgedaan met een straf of maatregel door de rechter of is afgedaan met een transactie, strafbeschikking of beleidssepot door het OM.

geregistreerd onder diverse wetsartikelen, maar uit deze wetsartikelen blijkt niet of het delict heeft plaatsgevonden tussen partners of ex-partners. Om deze reden zijn twee andere velden gebruikt om partnergeweld te identificeren in de OBJD: maatschappelijke classificatie en artikelkwalificatie. Het OM maakt bij de registratie van strafbare feiten gebruik van 'maatschappelijke classificaties' (Openbaar Ministerie, 2015). Deze classificaties geven meer informatie over het type delict of specifieke kenmerken van het delict. Sinds 2015 zijn er maatschappelijke classificaties voor specifieke vormen van huiselijk geweld, zoals partnergeweld. De maatschappelijke classificatie 'huiselijk geweld partnermishandeling' wordt echter pas vanaf 2017 goed gebruikt, tot die tijd komt de algemene maatschappelijke classificatie 'huiselijk geweld' ook nog vaak voor. Er is een aantal beperkingen bij het gebruik van maatschappelijke classificaties<sup>24</sup>, waardoor met de maatschappelijke classificatie 'partnergeweld' niet alle partnergeweldstrafzaken geïdentificeerd kunnen worden in de OBJD. Om de beperkingen bij het gebruik van maatschappelijke classificaties enigszins te onder-  
vangen maken we ook gebruik van informatie bijgehouden in het veld 'artikelkwalificatie'. De artikelkwalificatie bevat informatie over de omstandigheden rondom het gepleegde delict en wordt ingevuld door de administratie van de rechtbank (de griffier) nadat de rechter het vonnis heeft gewezen. Een artikelkwalificatie kan bijvoorbeeld de volgende tekst bevatten: 'mishandeling begaan tegen zijn levensgezel'. Een dergelijke tekst maakt duidelijk dat er sprake is van partnergeweld, terwijl dit bijvoorbeeld uit het bijbehorende wetsartikel 300 Sr (mishandeling) en de maatschappelijke classificatie 'mishandeling' niet af te leiden is. Door te selecteren op bepaalde woorden of zinsdelen in de artikelkwalificatie (zoals 'levensgezel') kan een deel van de partnergeweldstrafzaken alsnog geïdentificeerd worden. Een beperking bij het gebruik van artikelkwalificaties is echter wel dat deze enkel beschikbaar zijn bij zaken die zijn afgedaan door de rechter, waardoor waarschijnlijk nog steeds niet alle partnergeweldstrafzaken geïdentificeerd kunnen worden in de OBJD. Samengevat wordt een delict als partnergeweld gezien indien er sprake is van (1) de maatschappelijke classificatie 'huiselijk geweld partnermishandeling' of (2) een artikelkwalificatie met daarin het woord 'echtgenoot', 'echtgenote', 'levensgezel', 'levensgezellin' of 'partner'.<sup>25</sup>

Bij de controlegroep, met alle in 2014 tot en met 2017 veroordeelde daders van partnergeweld, zijn vervolgens vier exclusiecriteria toegepast. Allereerst zijn daders met partnergeweld zonder Burgerservicenummer (BSN) verwijderd. Eén van de BORG-selectiecriteria is een verblijfsvergunning en alle BORG-deelnemers in de onderzoeksgroep bleken ook een BSN te hebben. Ten tweede zijn daders die minderjarig waren ten tijde van de uitgangszaak verwijderd, omdat alle BORG-deelnemers in de onderzoeksgroep meerderjarig zijn. Ten derde zijn daders waarbij het partnergeweld een moord, zedendelict of vrijheidsberoving betrof verwijderd, omdat deze ernstigere delicten niet voorkomen bij de BORG-deelnemers in de onderzoeksgroep. Ten vierde zijn daders die tot en met 2017 hebben deelgenomen aan de BORG-training

---

<sup>24</sup> Een eerste beperking is dat het OM tot april 2015, naast maatschappelijke classificaties, gebruikmaakte van evenementcodes, welke niet zijn opgenomen in de OBJD. Een tweede beperking is dat OM-medewerkers tot april 2015 slechts één maatschappelijke classificatie bij een delict konden registreren, terwijl er soms meerdere van toepassingen zijn (bijvoorbeeld in het geval van seksueel misbruik door de vader). Een laatste beperking is dat het invullen van een maatschappelijke classificatie een extra inspanning van de OM-medewerker vereist. Dit kan ertoe leiden dat niet altijd een classificatie of niet alle relevante classificaties worden ingevuld. We zien bijvoorbeeld dat, hoewel er sinds 2015 meer dan één maatschappelijke classificatie ingevuld kan worden, dit in 2015 tot en met 2017 zelden gebeurt.

<sup>25</sup> Het woord 'ex' komt niet voor in de artikelkwalificaties. Het zou kunnen dat daardoor sprake is van onderrapportage van partnergeweld tussen ex-partners.

uitgesloten van de controlegroep.<sup>26</sup> Als gevolg van deze exclusiecriteria nam de controlegroep af van 10.355 daders naar 9.835 daders.

### 2.2.3 *Vergelijkbaarheid onderzoeks- en controlegroep*

In de huidige studie is de recidive van de onderzoeksgroep vergeleken met de recidive van de controlegroep. Dat de ene dader van partnergeweld een BORG-training krijgt opgelegd en de andere dader van partnergeweld niet zal echter niet willekeurig zijn. Het is aannemelijk dat de daders in de onderzoeksgroep verschillen van de daders in de controlegroep. Om die reden zijn de onderzoeks- en controlegroep gematcht op diverse kenmerken middels *Propensity Score Matching* (PSM). Na matching zijn de groepen vergelijkbaar op de verschillende gemeten dader-, strafzaak- en strafrechtelijke voorgeschiedeniskenmerken, en is een betere vergelijking van de recidivepercentages mogelijk. In de variabelenparagraaf 2.4.1 staat beschreven op welke kenmerken is gematcht, in de analyseparagraaf 2.5.2 wordt de matchings-procedure toegelicht en in de resultatensectie (paragraaf 3.1.1) worden de kenmerken van de onderzoeks- en controlegroep zowel voor als na matching met elkaar vergeleken.

## 2.3 **Onderzoeksgroep kwalitatieve gegevens**

Er zijn dertien ex-BORG-deelnemers geïnterviewd. Zoals beschreven in paragraaf 2.1.2 gaat het om mannelijke reclasseringscliënten die ten tijde van de interviews (in augustus en september 2021) nog onder toezicht stonden, die ooit een BORG-training hebben gevolgd en die aan minimaal vijf bijeenkomsten hebben deelgenomen. Het merendeel van de respondenten heeft de BORG-training in 2020 gevolgd (al dan niet met ook een deel in 2019 of 2021), één heeft de training in 2015 gevolgd en één in 2016. Dit betekent dat er nauwelijks overlap is met de kwantitatieve onderzoeksgroep, omdat die bestaat uit BORG-deelnemers die de training uiterlijk in december 2017 hebben afgerond. Dit is niet problematisch voor het onderzoek, aangezien de training sinds de landelijke uitrol van de BORG-training versie 2.0 in 2014 niet meer is gewijzigd. De achtergrondkenmerken van de geïnterviewden worden, net als de achtergrondkenmerken van de kwantitatieve onderzoeks- en controlegroep, beschreven in de resultatensectie.

## 2.4 **Variabelen**

### 2.4.1 *Achtergrondkenmerken*

In de huidige studie komen drie soorten achtergrondkenmerken aan bod: (1) dader-, strafzaak- en strafrechtelijke voorgeschiedeniskenmerken, (2) BORG-selectiecriteria en (3) uitvoeringskenmerken van de BORG-training. Deze kenmerken staan opgesomd in tabel 2.1. Hieronder wordt de kenmerken in meer detail beschreven.

<sup>26</sup> Hierbij zijn dus niet alleen daders uit de onderzoeksgroep uitgesloten van de controlegroep, maar ook alle de daders die vóór 2015 hebben deelgenomen aan de BORG-training.



**Tabel 2.1 Achtergrondkenmerken**

Dader-, strafzaak, en strafrechtelijke voorgeschiedeniskenmerken	BORG-selectiecriteria	Uitvoeringskenmerken BORG-training
<b>Daderkenmerken</b>	Partnergeweld	Tijd tussen pleegdatum en start training
Sekse	Minimaal 16 jaar	Jaar van afronding
Leeftijd bij uitgangszaak	Laag of gemiddeld recidiverisico	Reclasseringsorganisatie
Geboorteland	Gebrekkige communicatieve vaardigheden en/of problematische conflicthantering vormt (mede) de oorzaak van de relatieproblemen	Reclasseringsregio
<b>Uitgangszaakkenmerken</b>	Delict (deels) bekennen	Arrondissement
Type huiselijk geweld	Geen antisociale persoonlijkheidsstoornis	Strafrechtelijk kader aanvang training
Zwaarste afdoening	Geen ernstig antisociaal geweld	Type training
Voorwaardelijke veroordeling, voorwaardelijke beleidssepots of strafbeschikking als afdoening	Geen ernstig alcoholprobleem	Aanwezigheidspercentage
<b>Strafrechtelijke voorgeschiedeniskenmerken</b>	Geen ernstig drugsprobleem	Duur van training
Leeftijd bij 1e strafzaak	Nederlandse taal machtig	Wijze van beëindiging
Aantal eerdere strafzaken	IQ hoger dan 80	Reden voortijdige beëindiging
Aantal eerdere geweldstrafzaken	Verblijfsvergunning	
Aantal eerdere HG-strafzaken		
Strafzaakdichtheid		
Strafzaakdichtheid geweld		
Strafzaakdichtheid huiselijk geweld		
Aantal eerdere onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen		

### **Dader-, strafzaak- en strafrechtelijke voorgeschiedenissenkenmerken**

Dader-, strafzaak- en strafrechtelijke voorgeschiedenissenkenmerken zijn op twee manieren gebruikt in de huidige studie. Allereerst zijn de onderzoeks- en controlegroep gematched op deze kenmerken om de groepen beter vergelijkbaar te maken. Ten tweede zijn deze kenmerken als controlevariabelen meegenomen in de analyse naar de samenhang tussen uitvoeringskenmerken van de BORG-training en recidive. In tabel 1.1 is te zien dat het om te beginnen gaat om drie daderkenmerken: sekse (man; vrouw), leeftijd ten tijde van de uitgangszaak en geboorteland (Nederland; Marokko; voormalige Nederlandse Antillen; Suriname; Turkije; overige). Voorts zijn er drie kenmerken van de uitgangszaak: type partnergeweld in uitgangszaak (eenvoudige mishandeling; zware mishandeling; doodslag; bedreiging; stalking; vernieling; overig<sup>27</sup>), zwaarste afdoening in de uitgangszaak (werkstraf; leerstraf; voorwaardelijk beleidssepot; onvoorwaardelijk beleidssepot<sup>28</sup>; voorwaardelijke vrijheidsstraf; onvoorwaardelijke vrijheidsstraf korter dan één maand, onvoorwaardelijke vrijheidsstraf tussen één en zes maanden; onvoorwaardelijke vrijheidsstraf langer dan zes maanden; maatregel; geldboete; overig<sup>29</sup>) en één van de afdoeningen in de uitgangszaak is een voorwaardelijke veroordeling, voorwaardelijk beleidssepot of strafbeschikking<sup>30</sup> (nee; ja). Tot slot zijn er acht strafrechtelijke voorgeschiedenissenkenmerken: leeftijd bij de eerste strafzaak, aantal eerdere strafzaken, aantal eerdere strafzaken met een geweldsdelict, aantal eerdere strafzaken met een huiselijk geweldsdelict, strafzaakdichtheid<sup>31</sup>, strafzaakdichtheid van geweldsstrafzaken, strafzaakdichtheid van huiselijk geweldsstrafzaken en aantal eerdere onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen.

### **BORG-selectiecriteria**

In tabel 1.1 staan de BORG-selectiecriteria weergegeven. Met deze criteria wordt bepaald of een dader in aanmerking komt om deel te nemen aan de BORG-training. De selectiecriteria luiden als volgt: de dader heeft partnergeweld gepleegd, is minimaal zestien jaar oud, heeft een laag of gemiddeld recidiverisico, gebrekkige communicatievaardigheden en/of een problematische conflicthantering vormt (mede) de oorzaak van de relatieproblemen, de dader bekent het delict (deels), er is geen sprake van een antisociale persoonlijkheidsstoornis, ernstig antisociaal geweld of een ernstig alcohol- of drugsprobleem, de dader is de Nederlandse taal machtig, heeft een IQ van 80 of hoger en heeft een geldige verblijfsvergunning. Deze kenmerken zijn gebruikt om na te gaan of de onderzoeksgroep voldeed aan de BORG-selectiecriteria.

---

<sup>27</sup> Overige delicten betreffen vaak het overtreden van het tijdelijk huisverbod en huisvredebreuk, maar ook delicten als belediging en wapenbezit. Zoals eerder beschreven komen de ernstige delicten moord, vrijheidsberoving en zedendelicten niet voor bij de onderzoeksgroep en daarom ook niet bij de geselecteerde controlegroep.

<sup>28</sup> Inclusief schuldig zonder oplegging van straf/maatregel.

<sup>29</sup> Overig betreft de afdoeningen overige transactie en strafbeschikking.

<sup>30</sup> Zoals in de inleiding beschreven kan de BORG-training vanuit vijf verschillende strafrechtelijke kaders worden gestart: voorwaardelijke veroordeling, voorwaardelijk beleidssepot, strafbeschikking, gedragsaanwijzing en schorsing van de preventieve hechtenis. Daarnaast kan een dader ook vrijwillig starten terwijl hij nog in afwachting is van de afhandeling van zijn strafzaak. Een voorwaardelijke veroordeling en voorwaardelijk beleidssepot komen het meeste voor: de BORG-gegevens laten zien dat 77% van de onderzoeksgroep zo start. Een gedragsaanwijzing, schorsing van de preventieve hechtenis en vrijwillige deelname zijn geen afdoeningen, maar uit de OBJD-gegevens blijkt dat ook in deze zaken uiteindelijk vaak een voorwaardelijke veroordeling, voorwaardelijk beleidssepot of strafbeschikking is opgelegd. Bij 95% van de onderzoeksgroep is de zaak afgedaan met (onder andere) één van deze drie afdoeningen. Dit hoeft echter niet per se de zwaarste afdoening in de strafzaak te zijn (bijvoorbeeld een vrijheidsstraf met een onvoorwaardelijke en voorwaardelijk deel), daarom is het belangrijk om de groepen op deze variabele te matchen.

<sup>31</sup> De strafzaakdichtheid betreft het gemiddeld aantal strafzaken per jaar in de periode tussen de eerste en de huidige strafzaak (Copas & Marshall, 1998).

### **Uitvoeringskenmerken van de BORG-training**

In tabel 1.1 staan de uitvoeringskenmerken van de BORG-training weergegeven waar in dit onderzoek naar gekeken is. Het gaat om de volgende elf kenmerken: tijd tussen de geregistreerde pleegdatum van het partnergeweld en de startdatum van de BORG-training, jaar van afronding van de training (2015, 2016, 2017), reclasseringsorganisatie waar de training bij is uitgevoerd (RN, LJ&R, SVG), reclasseringsregio waar de training is uitgevoerd (Noord-West, Midden-Noord, Oost, Zuid-West, Zuid)<sup>32</sup>, arrondissement waar de training is uitgevoerd (Amsterdam, Noord-Holland, Midden-Nederland, Noord-Nederland, Den Haag, Rotterdam, Limburg, Oost-Brabant, Zeeland-West-Brabant, Oost-Nederland), strafrechtelijk kader bij aanvang van training (voorwaardelijke veroordeling; voorwaardelijk beleidssepot; strafbeschikking; gedragsaanwijzing; schorsing preventieve hechtenis; vrijwillig in afwachting van strafzaak), aanwezigheidspercentage bij training (aantal bijeenkomsten waarbij aanwezig gedeeld door het totaal aantal bijeenkomsten), type training (groepstraining; individuele training), duur van de training, wijze van beëindiging van training (training voortijdig beëindigd; training voltooid) en reden voortijdige beëindiging (cliënt wil niet meer deelnemen; te veel verzuim; (toch) ongeschikt voor training; overig of onbekend). Deze uitvoeringskenmerken van de BORG-training zijn gebruikt om een overzicht te geven van de uitvoeringskenmerken bij de onderzoeksgroep en om de samenhang met recidive te onderzoeken.

#### 2.4.2 *Recidivematen*

De uitkomstmaat in deze studie is recidive. Recidive is geoperationaliseerd als 'een delict dat leidt tot een nieuwe strafzaak'. Met strafzaken worden zaken bedoeld die zijn afgedaan met een transactie, strafbeschikking of beleidssepot door het OM of met een straf of maatregel opgelegd door de rechter én zaken die nog niet zijn afgedaan. De lopende (hoger beroep) strafzaken worden ook meegenomen bij de recidive-berekening, omdat 85% tot 90% van de strafrechtelijke vervolgingen eindigt in een schuldigverklaring door de rechter (De Heer-De Lange & Kalidien, 2014; Kalidien & De Heer-De Lange, 2015; Kalidien, 2016; 2017; 2018).

In de huidige studie is de recidiveprevalentie tot en met drie jaar berekend: het percentage daders dat binnen drie jaar opnieuw een delict heeft gepleegd dat leidde tot een nieuwe strafzaak. De recidivemeting is voor de onderzoeksgroep gestart op de datum waarop de BORG-training was afgelopen en voor de controlegroep gestart op de datum dat de uitgangszaak (de partnergeweldstrafzaak) is ingeschreven bij het OM. Er zijn OBJD-gegevens gebruikt tot en met juni 2020 dus de recidivemeting is geëindigd op 30 juni 2020. Bij de controlegroep is de observatieperiode gecorrigeerd voor incapacitatie als gevolg van de uitgangszaak (i.e. de tijd die men naar aanleiding van de uitgangszaak vast zat in detentie waardoor recidive niet mogelijk was).

In het huidige onderzoek is gekeken naar drie vormen van recidive: huiselijk geweldsrecidive, geweldsrecidive en algemene recidive. *Huiselijk geweldsrecidive* betreft een nieuwe strafzaak naar aanleiding van het opnieuw plegen van huiselijk geweld. *Geweldsrecidive* betreft een nieuwe strafzaak naar aanleiding van het plegen van een geweldsdelict. *Algemene recidive* wordt gedefinieerd als een nieuwe strafzaak naar aanleiding van het plegen van enig misdrijf, ongeacht de aard en ernst van de gepleegde delicten. Het was in de onderhavige studie niet mogelijk om de partner-

<sup>32</sup> Dit betreft de reclasseringsregio-indeling van Reclassering Nederland. De andere twee reclasseringsorganisaties zijn anders georganiseerd. Omdat Reclassering Nederland de meeste BORG-trainingen heeft uitgevoerd zijn alle BORG-deelnemers in deze indeling ingedeeld.

geweldrecidive in beeld te brengen, doordat de vorm van huiselijk geweld, zoals partnergeweld, pas vanaf 2017 goed geregistreerd wordt in de justitiële documentatie en de onderzoeksgroep betrekking heeft op BORG-deelnemers die de training in 2014 tot en met 2017 afronden.

Huiselijk geweld is net als partnergeweld niet direct herkenbaar in de OBDJ op basis van wetsartikelen uit het Wetboek van Strafrecht. Uitzondering is artikel 304 sub 1 Sr: (zware) mishandeling wordt zwaarder bestraft als dit binnen de familie plaatsvond. Om te bepalen of er in een recidivezaak sprake is van huiselijk geweld is, net als bij partnergeweld, gebruikgemaakt van de velden 'maatschappelijke classificatie' en 'artikelkwalificatie' in de OBDJ. Een delict wordt gezien als huiselijk geweld als aan ten minste één van de volgende drie criteria wordt voldaan: 1) er is sprake van artikel 304 sub 1 Sr., 2) er is sprake van één van de vijf maatschappelijke classificaties gericht op huiselijk geweld (huiselijk geweld; huiselijk geweld partnermishandeling; huiselijk geweld kindermishandeling; huiselijk geweld oudermishandeling; huiselijk geweld overig) of 3) er is sprake van termen in de artikelkwalificatie die er op duiden dat het geweld was gericht op een familielid en dus huiselijk geweld betreft (zoals echtgenoot, zijn/haar kind en moeder). Vanaf 2008 wordt de algemene maatschappelijke classificatie 'huiselijk geweld' goed gebruikt, al blijft er sprake van een onder-rapportage door de beperkingen bij het gebruik van maatschappelijke classificaties.

## 2.5 Analyses

### 2.5.1 Achtergrondkenmerken onderzoeks- en controlegroep

Om de eerste onderzoeksvraag te beantwoorden, en zo meer zicht te krijgen op de achtergrondkenmerken van de BORG-deelnemers, zijn frequentieverdelingen uitgevoerd in SPSS 26 (IBM Corp, 2019) en Stata 15 (StataCorp, 2017). De dader-, strafzaak- en strafrechtelijke voorgeschiedenissenkenmerken van de BORG-deelnemers zijn vergeleken met die van de controlegroep. Er zijn drie statistieken gebruikt om de verschillen tussen de onderzoeks- en controlegroep te toetsen. De eerste statistiek is de *t*-toets. Met de *t*-toetsen kan worden bepaald of de verschillen statistisch significant zijn. Bij een significantieniveau (*p*) van kleiner dan 0,05 is er sprake van een significant verschil. De tweede statistiek is de *standardised difference* (*SD*; ook wel *standardised bias* genoemd) van Rosenbaum en Rubin (1985). De *SD* zegt iets over de grootte van het effect. Bij grote onderzoeksgroepen zijn verschillen snel statistisch significant, daarom is het belangrijk om ook te kijken naar de effectgrootte. Rosenbaum en Rubin (1985) stellen dat een kenmerk tussen de onderzoeks- en controlegroep te veel verschilt als de *SD* groter is dan 20%. De afgelopen jaren is de maximale hoogte van deze maat echter ter discussie komen te staan, met maxima variërend van 10% tot 25% (Garrido et al., 2014). In dit onderzoek hebben we ervoor gekozen om de strenge grens van 10% aan te houden. Ten derde is voor continue variabelen gekeken naar de *variantie ratio* (*VR*). Hoe dichter de *VR* bij 1 ligt, hoe meer de variantie/spreiding<sup>33</sup> van het kenmerk vergelijkbaar is tussen de onderzoeks- en controlegroep. Rubin (2001) stelt dat het verschil in de variantie/spreiding van het kenmerk tussen de twee groepen te groot is als de *VR* kleiner is dan 0,5 of groter is dan 2.

<sup>33</sup> Variantie/spreiding verwijst naar de mate waarin de waarden onderling verschillen. In twee groepen kan het gemiddelde op een kenmerk gelijk zijn (bijvoorbeeld in beide groepen is de gemiddelde leeftijd 30 jaar), maar de spreiding op het kenmerk kan verschillen (hier is bijvoorbeeld sprake van als de leeftijdsrange in de ene groep 18-48 jaar is en in de andere groep 27-34 jaar).

## 2.5.2 Effectiviteit BORG-training in termen van recidive

Om de tweede onderzoeksvraag (hoe effectief is de BORG-training in het terugdringen van recidive) te beantwoorden is de recidive van de onderzoeksgroep vergeleken met de recidive van de controlegroep. Zoals eerder beschreven is het aannemelijk dat de daders in de onderzoeksgroep verschillen van de daders in de controlegroep, omdat afdoeningen (zoals de BORG-training) niet willekeurig worden opgelegd. Om de groepen beter vergelijkbaar te maken is gebruikgemaakt van een matchingsprocedure. Vervolgens is de recidive van de gematchte onderzoeks- en controlegroep berekend met behulp van survivalanalyse.

### **Matchingsprocedure onderzoeks- en controlegroep**

Bij matching worden daders in de onderzoeksgroep gekoppeld aan daders in de controlegroep met vergelijkbare achtergrondkenmerken. In de huidige studie is gekozen voor de matchingsprocedure *Propensity Score Matching* (PSM; Rosenbaum & Rubin, 1983). Bij PSM worden daders in de onderzoeksgroep gekoppeld aan daders in de controlegroep met een vergelijkbare *propensity score*. Een *propensity score* (variërend van 0 tot 1) is de kans dat iemand op basis van de gemeten achtergrondkenmerken (matchingskenmerken) wordt toegewezen aan een bepaalde behandeling, in dit geval de BORG-training. Er is gebruikgemaakt van *nearest neighbor één-op-één* matching met een *caliper*, zonder teruglegging en rekening houdend met ties. Dit betekent dat daders in de onderzoeksgroep één-op-één zijn gekoppeld aan daders in de controlegroep met de meest vergelijkbare *propensity score*. Om te voorkomen dat de *propensity scores* van een koppel ver uiteen liggen is een *caliper* ingesteld. Dit betekent dat daders enkel aan elkaar mogen worden gekoppeld als hun *propensity score* niet meer verschilt dan de waarde van de *caliper*. Over het algemeen wordt aanbevolen om de *caliper* vast te stellen op 0,2 standaarddeviatie van de log van de *propensity score* (Austin, 2011; Garrido et al., 2014; Lunt, 2014), en dat is in de huidige studie ook gedaan (*caliper* = 0,27). Er is gematcht zonder teruglegging. Hierbij mag een dader uit de controlegroep één keer worden gematcht aan een dader uit de onderzoeksgroep. In de huidige onderzoeks- en controlegroep bleken veel zogenoemde *ties* voor te komen. Er is sprake van een tie indien meerdere daders in de controlegroep even geschikt zijn om te koppelen aan een dader in de onderzoeksgroep. De daders in de controlegroep hebben dus dezelfde *propensity score*. In de huidige data bleek dat in de meeste gevallen ook de dader in de onderzoeksgroep dezelfde *propensity score* had en dat alle daders 'in de tie' identiek waren op alle individuele matchingskenmerken. Het random kiezen voor één van de daders uit de controlegroep is onwenselijk en leidt tot instabiele resultaten, dus het is belangrijk om al deze daders uit de controlegroep in de matching mee te nemen. Dus daar waar sprake was van een tie is niet één-op-één gematcht, maar zijn alle daders uit de controlegroep met dezelfde *propensity score* gekoppeld aan de dader uit de onderzoeksgroep. In de analyses hebben deze daders uit de controlegroep een gewicht gekregen van 1/aantal controlegroep-daders 'in de tie'. De matching is uitgevoerd in Stata 15 (StataCorp, 2017) met behulp van het package PSMATCH2 (Leuven & Sianesi, 2003). In bijlage 4 wordt de keuze voor PSM nader toegelicht.

Er is gematcht op verschillende dader-, uitgangzaak- en strafrechtelijke voorgeschiedenissenkenmerken (zie tabel 1.1 voor een overzicht van deze kenmerken). De onderzoeks- en controlegroep zijn gematcht op kenmerken die samenhangen met het wel of niet deelnemen aan de BORG-training en/of met het wel of niet recidiveren. Er zijn logistische regressieanalyses uitgevoerd om te bepalen voor welke kenmerken dit geldt (niet getoond in dit rapport). De uitkomsten zijn in lijn met eerder onderzoek

naar de samenhang tussen de verschillende kenmerken en recidive bij daders van huiselijk geweld (Beijersbergen et al., 2018; George, 2010). De groepen zijn gematcht op de volgende kenmerken (zie tabel 1.1): sekse; leeftijd ten tijde van de uitgangszaak; geboorteland; type partnergeweld in uitgangszaak; zwaarste afdoening in de uitgangszaak; één van de afdoeningen in de uitgangszaak is een voorwaardelijke veroordeling, voorwaardelijk beleidssepot of strafbeschikking; leeftijd bij de eerste strafzaak; aantal eerdere strafzaken; aantal eerdere strafzaken met een geweldsdelict; aantal eerdere strafzaken met een huiselijk gewelddelict; strafzaakdichtheid; strafzaakdichtheid van geweldsstrafzaken; strafzaakdichtheid van huiselijk geweldsstrafzaken en aantal eerdere onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen.

Er is bewust voor gekozen om in de huidige studie niet te matchen op het arrondissement waar de partnergeweldstrafzaak is afgedaan. De (doorverwijzing naar en oplegging van de) BORG-training is niet in elke regio even goed van de grond gekomen (Mulder, 2017). De logistische regressieanalyses laten dan ook zien dat arrondissement sterk samenhangt met het wel of niet opgelegd krijgen van een BORG-training. Arrondissement hangt echter niet samen met de drie recidivematen en de verwachting is dat in arrondissementen met weinig BORG-deelnemers juist veel goede kandidaten zitten voor de controlegroep.

### **Survivalanalyse**

Om het verloop van de recidiveprevalentie over de tijd van de onderzoeks- en controlegroep te schatten is gebruikgemaakt van survivalanalyse (uitgevoerd in Stata 15). Meer specifiek gaat het om de Kaplan-Meier procedure (Kaplan & Meier, 1958). Het voordeel van deze methode is dat er rekening kan worden gehouden met verschillen in de observatieduur. Niet iedereen in de studie kon namelijk even lang gevolgd worden, sommigen hebben de BORG-training in de eerste helft van 2015 afgerond, anderen pas eind 2017. Door middel van survivalanalyse kan desondanks een betrouwbare schatting van de recidivekans verkregen worden.

Er is onderzocht of eventuele verschillen in recidive tussen de onderzoeks- en controlegroep *statistisch significant* en *relevant* zijn. Om te bepalen of de verschillen in recidive statistisch significant zijn (en dus met 95% zekerheid niet op toeval berusten), zijn, net als in eerdere effectstudies van het WODC (e.g. Beijersbergen & Kros, 2020; Tollenaar et al., 2019; Verweij et al., 2016), drie statistische toetsen gebruikt. Deze toetsen leggen elk de nadruk op een ander deel van de survivalcurve. De eerste toets, de gegeneraliseerde Wilcoxontoets (Breslow, 1970), is juist gevoelig voor verschillen aan het begin van de curve. De tweede toets, de Tarone-Waretoets (Tarone & Ware, 1997), is ook net iets gevoeliger voor verschillen aan het begin van de curve, maar in mindere mate dan de Wilcoxontoets, waardoor de Tarone-Waretoets (impliciet) ook gevoeliger is voor verschillen in het midden. De derde toets, de log-ranktoets (Blossfeld & Rohwer, 2002), is vooral gevoelig voor verschillen aan het einde van de survivalcurve. Zoals eerder beschreven is de significantietoets echter gevoelig voor de groepsgrootte: bij een grote groep is een verschil snel statistisch significant. Om te bepalen of het verschil in recidive relevant is, is de effectgrootte (Cohen's *h*) berekend. Cohen (1988) beschouwt een effect van minder dan 0,1 als verwaarloosbaar, van 0,1 tot 0,3 als klein, van 0,3 tot 0,5 als middelgroot en van 0,5 en hoger als groot.

### 2.5.3 Samenhang uitvoeringskenmerken BORG-training en recidive

Om de derde onderzoeksvraag te beantwoorden en meer inzicht te krijgen in de uitvoeringskenmerken van de BORG-training die samenhangen met de recidivekans zijn bivariate en multivariate analyses uitgevoerd in Stata 15. De volgende acht uitvoeringskenmerken van de BORG-training zijn meegenomen in de analyses: tijd tussen pleegdatum en start training, jaar van afronding, reclasseringsregio, strafrechtelijk kader bij aanvang, type training, aanwezigheidspercentage, duur van de training en wijze van beëindiging.

#### **Bivariate analyses**

Bij de bivariate analyses is de huiselijk gewelds-, gewelds-, en algemene recidiveprevalentie met behulp van survivalanalyse (Kaplan-Meier-procedure) uitgesplitst per BORG-kenmerk. Voor bijvoorbeeld het kenmerk 'wijze van beëindiging' is het recidivepercentage berekend voor BORG-deelnemers die voortijdig stopten met de training en voor BORG-deelnemers die de training hebben voltooid. Vervolgens is met behulp van chi-kwadraattoetsen onderzocht of de groepen significant verschillen qua recidive.

#### **Multivariate analyses**

Bij de multivariate analyses is een multi-pele Cox-regressieanalyse uitgevoerd (Cox, 1972). Een Cox-regressie is een survivalmodel waarmee de invloed van verschillende kenmerken op de recidivekans kan worden geschat. Zo kan de invloed van de verschillende uitvoeringskenmerken van de BORG-training op de recidive gelijktijdig worden onderzocht, terwijl er tevens wordt gecontroleerd voor de verschillende dader-, strafzaak- en strafrechtelijke voorgeschiedenissenkenmerken (zie eerste kolom tabel 1.1). Van deze controlekenmerken is uit eerder onderzoek bekend dat ze van invloed zijn op de recidive van veroordeelde daders van huiselijk geweld (Beijersbergen et al., 2018; George, 2010) en/of de recidive van veroordeelde volwassen daders in het algemeen (Tollenaar & Wartna, 2015; Wartna et al., 2009). De effecten van de uitvoeringskenmerken van de BORG-training en de controlekenmerken zijn uitgedrukt in een hazard ratio ( $e^{\beta}$ ). De hazard ratio is de verhouding van de kans om op een tijdstip te recidiveren en de cumulatieve kans om tot aan dat tijdstip niet te recidiveren. Hoe meer de hazard ratio afwijkt van 1, hoe groter de invloed van het kenmerk op de recidivekans. Bij categorische variabelen (zoals de wijze van beëindiging van de BORG-training) betekent een waarde groter dan 1 een hogere recidivekans ten opzichte van de referentiecategorie en een waarde kleiner dan 1 een lagere recidivekans. Bij numerieke variabelen (zoals het aantal eerdere strafzaken) betekent een waarde groter dan 1 een positief verband tussen het kenmerk en recidive, en een waarde kleiner dan 1 een negatief verband.

In dit onderzoek zijn relatief veel kenmerken beschikbaar, terwijl de onderzoeksgroep betrekkelijk klein is. Als er te veel kenmerken worden opgenomen in het Cox-regressiemodel kan er sprake zijn van *overfitting*. In dat geval is de geschatte invloed van de kenmerken op de recidive niet meer betrouwbaar. Een richtlijn die veel wordt gehanteerd bij multiple logistische en survivalregressie is dat voor elk kenmerk in het model de minst voorkomende 'gebeurtenis' (in dit geval recidive) minimaal tien keer moet voorkomen (Peduzzi et al., 1996).<sup>34</sup> Uitgaande van deze richtlijn bleek het in de huidige studie nodig om een selectie te maken uit de BORG-uitvoerings- en controlekenmerken. Om die reden is met behulp van een *penalized* survival regressiemodel gekeken welke set van kenmerken de uitkomst het beste voorspelt. Meer specifiek is gebruikt gemaakt van de zogenoemde *L1-penalty*,  $\lambda_1$ , ook wel *least absolute shrinkage*

<sup>34</sup> Al zijn er ook wetenschappers die betogen dat deze richtlijn te streng is (Vittinghoff & McCulloch, 2006).

*and selection operator* (LASSO; Tibshirani, 1996) genoemd. Een voordeel van deze methode is dat de selectie van voorspellers tegelijkertijd plaatsvindt en dat met deze methode ook meteen wordt bepaald hoeveel voorspellers in het model worden opgenomen. Meer informatie over deze analysetechniek staat beschreven in bijlage 5. De LASSO-analyse is uitgevoerd in R 3.5.2 (R Core Team, 2018) met behulp van het package 'penalized' (Goeman, 2010).

#### 2.5.4 *Succes- en faalfactoren BORG-training volgens ex-deelnemers*

De laatste onderzoeksvraag richt zich op de succes- en faalfactoren van de BORG-training volgens ex-deelnemers. De getranscribeerde interviews met ex-deelnemers zijn gecodeerd en geanalyseerd met behulp van het programma MaxQDA 18.2.5 (VERBI Software, 2018). Hierbij is gebruikgemaakt van vooraf opgestelde codes (a priori codes), maar zijn ook codes voortgekomen uit de data (in vivo codes). De codeboom bestond uit hoofdcodes, subcodes en enkele derde-laag codes. Een hoofdcode was bijvoorbeeld 'oorzaak partnergeweld' met daaronder subcodes zoals 'alcohol- of drugsproblemen', 'communicatieproblemen' en 'oplopende spanningen/zorgen vanwege bepaalde gebeurtenis/situatie'. Onder de laatste subcode was nog een derde laag met codes als 'vreemdgaan' en 'schulden'. De twee onderzoekers hebben aanvankelijk een aantal getranscribeerde interviews onafhankelijk van elkaar gecodeerd en deze vervolgens vergeleken en doorgenomen om tot consensus te komen over de wijze van codering. Er bleek veel overlap in de wijze van codering en daar waar verschillen waren zijn deze doorgesproken. In de analyse is nagegaan welke codes veel voorkwamen in de data, maar is ook juist gekeken naar verschillen tussen de ex-BORG-deelnemers in hun ervaringen met de training. Kwantificeerbare gegevens zijn in SPSS 26 ingevoerd en geanalyseerd.

Om herleidbaarheid te voorkomen en de privacy van de geïnterviewden te waarborgen is bij de citaten van de geïnterviewden niet aangegeven welk citaat van welke respondent kwam. Alle geïnterviewden zijn één tot drie keer geciteerd, dus de citaten zijn niet voornamelijk van één of een paar geïnterviewden afkomstig. De citaten zijn niet geredigeerd, met uitzondering van drie citaten. Deze zijn licht aangepast om herleidbaarheid te voorkomen en de leesbaarheid te vergroten.



## 3 Resultaten

### 3.1 Achtergrondkenmerken onderzoeksgroep

#### 3.1.1 Dader-, strafzaak- en strafrechtelijke voorgeschiedenissenkenmerken

Tabel 3.1 geeft een overzicht van de dader-, strafzaak- en strafrechtelijke voorgeschiedenissenkenmerken van de onderzoeks- en controlegroep. Dit zijn tevens de kenmerken waarop gematcht is. In tabel 3.1 worden de kenmerken *vóór* en *na* matching getoond. De kenmerken van de groepen zijn met elkaar vergeleken. Middels *t*-toetsen is onderzocht of de verschillen statistisch significant zijn ( $p < 0,05$ ), middels de *standardised difference* is de grootte van de verschillen in gemiddelden (effectgrootte) berekend ( $SD > 10\%$ ) en middels de variantieratio is gekeken of de spreiding verschilt ( $VR < 0,5$  of  $VR > 2,0$ ).

Gekeken naar de onderzoeksgroep *vóór* matching ( $N=461$ ) laat tabel 3.1 zien dat nagenoeg alle BORG-deelnemers mannen betreffen. De gemiddelde leeftijd bij de huidige partnergeweldstrafzaak is 37 jaar. Bijna 73% van de BORG-deelnemers is in Nederland geboren. Het overgrote deel van de deelnemers is veroordeeld voor eenvoudige mishandeling (81%), gevolgd door bedreiging (8%) en zware mishandeling (5%). Een veroordeling voor een zedendelict komt niet voor. De zwaarste afdoening in de huidige partnergeweldstrafzaak is bij 36% een voorwaardelijk beleidssepot, bij 26% een werkstraf en bij 23% een leerstraf. Andere afdoeningen komen beduidend minder vaak voor. Bij de eerste strafzaak waren de BORG-deelnemers gemiddeld 27 jaar oud. Bijna drie kwart van de BORG-deelnemers heeft één of meer eerdere strafzaken en 29% zelfs vijf of meer eerdere strafzaken. Gemiddeld hebben ze 3,8 eerdere strafzaken. Bijna de helft van de BORG-deelnemers heeft één of meer eerdere geweldsstrafzaken en het gemiddeld aantal eerdere geweldsstrafzaken ligt op 0,9. Een kwart van de BORG-deelnemers heeft één of meer eerdere huiselijk geweldsstrafzaken en het gemiddeld aantal eerdere huiselijk geweldsstrafzaken betreft 0,3. De strafzaakdichtheid, oftewel het gemiddeld aantal strafzaken per jaar in de periode tussen de eerste en de huidige strafzaak, is gemiddeld 0,4. De strafzaakdichtheid bij geweldsstrafzaken is gemiddeld 0,2 en bij huiselijk geweldsstrafzaken 0,1. Bijna 20% van de BORG-deelnemers heeft één of meerdere eerdere onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen opgelegd gekregen en het gemiddeld aantal ligt op 0,4.

Verder blijkt uit in tabel 3.1 dat, voordat de matching heeft plaatsgevonden, de BORG-deelnemers ( $N=461$ ) op veel kenmerken verschillen van de personen in de controlegroep ( $N=9.835$ ). De statistieken in de kolom 'vergelijking 1-2' hebben betrekking op de vergelijking tussen de BORG-deelnemers en de controlegroep voor matching en laten zien dat bij diverse kenmerken sprake is van een significant verschil ( $p < 0,05$ ), een *standardised difference* groter dan 10% en een variantieratio die ver van 1 afligt. Zo zijn de BORG-deelnemers vaker man (99%) dan daders in de controlegroep (94%). De BORG-deelnemers zijn vaker in Nederland geboren (73% versus 64%) en juist minder vaak in overige landen (10% versus 18%). Ook het type partnergeweld verschilt tussen de onderzoeks- en controlegroep. De BORG-deelnemers hebben minder vaak eenvoudige mishandeling gepleegd (81% versus 92%) en juist vaker zware mishandeling, bedreiging, vernieling en overige delicten. Ook de zwaarste afdoening in de huidige partnergeweldstrafzaak verschilt tussen de

groepen. Bij dit kenmerk zien we de grootste verschillen met *standardised differences* tot 69%. In het bijzonder valt op dat de BORG-deelnemers veel vaker een leerstraf (23% versus 1%) of een voorwaardelijk beleidssepot (36% versus 20%) als zwaarste afdoening hebben, terwijl de daders in de controlegroep juist veel vaker een werkstraf hebben (47% versus 26%). Voorts blijkt dat bij de BORG-deelnemers aanmerkelijk vaker sprake is van een voorwaardelijke veroordeling, voorwaardelijk beleidssepot of strafbeschikking in de huidige partnergeweldstrafzaak (97% versus 78%). Ook wat betreft de strafrechtelijke voorgeschiedenissen verschillen de niet-gematchte onderzoeks- en controlegroep. De strafrechtelijke voorgeschiedenis van de BORG-deelnemers blijkt minder uitgebreid te zijn dan die van de daders in de controlegroep. De BORG-deelnemers hebben gemiddeld minder eerdere strafzaken (3,8 versus 5,6), minder eerdere strafzaken vanwege een geweldsdelict (0,9 versus 1,3), een lagere strafzaakdichtheid (0,4 versus 0,5) en minder eerdere onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen (0,4 versus 1,0).

Gezien de aanmerkelijke verschillen tussen de onderzoeks- en controlegroep is het belangrijk dat de groepen worden gematcht en meer vergelijkbaar worden gemaakt alvorens de recidive van de beide groepen wordt berekend. Voor 421 van de 461 BORG-deelnemers in de onderzoeksgroep (91%) is een goede match in de controlegroep<sup>35</sup> gevonden. Dit betekent dat 40 BORG-deelnemers niet zijn gematcht en niet zijn meegenomen in de recidiveberekening. Voor achttien BORG-deelnemers kon geen goede match gevonden worden, bij 22 personen kon er niet worden gematcht vanwege missende waarden op één of meerdere matchingskenmerken (bij zestien BORG-deelnemers ontbraken bijvoorbeeld strafzaakkenmerken, omdat er geen parketnummer bekend was of het parketnummer niet kon worden teruggevonden in de OBDJ).

In tabel 3.1 staan de achtergronden weergegeven van de onderzoeks- en controlegroep *na* matching en de statistieken in de kolom 'vergelijking 3-4' geven zicht op de verschillen tussen de gematchte groepen. Aangezien de significantieniveaus groter zijn dan 0,5, de *standardised differences* kleiner zijn dan 10% en de variantieratio's liggen tussen 0,5 en 2,0 kan geconcludeerd worden dat de gematchte onderzoeks- en controlegroep vergelijkbaar zijn op de gemeten achtergrondkenmerken. Hierdoor is (in paragraaf 3.2) een betere vergelijking van de recidive mogelijk.

Om uitspraken te kunnen doen over de effectiviteit van de BORG-training in termen van recidive is het belangrijk dat de gematchte onderzoeksgroep ( $N=421$ ) geen selectief deel betreft van de totale groep van BORG-deelnemers ( $N=461$ ). Daarom worden in tabel 3.1 in de kolom 'vergelijking 1-3' ook de gematchte en de volledige onderzoeksgroep met elkaar vergeleken. Op basis van de *t*-toets, *standardised difference* en variantieratio kan geconcludeerd worden dat de groepen vergelijkbaar zijn op de gemeten dader-, strafzaak- en strafrechtelijke voorgeschiedenissen. De gematchte onderzoeksgroep is op de gemeten achtergrondkenmerken dus representatief voor de totale groep van BORG-deelnemers.

Zoals beschreven in de methodesectie is er bewust niet gematcht op arrondissement. Door regionale verschillen in de instroom was de verwachting namelijk dat in arrondissementen met weinig BORG-deelnemers juist veel goede kandidaten zaten voor de controlegroep. Dit bleek inderdaad voor meerdere arrondissementen met

<sup>35</sup> Er is één-op-één gematcht, maar indien er meerdere even goede matches waren is er sprake van een *tie* en zijn al deze daders uit de controlegroep gekoppeld aan de dader in de onderzoeksgroep.

(betrekkelijk) weinig BORG-deelnemers op te gaan (i.e. Den Haag, Rotterdam en Midden-Nederland), al gold het niet voor alle arrondissementen (i.e. Limburg).

### 3.1.2 BORG-selectiecriteria

In tabel 3.2 staat weergegeven in hoeverre de BORG-selectiecriteria van toepassing zijn bij de onderzoeksgroep. Zowel de RISC- als de QuickScan-gegevens zijn hiervoor gebruikt, omdat slechts bij respectievelijk 29% ( $N=136$ ) en 35% ( $N=161$ ) van de onderzoeksgroep een RISC- of QuickScan is afgenomen ten tijde van de BORG-training en de overlap tussen deze groepen beperkt is.<sup>36</sup> Tezamen heeft 58% van de onderzoeksgroep een RISC of QuickScan en is dus vertegenwoordigd in tabel 3.2. Zoals reeds in de methodensectie is beschreven vormen de BORG-deelnemers waar een RISC of QuickScan is afgenomen een zwaardere groep dan de deelnemers zonder RISC of QuickScan. Dit betekent dat de resultaten in deze paragraaf niet gegeneraliseerd kunnen worden naar de gehele onderzoeksgroep. Het BORG-selectiecriterium 'gebreekte communicatieve vaardigheden en/of problematische conflicthantering vormt (mede) de oorzaak van de relatieproblemen' ontbreekt in de tabel, omdat het niet aan de orde komt in de RISC en QuickScan.

Tabel 3.2 laat allereerst zien dat bij 1% van de BORG-deelnemers met een RISC en 8% van de BORG-deelnemers met een QuickScan een ander delict dan partnergeweld geregistreerd is. Dit hoeft echter niet te betekenen dat er geen sprake was van partnergeweld, want een strafzaak kan betrekking hebben op meerdere delicten. De BORG-gegevens laten zien dat iedereen voldoet aan het leeftijdscriterium van minimaal 16 jaar. Bij de meerderheid van de BORG-deelnemers met een RISC of een QuickScan is er sprake van een laag of gemiddeld recidiverisico, maar er is ook een substantiële groep met een hoog-gemiddeld of hoog recidiverisico (RISC: 30%; QuickScan: 17%). Hoewel de meerderheid het delict (gedeeltelijk) bekent, ontkent 14% tot 15% het delict.<sup>37</sup> Op een enkeling na is er bij de BORG-deelnemers met een RISC geen sprake van een antisociale persoonlijkheidsstoornis diagnose. Bij 27% is er wel sprake van aanwijzingen voor een dergelijke diagnose. Bij de meerderheid is er geen sprake van ernstig antisociaal geweld, maar bij 8% is dat wel het geval. Van een ernstig alcohol- en of drugsprobleem (minimaal vier dagen per week minimaal zeven glazen per dag en/of minimaal vier dagen per week minimaal vijf keer drugsgebruik op een dag) is bij de meeste BORG-deelnemers met een RISC geen sprake, maar 6% voldoet hier wel aan. Bij de BORG-deelnemers met een QuickScan is bij 3% sprake van een ernstig alcoholprobleem. Bij geen van de BORG-deelnemers met een QuickScan is bekend dat er een tolk is ingezet. Dit zou er dus op kunnen duiden dat de BORG-deelnemers de Nederlandse taal (voldoende) spreken en begrijpen. Bij 16% van de BORG-deelnemers met een RISC is er (mogelijk) sprake van een verstandelijke beperking, terwijl dit een exclusiecriteria is voor de training. Tot slot laten de OBD-gegevens zien dat alle BORG-deelnemers beschikken over een BSN en dus een verblijfsvergunning. Gekeken naar alle BORG-selectiecriteria in tabel 3.2 met uitzondering van partnergeweld blijkt 53% van de BORG-deelnemers met een RISC niet te voldoen aan één of meerdere criteria. Uitgaande van de BORG-selectiecriteria had deze groep uitgesloten moeten worden voor de training.

<sup>36</sup> Bij 109 BORG-deelnemers is een RISC afgenomen, bij 134 BORG-deelnemers een QuickScan en bij 27 zijn beide afgenomen. De RISC- en QuickScan-gegevens hebben dus grotendeels betrekking op een ander deel van de groep.

<sup>37</sup> Het is mogelijk dat een dader ten tijde van het risicotaxatie-onderzoek door de reclassering ontkent, terwijl zij tijdens de uitvoering van de BORG-training wel bekennen.

**Tabel 3.1 Dader-, strafzaak-, en strafrechtelijke voorgeschiedenissenkenmerken onderzoeks- en controlegroep**

	Voor matching		Na matching		Vergelijking 1-2				Vergelijking 3-4				Vergelijking 1-3			
	Oz-gr (1) N=461 <sup>a</sup>	Contr-gr (2) N=9.835	Oz-gr (3) N=421	Contr-gr (4) N=817 <sup>b</sup>												
	% / m	% / m	% / m	% / m	t	p	SD	VR	t	p	SD	VR	t	p	SD	VR
<b>Daderkenmerken</b>																
Sekse: man	99,5%	94,0%	99,5%	99,5%	4,9	***	31,7%		0,0		0,0%		0,1		0,4%	
Leeftijd	37,0	37,3	37,1	36,9	-0,6		-3,1%	0,9	0,2		1,6%	0,9	-0,2		-1,5%	1,0
<b>Geboorteland</b>																
Nederland	72,7%	64,0%	72,4%	69,3%	3,7	***	18,6%		1,0		6,8%		0,1		0,8%	
Marokko	3,4%	3,7%	3,3%	2,9%	-0,3		-1,5%		0,4		2,6%		0,0		0,3%	
Nederlandse Antillen	4,6%	5,4%	4,8%	5,0%	-0,8		-4,0%		-0,2		-1,2%		-0,2		-1,2%	
Suriname	4,8%	4,7%	4,8%	5,7%	0,1		0,5%		-0,6		-4,6%		0,0		-0,1%	
Turkije	4,8%	3,8%	4,5%	5,2%	1,1		4,9%		-0,5		-3,6%		0,1		1,0%	
Overig	9,8%	18,4%	10,2%	11,9%	-4,6	***	-24,8%		-0,8		-4,8%		-0,2		-1,1%	
<b>Uitgangszaakkenmerken</b>																
<b>Type partnergeweld</b>																
Eenvoudige mishandeling	80,9%	92,1%	83,8%	83,3%	-8,3	***	-33,2%		0,2		1,5%		-1,1		-7,2%	
Zware mishandeling	4,8%	2,2%	4,5%	6,2%	3,5	***	14,0%		-1,1		-9,1%		0,1		1,0%	
Doodslag	0,2%	0,3%	0,2%	0,2%	-0,4		-2,2%		0,0		0,0%		0,0		-0,3%	
Bedreiging	7,7%	3,8%	6,2%	4,8%	4,1	***	16,8%		0,9		6,1%		0,9		5,8%	
Belaging/stalking	1,4%	0,7%	1,0%	1,4%	1,5		6,1%		-0,6		-4,7%		0,6		3,7%	
Vernieling	2,3%	0,5%	1,9%	1,9%	5,1	***	15,7%		0,0		0,0%		0,4		2,4%	
Overig	2,7%	0,3%	2,4%	2,2%	7,5	***	19,6%		0,2		1,7%		0,3		2,0%	

**Tabel 3.1 (Vervolg)**

	Voor matching		Na matching		Vergelijking 1-2				Vergelijking 3-4				Vergelijking 1-3				
	Oz-gr (1) N=461 <sup>a</sup>	Contr-gr (2) N=9.835	Oz-gr (3) N=421	Contr-gr (4) N=817 <sup>b</sup>													
	% / m	% / m	% / m	% / m	t	p	SD	VR	t	p	SD	VR	t	p	SD	VR	
Zwaarste afdoening																	
Werkstraf	25,5%	46,8%	26,6%	26,4%	-8,8	***	-45,4%		0,1		0,5%		-0,5		-3,3%		
Leerstraf	22,6%	1,3%	19,7%	19,5%	30,7	***	69,3%		0,1		0,8%		0,9		6,2%		
Vw. beleidssepot	35,8%	19,5%	36,8%	37,3%	8,4	***	37,0%		-0,1		-1,1%		-0,5		-3,2%		
Onvw. beleidssepot	1,6%	8,8%	1,7%	1,7%	-5,3	***	-32,8%		0,0		0,0%		-0,1		-0,7%		
Vw. vrijh.straf	5,0%	6,3%	5,2%	4,3%	-1,1		-5,6%		0,7		4,1%		-0,2		-1,3%		
Vrijh.straf < 1 mnd	5,9%	6,5%	6,2%	6,4%	-0,5		-2,3%		-0,1		-1,0%		-0,2		-1,4%		
Vrijh.straf 1-6 mnd	1,1%	3,8%	1,2%	1,0%	-2,9	**	-17,4%		0,3		1,5%		-0,1		-0,6%		
Vrijh.straf > 6 mnd	0,5%	1,3%	0,5%	1,2%	-1,5		-9,0%		-1,1		-7,7%		-0,1		-0,4%		
Maatregel	0,2%	0,3%	0,2%	0,0%	-0,2		-0,9%		1,0		4,8%		0,0		-0,3%		
Geldstraf	0,7%	5,2%	0,7%	1,0%	-4,3	***	-27,1%		-0,4		-1,4%		-0,1		-0,5%		
Overig	1,1%	0,2%	1,2%	1,4%	3,6	***	11,0%		-0,3		-2,9%		-0,1		-0,6%		
Vv, vw bs of sb als afd. <sup>c</sup>	97,0%	77,8%	96,9%	97,2%	9,7	***	60,6%		-0,2		-0,7%		0,1		0,7%		

**Tabel 3.1 (Vervolg)**

	Voor matching		Na matching		Vergelijking 1-2				Vergelijking 3-4				Vergelijking 1-3			
	Oz-gr (1) N=461 <sup>a</sup>	Contr-gr (2) N=9.835	Oz-gr (3) N=421	Contr-gr (4) N=817 <sup>b</sup>	t	p	SD	VR	t	p	SD	VR	t	p	SD	VR
Strafrechtelijke voorgeschiedeniskenmerken																
Leeftijd 1e zaak	26,5	26,2	26,4	26,1	0,5		2,4%	1,0	0,3		2,2%	1,1	0,1		0,4%	1,0
Aantal eerdere strafzaken	3,8	5,6	3,9	3,8	-3,9	***	-23,5%	0,3	0,1		0,6%	0,8	-0,2		-1,5%	1,0
Aantal eerdere geweldstrafz.	0,9	1,3	0,9	0,9	-3,1	**	-17,7%	0,4	0,1		0,6%	0,8	0,0		0,1%	1,0
Aantal eerdere hg-strafzaken	0,3	0,3	0,3	0,3	0,9		4,6%	0,9	-0,4		-2,5%	0,9	0,2		1,6%	1,1
Strafzaakdichtheid	0,4	0,5	0,4	0,4	-2,9	**	-14,6%	0,8	0,0		-0,2%	1,1	-0,2		-1,7%	1,0
Strafzaakdichtheid geweld	0,2	0,2	0,2	0,2	-1,1		-5,4%	0,9	-0,1		-0,7%	1,0	0,0		0,1%	1,0
Strafzaakdichtheid hg	0,1	0,1	0,1	0,1	2,6	**	11,5%	1,4	-0,5		-3,3%	1,0	0,2		1,3%	1,0
Aantal eerdere vrijh.straffen	0,4	1,0	0,5	0,5	-4,0	***	-24,3%	0,2	0,0		-0,1%	1,0	0,3		2,2%	1,1
Leeftijd 1e zaak	26,5	26,2	26,4	26,1	0,5		2,4%	1,0	0,3		2,2%	1,1	0,1		0,4%	1,0

Moot: Oz-gr = onderzoeksgroep; Contr-gr = controlegroep; N = aantal personen; m = gemiddelde; t = t-toets, p = significantieniveau; SD = *standardized difference*; VR = variantie ratio.

a Zoals beschreven in paragraaf 2.2.1 konden twee van de 463 BORG-deelnemers niet geïncordeerd worden in de recidivevergelijking, omdat bij hen sprake was van vrijspraak.

b Door de *ties* bestaat de controlegroep uit 817 daders, maar daders 'in een tie' hebben een gewicht van 1/aantal controlegroep-daders 'in de tie', waardoor ze minder zwaar meetellen. De gemiddelden en percentages in deze kolom zijn gebaseerd op de 'gewogen' daders met dus in totaal een gewicht van 421 (en niet 817).

c Eén van de afdoeningen in de huidige partnergeweldstrafzaak is een voorwaardelijke veroordeling (vv), voorwaardelijk beleidssepot (vw bs) of strafbeschikking (sb).

\*  $p < 0,05$ ; \*\*  $p < 0,01$ ; \*\*\*  $p < 0,000$

**Tabel 3.2 BORG-selectiecriteria bij onderzoeksgroep**

	RISc-gegevens (N=136)			QuickScan-gegevens (N=161)			BORG- of OBJD-gegevens (N=463)		
BORG-selectiecriteria <sup>a</sup>	Kenmerk	%	N	Kenmerk	%	N	Kenmerk	%	N
Partnergeweld	Relatie dader-slachtoffer			Delictcategorie					
	Partner van dader	75,7%	103	Relationeel geweld	93,2%	150			
	Kind van dader	0,7%	1	Andere delicten	7,8%	11			
	Onbekend	23,5%	32						
Minimaal 16 jaar							Leeftijd bij aanvang BORG		
							18-29 jaar	28,7%	133
							30-39 jaar	31,3%	145
							40-49 jaar	27,2%	126
							50 jaar en ouder	12,7%	59
Laag of gemiddeld recidiverisico	Eindoordeel recidiverisico			Statistische risicocateg.					
	Laag	9,6%	13	Laag	50,9%	82			
	Laag-gemiddeld	52,9%	72	Matig	32,3%	52			
	Hoog-gemiddeld	22,8%	31	Hoog	16,8%	27			
	Hoog	7,4%	10						
	Onbekend	7,4%	10						
Delict (deels) bekennen	Ontkenning			Ontkenning					
	Bekennend	39,0%	53	Bekennend	47,8%	77			
	Deels bekennend	45,6%	62	Deels bekennend	36,6%	59			
	Ontkennend (of zwijgt)	15,4%	21	Ontkennend (of zwijgt)	13,6%	22			

**Tabel 3.2 (Vervolg)**

BORG-selectiecriteria <sup>a</sup>	RISc-gegevens (N=136)			QuickScan-gegevens (N=161)			BORG- of OBDJ-gegevens (N=463)		
	Kenmerk	%	N	Kenmerk	%	N	Kenmerk	%	N
Geen antisociale persoonlijkheidsstoornis	Antisociaal patroon								
	Geen aanwijzingen	68,4%	93						
	Aanwijzingen	26,5%	36						
	Diagnose	1,5%	2						
	Onbekend	3,7%	5						
Geen ernstig antisociaal geweld	Ernst van antisociaal gedrag								
	Geen eerder gewelddadig gedrag	27,9%	38						
	Matig gewelddadig gedrag	56,6%	77						
	Ernstig gewelddadig gedrag	8,1%	11						
	Onbekend	7,4%	10						
Geen ernstig alcohol- of drugsprobleem	Ernstig alcohol- of drugsprobleem <sup>b</sup>			Ernstig alcoholprobleem <sup>c</sup>					
	Nee	94,1%	128	Nee	96,9%	156			
	Ja	5,9%	8	Ja	3,1%	5			
Nederlandse taal machtig				Tolk ingezet					
				Nee	75,2%	121			
				Ja	0,0%	0			
				Onbekend	24,8%	40			



**Tabel 3.2 (Vervolg)**

BORG-selectiecriteria <sup>a</sup>	RISc-gegevens (N=136)			QuickScan-gegevens (N=161)			BORG- of OBJD-gegevens (N=463)		
	Kenmerk	%	N	Kenmerk	%	N	Kenmerk	%	N
IQ hoger dan 80	Verstandelijke beperking								
	Nee	77,2%	105						
	Mogelijk	11,0%	15						
	Ja	5,1%	7						
	Onbekend	6,6%	9						
Verblijfsvergunning							BSN		
							Nee	0,0%	0
							Ja	100,0%	463

- a Eén BORG-selectie criterium ontbreekt in de tabel: gebrekkige communicatieve vaardigheden en/of problematische conflicthantering vormt (mede) de oorzaak van de relatieproblemen. De RISc en de QuickScan bevatten geen informatie over dit selectie criterium.
- b Volgens de beschrijving van de BORG-training (Henskens, 2017) en de managementhandleiding (3RO, 2017) is er sprake van een ernstig alcoholprobleem bij minimaal vier dagen per week minimaal zeven glazen per dag en is er sprake van een ernstig drugsprobleem bij minimaal vier dagen per week minimaal vijf keer drugsgebruik op een dag.
- c In de QuickScan wordt niet het aantal keer drugsgebruik op een dag uitgevraagd, waardoor op basis van de QuickScan niet is vast te stellen of er sprake is van een ernstig drugsprobleem.

### 3.1.3 *Uitvoeringskenmerken BORG-training*

In tabel 3.3 staan de uitvoeringskenmerken van de BORG-training van de onderzoeksgroep weergegeven. Uit tabel 3.3 blijkt allereerst dat de BORG-deelnemers gemiddeld 8,5 maand (258 dagen) na de (bij justitie geregistreerde) pleegdatum van het partnergeweld starten met de BORG-training. Bij 28% is de training binnen drie maanden gestart, bij 47% duurde het langer dan een halfjaar. Voorts blijkt uit de tabel dat het aantal afgeronde BORG-trainingen met de jaren is toegenomen. Het grootste deel van de onderzoeksgroep (41%) heeft de BORG-training in 2017 afgerond. Reclassering Nederland heeft aanmerkelijk meer BORG-trainingen uitgevoerd dan de andere twee reclasseringsorganisaties (respectievelijk 80% versus 14% en 6%). De meeste BORG-trainingen zijn uitgevoerd in reclasseringsregio Noord-West (29%), Oost (29%) en Zuid (22%). De minste trainingen zijn uitgevoerd in reclasseringsregio Zuid-West (10%) en Midden-Noord (11%). Gekeken naar arrondissement zijn de meeste BORG-trainingen uitgevoerd in arrondissement Oost-Nederland (29%) en Noord-Holland (17%), de minste in arrondissement Midden-Nederland (1%) en Den Haag (2%). Wat betreft het strafrechtelijk kader bij aanvang van de training valt op dat dit veelal een voorwaardelijke veroordeling (40%) of een voorwaardelijk beleidssepot (37%) is. De andere strafrechtelijke kaders komen minder vaak voor (schorsing preventieve hechtenis 8%; strafbeschikking 3% en gedragsaanwijzing 2%). Bij 11% is sprake van vrijwillige deelname in afwachting van de afhandeling van de strafzaak. Ondanks dat de BORG-training een groepstraining is, heeft 13% de training (gedeeltelijk) individueel gevolgd (4,1% is gestart in een groep, 8,9% is gelijk individueel begonnen). Ruim 60% van de BORG-deelnemers is bij alle bijeenkomsten aanwezig geweest en 12% is bij minder dan de helft van de bijeenkomsten aanwezig geweest. De gemiddelde duur van de training was 101 dagen. Ruim 13% van de BORG-deelnemers volgde de training maximaal acht weken en 11% heeft langer dan een halfjaar deelgenomen aan de training.<sup>38</sup> Gekeken naar de wijze van beëindiging blijkt dat 86% van de BORG-deelnemers de training heeft voltooid. Bij 14% is sprake van een voortijdige beëindiging. Hier zijn verschillende redenen voor. Bij 24% van de voortijdige beëindigingen wil de cliënt niet meer deelnemen, bij 23% is sprake van te veel verzuim en bij 15% is de training voortijdig gestopt, omdat de deelnemer (toch) ongeschikt bleek voor de training. Bij 38% van de voortijdige beëindigingen is de reden overig of onbekend.

<sup>38</sup> De individuele variant van de BORG-training bestaat in principe uit 13 weken en de groepsvariant uit 17 weken, maar in de praktijk vinden er soms meerdere bijeenkomsten per week plaats, vindt een individueel gesprek in dezelfde week van de bijeenkomst plaats, wordt er een week overgeslagen of wordt er een pauze ingelast bij een deelnemer.

**Tabel 3.3 Uitvoeringskenmerken BORG-training bij onderzoeksgroep (N=463)**

	%		N	
Tijd tussen pleegdatum en start training	m = 258 dagen			
Minder dan drie maanden	27,9%		129	
Drie maanden tot een halfjaar	21,8%		101	
Halfjaar tot een jaar	27,2%		126	
Langer dan een jaar	19,7%		91	
Onbekend (doordat parketnummer (in de OBJD) ontbreekt)	3,4%		16	
<b>Jaar van afronding</b>				
2015	21,6%		100	
2016	37,6%		174	
2017	40,8%		189	
<b>Reclasseringsorganisatie</b>				
Reclassering Nederland	80,3%		372	
Leger des Heils Jeugdzorg en Reclassering	13,8%		64	
Stichting Verslavingsreclassering GGZ	5,8%		27	
<b>Reclasseringsregio inclusief arrondissement</b>				
Regio Noord-West	28,9%		134	
Amsterdam		12,1%		56
Noord-Holland		16,8%		78
Regio Midden-Noord	11,2%		52	
Midden-Nederland		0,9%		4
Noord-Nederland		10,4%		48
Regio Oost	28,5%		132	
Oost-Nederland		28,5%		132
Regio Zuid-West	9,7%		45	
Den Haag		1,9%		9
Rotterdam		7,8%		36
Regio Zuid	21,6%		100	
Limburg		3,9%		18
Oost-Brabant		9,1%		42
Zeeland-West-Brabant		8,6%		40
<b>Strafrechtelijk kader bij aanvang training</b>				
Voorwaardelijke veroordeling	40,4%		187	
Voorwaardelijk beleidssepot	36,5%		169	
Vrijwillig in afwachting van afhandeling strafzaak	10,6%		49	
Schorsing preventieve hechtenis	7,6%		35	
Strafbeschikking met gedragsaanwijzing (artikel 257a Sv)	3,0%		14	
Gedragsaanwijzing (artikel 509hh Sv)	1,9%		9	

**Tabel 3.3 (Vervolg)**

	%		N	
Type training				
Groep	87,0%		403	
Individueel (al dan niet eerst gestart in groep)	13,0%		60	
Aanwezigheidspercentage	m = 85,4%			
Minder dan 50% aanwezig	12,1%		56	
Tussen 50% en 75% aanwezig	6,0%		28	
Tussen 75 en 100% aanwezig	21,2%		98	
100% aanwezig	60,7%		281	
Duur van training	m = 101 dagen			
0 tot en met 8 weken	13,2%		61	
8 weken tot en met een halfjaar	82,1%		380	
langer dan halfjaar	4,8%		22	
Wijze van beëindiging				
Training voortijdig beëindigd	14,3%		66	
Training voltooid	85,7%		397	
Reden voortijdige beëindiging				
Cliënt wil niet meer deelnemen	24,2%		16	
Te veel verzuim	22,7%		15	
(Toch) ongeschikt voor training <sup>a</sup>	15,2%		10	
Onbekend of overig	37,8%		25	

Noot: N = aantal personen, m = gemiddelde.

a Training te moeilijk, groepsongeschikt of (terugval in) middelengebruik.

### 3.2 Effectiviteit BORG-training in termen van recidive

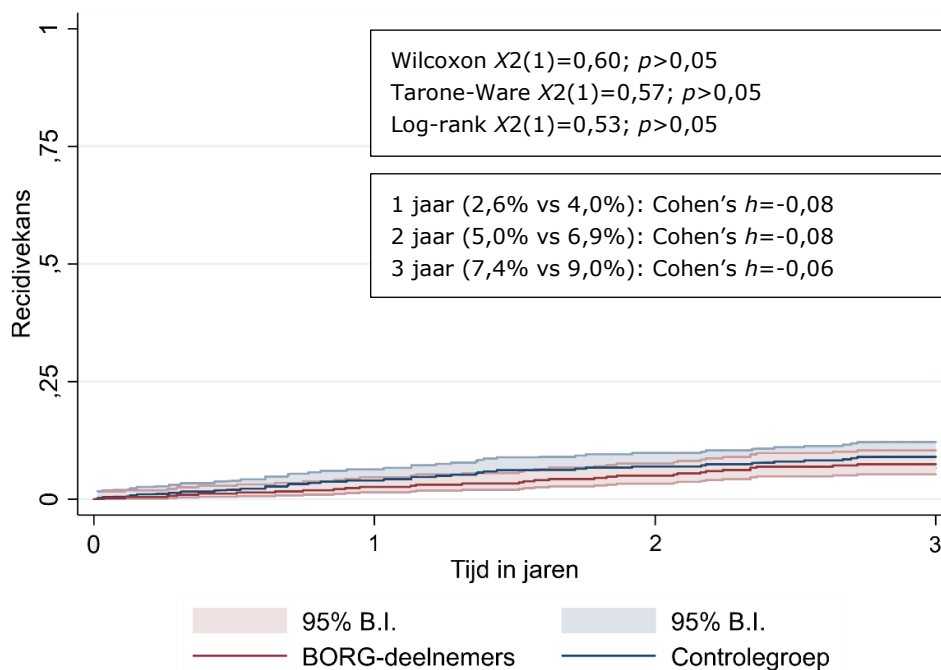
In deze paragraaf wordt de recidive van BORG-deelnemers (onderzoeksgroep) vergeleken met de recidive van vergelijkbare veroordeelde daders van partnergeweld (controlegroep). Middels PSM zijn 421 daders uit de onderzoeksgroep gematcht aan 817 daders uit de controlegroep.<sup>39</sup> Hiermee zijn de groepen vergelijkbaar gemaakt op de gemeten achtergrondkenmerken en is een betere vergelijking van de recidive mogelijk (zie paragraaf 3.1.1).

Figuur 3.1a, 3.1b en 3.1c tonen de één- tot driejarige recidiveprevalentie van de onderzoeks- en controlegroep, waarbij figuur 3.1a zich richt op de huiselijk geweldsrecidive, figuur 3.1b op de geweldsrecidive en figuur 3.1c op de algemene recidive.

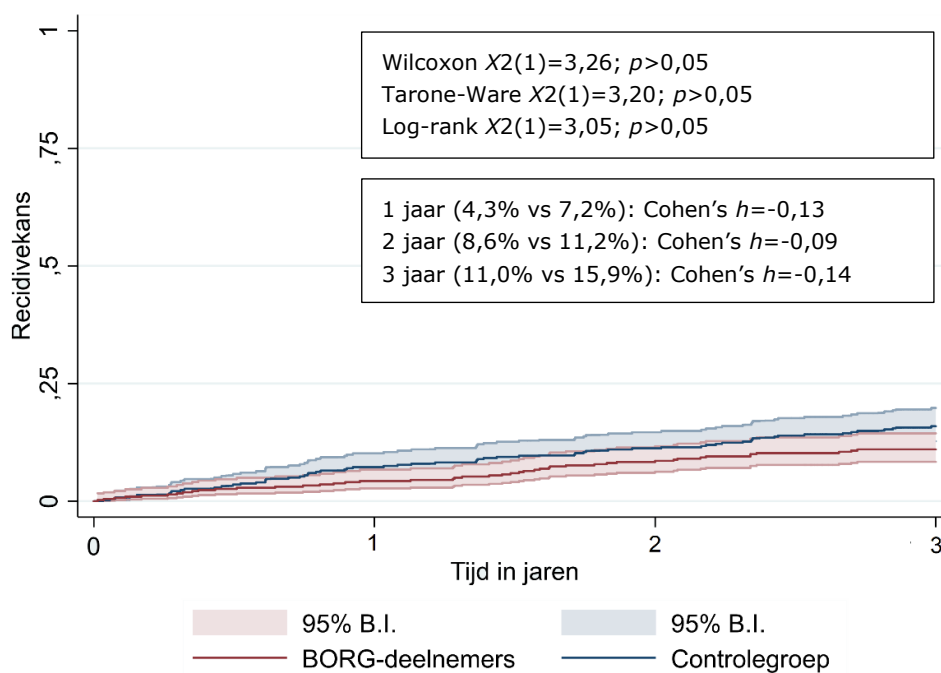
<sup>39</sup> Door de *ties* (zie methodesectie) bestaat de controlegroep uit 817 daders in plaats van 421 daders, maar daders 'in een tie' hebben een gewicht van 1/aantal controlegroep-daders 'in de tie', waardoor ze gezamenlijk als één persoon meetellen en ook de controlegroep een gewicht heeft van 421.

**Figuur 3.1 Recidiveprevalentie gematchte onderzoeks- en controlegroep**

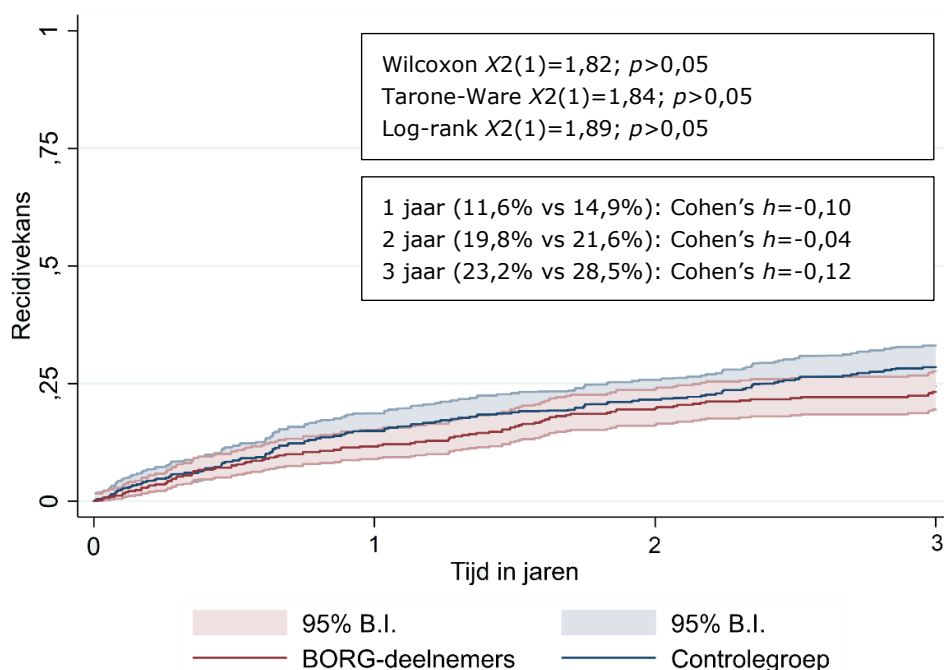
**a Huiselijk geweldsrecidive**



**b Geweldsrecidive**



### c Algemene recidive



Uit figuur 3.1a blijkt dat de huiselijk geweldsrecidive van de BORG-deelnemers iets lager ligt dan bij de controlegroep. Binnen drie jaar heeft bijvoorbeeld 7,4% van de BORG-deelnemers opnieuw een huiselijk gewelddelict gepleegd dat leidde tot een nieuwe strafzaak, bij de controlegroep ligt dit percentage op 9,0%. De drie toetsen die zijn uitgevoerd om te bepalen of de verschillen in recidive statistisch significant zijn (en dus niet op toeval berusten) laten echter zien dat de verschillen niet statistisch significant ( $p>0,05$ ) zijn. In de figuur is dit te zien aan de overlappende betrouwbaarheidsintervallen. Voorts laat de effectgrootte Cohen's  $h$  zien dat het om verwaarloosbare verschillen gaat (Cohen's  $h<0,10$ ). Er is dus geen sprake van een statistisch significant en relevant verschil in de huiselijk geweldsrecidive tussen de BORG-deelnemers en controlegroep.

In figuur 3.1b en 3.1c, die zich respectievelijk richten op de gewelds- en algemene recidive, zien we vergelijkbare uitkomsten. Uit figuur 3.1b blijkt dat de BORG-deelnemers iets minder vaak recidiveren met een geweldsdelict dan de controlegroep. Binnen drie jaar heeft 11,0% van de BORG-deelnemers en 15,9% van de controlegroep gerecidiveerd met een geweldsdelict dat leidde tot een nieuwe strafzaak. Uit figuur 3.1c blijkt dat de BORG-deelnemers ook iets minder vaak recidiveren met enig delict dan de controlegroep. Binnen drie jaar heeft 23,2% van de BORG-deelnemers een nieuwe strafzaak vanwege enig delict, bij de controlegroep ligt dit percentage op 28,5%. De drie significantietoetsen laten echter zien dat de verschillen in geweldsrecidive en de algemene recidive niet statistisch significant zijn ( $p>0,05$ ) (ook te zien aan de overlappende betrouwbaarheidsintervallen in figuur 3.1b en 3.1c). Cohen's  $h$  laat zien dat het om verwaarloosbare tot kleine effecten gaat (Cohen's  $h=0,04-0,14$ ). Hoewel de geweldsrecidive en algemene recidive licht verschillen tussen de BORG-deelnemers en controlegroep, zijn deze verschillen dus niet statistisch significant.

Samengevat laten de resultaten zien dat BORG-deelnemers iets minder recidiveren met huiselijk geweld, een geweldsdelict of enig delict dan de controlegroep, maar deze verschillen zijn niet statistisch significant.

### 3.3 Samenhang uitvoeringskenmerken BORG-training en recidive

Om meer inzicht te krijgen in de samenhang tussen de uitvoeringskenmerken van de BORG-training en de recidivekans zijn bivariate en multivariate analyses uitgevoerd. De analyses in deze paragraaf zijn uitgevoerd op de volledige onderzoeksgroep van 463 BORG-deelnemers, omdat de onderzoeksgroep in deze analyses niet wordt afgezet tegen de controlegroep.

#### 3.3.1 Bivariate analyses

De samenhang tussen de uitvoeringskenmerken van de BORG-training en recidive is eerst *bivariaat* getoetst, dus zonder in de analyse rekening te houden met de andere uitvoerings- en controlekenmerken van de BORG-deelnemers. De recidiveprevalentie onder BORG-deelnemers is uitgesplitst per uitvoeringskenmerk en de verschillen zijn vervolgens getoetst met chi-kwadraattoetsen. In tabel 3.4 staan de resultaten weergegeven voor de driejarige huiselijk gewelds-, gewelds- en algemene recidive. Drie uitvoeringskenmerken hangen statistisch significant samen met huiselijk geweldsrecidive, drie met geweldsrecidive en vier met de algemene recidive. De gevonden verbanden wijzen bij alle drie de recidivevormen grotendeels in dezelfde richting. Allereerst hangt de tijd tussen de pleegdatum en de start van de BORG-training significant samen met de huiselijk geweldsrecidive. BORG-deelnemers die binnen drie maanden kunnen beginnen met de training plegen in de drie jaar na de training minder vaak opnieuw huiselijk geweld dan BORG-deelnemers die langer dan een jaar moeten wachten tot de training start (3,9% versus 13,3%). Ten tweede hangt het strafrechtelijk kader bij aanvang van de training significant samen met alle drie de vormen van recidive. BORG-deelnemers die vrijwillig deelnemen aan de training of via een strafbeschikking, gedragsaanwijzing of voorwaardelijk beleidssepot recidiveren minder vaak dan BORG-deelnemers die deelnemen vanuit een voorwaardelijke veroordeling of schorsing van de preventieve hechtenis. Ten derde hangt het aanwezigheidspercentage significant samen met de gewelds- en algemene recidive. BORG-deelnemers die bij alle bijeenkomsten van de training aanwezig zijn geweest recidiveren het minste (9% geweldsrecidive en 17% algemene recidive). De groep die het meeste recidiveert verschilt per recidivecriterium: BORG-deelnemers die bij minder dan 50% aanwezig zijn geweest hebben de hoogste algemene recidive (38%), BORG-deelnemers die 50% tot 75% aanwezig zijn geweest hebben de hoogste geweldsrecidive (25%). De duur van de training hangt enkel samen met de algemene recidive: BORG-deelnemers die maximaal acht weken de training volgen recidiveren het meeste (36%) en deelnemers die meer dan een halfjaar de training volgen recidiveren het minste (14%). Tot slot hangt de wijze van beëindiging van de training samen met alle drie de vormen van recidive. BORG-deelnemers die voortijdig stoppen met de training hebben een grotere kans om te recidiveren (met huiselijk geweld, geweld en enig delict) dan BORG-deelnemers die de training hebben voltooid.<sup>40</sup>

<sup>40</sup> De bivariate analyses zijn ook uitgevoerd bij de één- en tweejarige huiselijk geweld, gewelds- en algemene recidive en daar zijn dezelfde significante verbanden gevonden, op enkele uitzonderingen na: 1) het significante verband tussen 'tijd tussen pleegdatum en start BORG-training' en huiselijk geweldsrecidive geldt enkel bij de driejarige recidive, niet bij de één- en tweejarige recidive; 2) het significante verband tussen het strafrechtelijk kader en huiselijk geweldsrecidive geldt enkel bij de driejarige recidive, niet bij de

**Tabel 3.4 Driejarige recidiveprevalentie van BORG-deelnemers uitgesplitst naar uitvoeringskenmerken van de BORG-training (N=463)**

	Huiselijk geweldsrecidive	Geweldsrecidive	Algemene recidive
	%	%	%
Tijd tussen pleegdatum en start training	*		
Minder dan drie maanden	3,9%	8,6%	19,4%
Drie maanden tot een jaar	8,0%	10,6%	24,9%
Langer dan een jaar	13,3%	16,8%	25,5%
Jaar van afronding			
2015	9,0%	17,0%	28,0%
2016	8,1%	11,0%	23,7%
2017	6,9%	8,5%	20,3%
Reclasseringsregio			
Regio Noord-West	6,0%	8,2%	20,4%
Regio Midden-Noord	5,8%	11,5%	15,4%
Regio Oost	5,4%	8,4%	24,3%
Regio Zuid-West	11,1%	13,3%	22,6%
Regio Zuid	13,0%	18,0%	30,3%
Strafrechtelijk kader bij aanvang training	**	**	***
Voorwaardelijke veroordeling	11,3%	15,1%	31,3%
Voorwaardelijk beleidssepot	4,7%	6,5%	13,6%
Schorsing preventieve hechtenis	14,3%	25,7%	46,4%
Vrijwillig, strafbeschikking of gedragsaanwijzing	2,8%	5,8%	14,3%
Type training			
Groep	8,2%	11,5%	24,0%
Individueel (al dan niet eerst gestart in groep)	5,1%	10,1%	18,3%
Aanwezigheidspercentage		*	**
Minder dan 50% aanwezig	10,7%	18,0%	37,5%
Tussen 50% en 75% aanwezig	17,9%	25,2%	28,6%
Tussen 75 en 100% aanwezig	6,2%	9,2%	30,9%
100% aanwezig	6,8%	9,3%	17,3%
Duur van training			*
0 tot en met 8 weken	11,5%	18,2%	36,1%
8 weken tot en met een halfjaar	6,9%	10,1%	21,8%
langer dan halfjaar	14,1%	13,6%	13,6%
Wijze van beëindiging	*	***	***
Training voortijdig beëindigd	15,2%	24,4%	43,9%
Training voltooid	6,6%	9,1%	19,9%

\*  $p < 0,05$ ; \*\*  $p < 0,01$ ; \*\*\*  $p < 0,000$

één- en tweejarige recidive; 3) het significante verband tussen het strafrechtelijk kader en geweldsrecidive geldt bij de twee- en driejarige recidive, niet bij de éénjarige recidive; 4) het significante verband tussen het aanwezigheidspercentage en geweldsrecidive geldt bij de twee- en driejarige recidive, niet bij de éénjarige recidive.



### 3.3.2 *Multivariate analyses*

Vervolgens is de samenhang tussen de uitvoeringskenmerken van de BORG-training en recidive *multivariaat* getoetst. Op deze manier kon worden nagegaan of de gevonden bivariate verbanden overeind blijven wanneer de verschillende uitvoerings- en controlekenmerken tegelijkertijd worden getoetst. Uitgaande van de richtlijn dat er voor elk kenmerk in het multiple Cox-regressiemodel minimaal tien recidivisten dienen te zijn, bleek het enkel mogelijk om een multiple Cox regressieanalyse uit te voeren voor de *algemene recidive*. Door het beperkte aantal huiselijk geweld- en geweldsrecidivisten zouden er namelijk slechts enkele kenmerken kunnen worden opgenomen in de multiple Cox-regressiemodellen. De lage huiselijk geweldsrecidiveprevalentie (7% binnen drie jaar, zie figuur 3.1) maakt het überhaupt moeilijk om de huiselijk geweldsrecidive te voorspellen.

Voordat de multiple Cox-regressieanalyse voor de algemene recidive uitgevoerd kon worden is eerst een *L1-penalized* regressieanalyse uitgevoerd om een selectie te maken van de uitvoeringskenmerken van de BORG-training en de dader-, strafzaak- en strafrechtelijke voorgeschiedenissenkenmerken. Binnen drie jaar hebben 107 BORG-deelnemers gerecidiveerd, waardoor er in de multiple Cox-regressieanalyse maximaal tien voorspellers opgenomen kunnen worden. In de *L1-penalized* regressieanalyse zijn de 37 potentiële voorspellers<sup>41</sup> teruggebracht tot acht voorspellers (vijf kenmerken). Deze zijn meegenomen in de multiple Cox-regressieanalyse.

De resultaten van deze multiple Cox-regressieanalyse staan weergegeven in tabel 3.5. Uit de tabel blijkt dat vier kenmerken statistisch significant samenhangen met de algemene recidiveprevalentie. Het gaat om één uitvoeringskenmerk van de BORG-training en drie controlekenmerken. Allereerst is er een statistisch significant verband tussen de wijze waarop de BORG-training is geëindigd en recidive. BORG-deelnemers die de training hebben voltooid hebben 35% minder kans om te recidiveren met enig delict dan BORG-deelnemers waarbij de training voortijdig is geëindigd ( $e^{\beta} = 0,647$ ). Ten tweede blijkt de zwaarste afdoening in de huiselijk geweldstrafzaak samen te hangen met recidive. BORG-deelnemers met een werkstraf en BORG-deelnemers met een onvoorwaardelijke of voorwaardelijke vrijheidsstraf hebben een 2,4 keer zo grote kans om te recidiveren dan BORG-deelnemers met een voorwaardelijk beleidssepot (respectievelijk  $e^{\beta} = 2,426$  en  $2,392$ ). Ten derde blijkt de leeftijd bij de eerste strafzaak samen te hangen met recidive. Hoe jonger de BORG-deelnemer was bij zijn of haar eerste strafzaak, hoe groter de kans op recidive. Tot slot hangt strafzaakdichtheid samen met recidive. Hoe hoger het gemiddeld aantal strafzaken per actief jaar, hoe groter de kans op recidive bij BORG-deelnemers.

---

<sup>41</sup> Er zijn 21 kenmerken (zeven uitvoeringskenmerken en veertien dader-, strafzaak- en strafrechtelijke voorgeschiedenissenkenmerken), maar een categorisch kenmerk, zoals reclasseringsregio, bestaat uit meer dan één voorspeller (aantal categorieën minus één referentiecategorie).

**Tabel 3.5 Multiple Cox-regressieanalyse met selectie van dader-, strafzaak-, strafrechtelijke voorgeschiedenis en BORG-uitvoeringskenmerken (N=411) <sup>a</sup>**

	e <sup>β</sup>	95% bi			z	
Wijze van beëindiging BORG-training (ref=Voortijdig beëindigd)						
Voltooid	0,647	0,416	-	1,006	-1,93	*
Zwaarste afdoening (ref=Voorwaardelijk beleidssepot)						
Werkstraf	2,426	1,445	-	4,074	3,35	**
Leerstraf	1,232	0,682	-	2,226	0,69	
Vrijheidsstraf (voorw en onvoorw)	2,392	1,331	-	4,300	2,91	**
Overig <sup>b</sup>	0,532	0,125	-	2,267	-0,85	
Leeftijd 1e strafzaak	0,954	0,930	-	0,979	-3,53	***
Aantal eerdere strafzaken	1,001	0,965	-	1,040	0,08	
Strafzaakdichtheid	4,776	2,376	-	9,600	4,39	***

Noot: e<sup>β</sup> = hazard ratio; 95% bi = 95% betrouwbaarheidsinterval; z = z-statistiek; ref = referentiecategorie.

- a Door ontbrekende waarden op de zwaarste afdoening is de analyse uitgevoerd op 441 in plaats van 463 BORG-deelnemers.
- b Overige afdoening betreft onvoorwaardelijk beleidssepot, schuldig zonder oplegging van straf of maatregel, maatregel, geldstraf, overige transactie, strafbeschikking en vrijspraak.

\*  $p < 0,05$ ; \*\*  $p < 0,01$ ; \*\*\*  $p < 0,000$

Zoals uit het voorgaande bleek, was het niet mogelijk om een multivariate analyse uit te voeren op de huiselijk geweldsrecidive. Hierdoor blijft het de vraag of de in de bivariate analyses gevonden verbanden tussen drie uitvoeringskenmerken (snelheid waarmee training start, strafrechtelijk kader bij aanvang training en wijze van beëindiging) en huiselijk geweldsrecidive wellicht spurieuze verbanden<sup>42</sup> betreffen. In de multivariate analyse voor algemene recidive bleek het verband met het strafrechtelijk kader bij aanvang van de training spurieus, maar het verband met de wijze van beëindiging bleef wel overeind. Wellicht zou dit ook gelden voor de huiselijk geweldsrecidive, maar dit kan niet met zekerheid gezegd worden. Het verband tussen de snelheid waarmee de training start en huiselijk geweldsrecidive lijkt spurieus, omdat de snelheid waarmee de training start significant blijkt samen te hangen met het strafrechtelijk kader bij aanvang van de training. Daders die de BORG-training volgen in het kader van een voorwaardelijke veroordeling starten later met de training dan daders die de training volgens vanuit een voorwaardelijk beleidssepot, schorsing preventieve hechtenis, strafbeschikking en gedragsaanwijzing of daders die de training vrijwillig volgen. Dit is niet verrassend aangezien afdoeningen van het OM (zoals een voorwaardelijk beleidssepot en strafbeschikking) een beduidend kortere doorlooptijd kennen dan afdoeningen van de rechter (zoals een voorwaardelijke veroordeling). Dat BORG-deelnemers die sneller starten met de training minder vaak opnieuw huiselijk geweld plegen dan BORG-deelnemers die laat starten heeft dus waarschijnlijk meer te maken met verschillen in type delict en dader (want die krijgen andere afdoeningen opgelegd) dan een verschil in de snelheid waarmee de training is gestart.

<sup>42</sup> Er is sprake van een spurieus of schijnverband als de samenhang tussen twee variabelen eigenlijk verklaard wordt door een derde variabele.

### 3.4 Mogelijke succes- en faalfactoren BORG-training volgens ex-deelnemers

In deze paragraaf staan de kwalitatieve resultaten van de interviews met de dertien ex-BORG-deelnemers beschreven. De respondenten is gevraagd naar hun ervaringen met de BORG-training: wat vonden ze goed aan de training, wat minder goed en hoe zou de training verbeterd kunnen worden? Hieronder zal achtereenvolgens worden ingegaan op: (1) de achtergronden van de respondenten, (2) het partnergeweld zoals verteld door de respondenten, (3) de verwachtingen en motivatie van de respondenten en hun ervaringen met de inhoud van de BORG-training, (4) de ervaringen van de respondenten met de trainers, (5) de ervaringen van de respondenten met de organisatorische aspecten van de BORG-training, (6) de ervaringen van de respondenten met de rol van hun partner bij de BORG-training, (7) andere interventies en hulpverlening zoals verteld door de respondenten, en (8) de mate waarin het hoofddoel en de subdoelen van de BORG-training zijn bereikt op basis van wat de respondenten vertelden. De paragraaf eindigt met een samenvatting van de belangrijkste bevindingen van de interviews.

#### 3.4.1 *Achtergronden geïnterviewden*

De dertien ex-BORG-deelnemers hadden ten tijde van het interview een leeftijd variërend van 30 tot 53 jaar met een gemiddelde van 40 jaar. Het opleidingsniveau varieerde van geen opleiding tot hbo en bijna allen hadden werk ten tijde van het interview. Vier respondenten hadden een Nederlandse achtergrond, negen een niet-Nederlandse achtergrond. Op één na hadden alle geïnterviewden één of meerdere kinderen.

Uit de BORG-registratiegegevens van de geïnterviewden bleek het volgende. Elf geïnterviewden hebben de BORG-training in 2020 gevolgd, één in 2015 en één in 2016. In lijn met de steekproef kwamen de meeste geïnterviewden uit reclasseringsregio Zuid (zeven) en Oost (drie) en de minste uit Noord-West (twee) en Zuid-West (één). Wel is reclasseringsregio Zuid iets oververtegenwoordigd ten opzichte van de steekproef en werkte niemand mee aan het interview uit regio Midden-Noord. Het merendeel van de geïnterviewden volgde de training in het kader van een voorwaardelijke veroordeling, maar bij twee geïnterviewden was sprake van een schorsing van de voorlopige hechtenis en bij één was sprake van een voorwaardelijk beleidssepot. De meeste respondenten hebben deelgenomen aan de groepstraining. Vijf respondenten volgden de BORG-training individueel, waarbij drie van hen wel in een groepstraining waren begonnen. Volgens de respondenten was de training (uiteindelijk) individueel (a) vanwege de corona-maatregelen, (b) omdat de groep te klein was of (c) omdat dit beter te combineren was met de baan van de respondent. De geïnterviewden hebben aan acht tot twaalf bijeenkomsten deelgenomen. Slechts één geïnterviewde heeft de training voortijdig beëindigd, de andere twaalf hebben de training voltooid.

Net als uit de kwantitatieve resultaten en net als bij de werving van respondenten voor het interview, bleek ook bij de geïnterviewden dat er daders aan de BORG-training meededen waarbij sprake is van een contra-indicatie voor de BORG-training. Bij een derde van de geïnterviewden was (mogelijk) sprake van een contra-indicatie: één geïnterviewde ontkende het partnergeweld (zijn zaak diende nog in hoger beroep), één geïnterviewde sprak naar het oordeel van de interviewer vrij gebrekkig Nederlands, bij één geïnterviewde was sprake een licht verstandelijk beperking (bevestigd door de toezichhouder) en bij één andere geïnterviewde vroeg de

interviewer zich ook af of er sprake was van een licht verstandelijk beperking (dit kon niet bevestigd worden; de SCIL<sup>43</sup> was wegens corona niet afgenomen door de reclassering).

### 3.4.2 *Partnergeweld*

In de interviews is de respondenten gevraagd naar het partnergeweld en hun leef-situatie in die periode. In alle gevallen vond het partnergeweld plaats binnen een relatie; er was dus geen sprake van geweld tussen ex-partners. De relatieduur varieerde van een halfjaar tot meer dan tien jaar. Op twee na, woonden alle respondenten samen met hun partner ten tijde van het partnergeweld. In bijna alle gevallen was er sprake van fysiek geweld (in combinatie met verbaal geweld), één respondent gaf aan dat het uitsluitend om verbaal geweld ging. Niet alle geïnterviewden wilden ingaan op wat er precies was voorgevallen, maar in meerdere gevallen was een ziekenhuisbezoek nodig en was er sprake van verwondingen en letsel bij de partner. Vijf respondenten gaven aan dat de kinderen getuige waren van het partnergeweld of de nasleep ervan. Vier respondenten gaven aan dat het om een eenmalig incident ging, bij de andere respondenten vond het partnergeweld vaker plaats. Negen van de dertien respondenten gaven aan dat het partnergeweld wederkerig was. Zo vertelde één van de geïnterviewden:

*Ja ik sloeg ook wel, ja eigenlijk van alle twee de kanten. Ja we zijn alle twee ook niet op ons mondje gevallen. Schelden en slaan gewoon tegen mekaar. (...) Het kwam steeds vaker voor en toen werd ik ook opgepakt en heb ik negen maanden vast moeten zitten. Ja en toen ben ik in dit terecht gekomen.*

De wederkerigheid van het partnergeweld werd soms naderhand ook bevestigd door de toezichthouder en/of uit de verhalen bleek vaak dat bij de partners ook de nodige psychische, alcohol en/of drugsproblemen aanwezig waren met diverse hulpverlening er omheen. Eén geïnterviewde vertelde:

*Maar ook gewoon dat mijn vriendin toch eigenlijk onverwerkte trauma's had waarop ze in sommige dingen gewoon hysterisch reageerde, ging schreeuwen en niet meer voor rede vatbaar was. Eigenlijk voor de training was een tactiek van mij om weg te lopen, maar goed, zij was dan dusdanig agressief eigenlijk verbaal dat als ik naar boven ging kwam ze naar boven, ging ik naar buiten, dan kwam ik later terug, begon ze zo weer. Er kwam geen rust, zeg maar. (...) Ik ben natuurlijk veroordeeld, maar ze weten hier inmiddels bij de reclassering ook wel wat meer over het hoe en wat. Mijn vriendin is hier ook geweest voor de verslaving want ze drinkt wel veel. Ze heeft ook EMDR gehad waarvoor ze zes weken in een instelling heeft gezeten.*

De geïnterviewden is gevraagd wat zij zagen als mogelijke oorzaken van het partnergeweld. Oorzaken die veel werden genoemd waren (1) alcohol- en drugsproblematiek bij de respondent en/of de partner, (2) agressieregulatie-problematiek bij de respondent en (3) oplopende spanningen en zorgen vanwege een bepaalde situatie of gebeurtenis, zoals een partner die is vreemdgegaan, een overlijden binnen de familie, problemen met de kinderen en schulden. Ook werden communicatieproblemen binnen de relatie en psychische problemen bij de partner door verschillende respondenten genoemd. Bij deze respondent was bijvoorbeeld sprake van agressieregulatie-problematiek:

---

<sup>43</sup> De SCIL is een screener voor intelligentie en licht verstandelijke beperking (Kaal, Nijman & Moonen, 2019).

*Bij mij, ik heb geen gradaties in het boos worden. Ik ga van nul naar tweehonderd. En dan is het ook echt afgelopen. En ik geef ook altijd aan, ik word niet graag boos, dus irriteer mij niet.*

Deze respondent vertelde over de communicatieproblemen in zijn relatie en de oplopende spanningen met zijn partner door bepaalde gebeurtenissen:

*Op een gegeven moment was er een afstand tussen ons in onze relatie. Communiceren deden wij nauwelijks. (...) Ik ben erachter gekomen dat ze vreemdging en ik ben erachter gekomen dat er geld achter mijn rug verdween. Ze heeft € 40.000 schuld gemaakt achter mijn rug.*

De geïnterviewden is ook gevraagd of er al eerder sprake was van partnergeweld en of ze al eerder met de politie in aanraking waren geweest vanwege partnergeweld of andere criminaliteit. Bij vier respondenten bleek er in eerdere relaties ook partnergeweld te hebben plaatsgevonden, bij vijf respondenten was dit de eerste keer en bij vier respondenten bleef dit onbekend. Acht van de dertien geïnterviewden zijn al eerder met politie in aanraking geweest, een enkele keer voor partnergeweld, maar meestal in verband met andere delicten.

In het interview is ook gevraagd of er in de kindertijd sprake is geweest van huiselijk geweld. Drie respondenten bleken in hun kindertijd getuige en/of slachtoffer te zijn geweest van huiselijk geweld.

### 3.4.3 *Verwachtingen, motivatie en de inhoud van de BORG-training*

Een deel van de respondenten gaf aan vooraf weinig verwachtingen of gedachten te hebben bij de training, maar een ander deel zag er tegenop. Ze waren sceptisch over wat de training zou bieden, zagen op tegen de bemoeienis en/of vonden niet dat ze de training nodig hadden. Bij het merendeel van de groep die tegen de training opzag veranderde dit echter in positieve zin naarmate ze deelnamen aan de training. Zo vertelde een respondent:

*Ik keek er echt tegenop. Eerlijk is eerlijk. Er gaat iemand zich bemoeien met je leven, het is een onbekend persoon. Je kan er verhalen aan hangen wat je wil, voor mij was het echt gewoon... Ik keek er echt tegenop van: nee, waarom moet ik mijn problemen bij een ander neer gaan leggen... Waarom moet ik vertellen, moet ik per se die training... Je gaat er met tegenzin naartoe. Maar het is gewoon, het is omgezet naar een plezier.*

Respondenten is gevraagd waarom ze de training hebben voltooid of voortijdig zijn gestopt, wat enig inzicht geeft in hun motivatie. Op één na hebben alle geïnterviewden de training voltooid. Op de vraag waarom ze de training hebben voltooid, noemden acht van de elf respondenten als reden dat de training verplicht was en er negatieve strafrechtelijke consequenties zouden zijn als ze stopten met de training. Mogelijk zouden ze (opnieuw) vast komen te zitten. Zes respondenten hadden de training afgemaakt omdat ze dachten dat de training hen kon helpen en ze er in ieder geval niet slechter van zouden worden. In deze twee groepen zit overlap. Er zijn vier respondenten die zowel het negatieve-consequenties-argument als het het-kan-helpen-argument benoemden. Daarnaast gaven twee van de elf respondenten aan dat ze het altijd afmaken als ze ergens aan beginnen, zo ook de BORG-training. De geïnterviewde die voortijdig is gestopt met de BORG-training vertelde dat hij is gestopt, omdat hij werd vrijgesproken en de training niet meer verplicht was. Hij

erkende wel dat er sprake was geweest van wederkerig partnergeweld in zijn relatie, maar ten tijde van de BORG-training was die relatie beëindigd.

Gemiddeld gaven de geïnterviewden een 7,5 voor de BORG-training, maar de onderlinge variatie was groot. De cijfers liepen uiteen van één tot tien. Opvallend was dat soms iemand die zich vrij negatief uitliet over de training toch een hoger cijfer gaf dan iemand die zich positief uitliet over de training. Zes van de dertien respondenten waren uitgesproken positief over de training en wat het hen gebracht had. Ze gaven aan dat er veel dingen aan de orde waren gekomen binnen de BORG-training waar ze van geleerd hadden en veel aan gehad hadden. Ze keken positief terug op de training. Het had een positieve invloed gehad op hun leven. Eén respondent gaf bijvoorbeeld aan een ander persoon te zijn geworden door de BORG-training en een ander gaf aan de BORG-training letterlijk een borging te vinden. Eén van de respondenten vertelde:

*Ja, die vond ik gewoon heel interessant, want daar kwamen heel veel dingen aan bod dat je echt gewoon, dat je ook rondom je heen in andere relaties ziet gebeuren, of waarom, of hoe dat sommige dingen gebeuren. En ja, ik zeg al, dat vond ik interessant, dat is ook blijven hangen. (...) Ik heb er wel veel aan gehad. Ik merk toch onbewust dat ik daar toch wel rekening mee hou of hanteer.*

Een paar respondenten waren niet uitgesproken positief of negatief over de BORG-training. Tot slot was er een groepje respondenten die negatiever oordeelde over de training. Zij gaven aan dat ze weinig tot niets van de training hebben geleerd en het weinig effect op hen heeft gehad. Een deel van hen was echter van mening dat de training wel nuttig kan zijn voor anderen. Zij gaven aan dat ze nagenoeg alles wat in de training werd behandeld zelf al wisten, maar dat dit wellicht niet voor alle deelnemers van de training gold. Een geïnterviewde zei bijvoorbeeld:

*Heel veel dingen die erin staan dat vond ik wel vanzelfsprekend. Er zijn misschien mensen die dat niet vinden, dat zou kunnen. (...) Er worden toch wel dingen besproken die sommige mannen, denk ik, niet zien. Dus wat dat betreft... Alleen voor mijzelf had ik zoiets van, ik wist het al.*

Een ander deel van de respondenten die negatiever oordeelde over de training geloofde echter niet dat de training iemand kan helpen of veranderen. Ze stelden dat het in de praktijk anders werkt dan in theorie of gaven aan dat de trainingsstof niet blijft hangen en daardoor geen effect zal hebben. Onderstaande citaten illustreren deze beide punten:

*Ik vond het niet echt een goeie training. ... Als je gewoon kijkt hoe die training wordt gegeven dan denk je van: die stof die daar wordt gegeven gaat jouw relatie niet helpen hoor. (...) Kijk in het boek is het leuk... gewoon hoe je het leert, maar in de praktijk het is heel anders hoor. (...) Je kan wel zeggen: als dit gebeurt, die partner die schreeuwt tegen jou, jij moet tot tien tellen of dit of dat, maar als iemand aan jouw haren trekt of dit en dat, die dingen die jij daar gaat leren... het is moeilijk om toe te passen snap je.*

*Na een tijdje, als je de training niet meer hebt, dan vergeet je dat ook weer, snap je? Dus het is eigenlijk een eendagsvlieg, en dan morgen weet je er niks meer van bij wijze van. (...) Het verandert mensen niet.*

Opvallend is dat beide punten ook genoemd worden als verbeter- en aandachtspunten door enkele respondenten die wel positief oordeelden over de training. Zo benoemden twee respondenten dat situaties in het dagelijks leven anders kunnen lopen dan hoe het in de training wordt geschetst, omdat er dan gevoelens en emoties bij komen kijken. Die emoties zijn volgens hen niet altijd te reguleren, zeker niet als gebeurtenissen elkaar snel opvolgen. Ook het oubollige videomateriaal sloot niet altijd aan op de huidige tijd en dus het leven van de respondenten. Een andere respondent gaf aan dat het belangrijk is dat wat je geleerd hebt in de training op een bepaalde manier blijft terugkomen, omdat het anders makkelijk kan verwateren.

Dat de training niet altijd even goed is blijven hangen kwam ook naar voren in de interviews zelf. Verschillende geïnterviewden bleken trainingen door elkaar te halen. Drie respondenten (waaronder de respondent met een licht verstandelijke beperking) dachten de BORG-training twee keer te hebben gevolgd, terwijl navraag bij 3RO duidelijk maakte dat bij alle drie één van de twee veronderstelde BORG-trainingen een andere interventie betrof, namelijk de gedragsinterventie CoVa of forensische zorg (wellicht een groepsbehandeling op het gebied van agressieregulatie). Een andere respondent gaf aan dat hij verschillende trainingen had gevolgd en niet precies wist wat het verschil was tussen de trainingen en dus ook niet wist welke de BORG-training was. Ook bleken de nodige respondenten (waaronder de twee respondenten met een (mogelijke) licht verstandelijke beperking) het lastig te vinden om aan te geven wat ze precies geleerd hadden van de BORG-training en wat ze de meest en minst behulpzame onderdelen van de training vonden. De volgende quotes illustreren dit:

*Ik zou het zo niet kunnen zeggen. Heel veel delen van de training kan ik niet terughalen hoor.*

*Ik ken ze niet meer uit mijn hoofd. Ik heb eigenlijk gewoon leuke dingen geleerd. Ik kan niet zeggen wat precies, maar je leert er gewoon van.*

In de loop van het interview, met wat doorvragen en door enkele onderdelen van de training als voorbeeld te noemen, kon het merendeel van de respondenten toch wel enig antwoord geven op deze vragen, al bleef het antwoord vaak globaal. Op de vraag wat de respondenten hadden geleerd van de training werden drie leerpunten het vaakst genoemd, elk door negen respondenten. Allereerst werd een *time-out* nemen genoemd. De respondenten gaven aan geleerd te hebben om even weg te lopen als de gemoederen hoog oplopen.

Door een *time-out* te nemen, en dus tijdelijk uit de situatie te stappen en weg te lopen, kan de respondent (en partner) kalmeren, waardoor er daarna ruimte is om het meningsverschil of wat er is voorgevallen rustig uit te praten. Hierbij is het wel belangrijk dat er ook afspraken zijn gemaakt over bijvoorbeeld de duur van de *time-out*. Een enkele respondent gaf blijk van dit gehele proces, de meeste respondenten hadden het echter enkel over 'weglopen'. Ten tweede gaven negen respondenten aan dat hun communicatievaardigheden (en die van hun partner) waren verbeterd. Ze gaven bijvoorbeeld aan binnen hun relatie meer te praten, frustraties en problemen minder op te kroppen, grenzen aan te geven, meer open te zijn en beter te luisteren naar elkaar. Ten derde gaven negen respondenten aan te hebben geleerd om rustig te blijven. Bij een deel bleef het antwoord daarbij, een ander deel kon het antwoord wat meer toelichten. Zij gaven bijvoorbeeld aan kalmer en minder opvliegerig te zijn, en niet gelijk de confrontatie op te zoeken, maar dingen te laten gaan. Ook 'eerst nadenken en niet handelen op basis van emoties' werd door vijf respondenten

genoemd als iets wat ze hadden geleerd van de training. Vaak kwamen ze (en hun partner) in actie zonder na te denken over de consequenties. Nu proberen ze eerst na te denken voordat ze iets doen. Eén van de respondent verwoordde verschillende van deze leerpunten als volgt:

*Nou ja kijk, als je je door je emotie laat leiden en je gaat achteraf pas nadenken, dan ben je te laat. Wat ik wel in de BORG-training heb geleerd is dat als je aanvoelt van: je komt ergens in een rode zone. Dan denken van: dit gaat nu de verkeerde kant op. Ik probeer m'n emotie naar beneden te krijgen. En dat kan je aangeven, ook een time-out aangeven. Dus zeggen van: het gaat nu niet, time-out. Maar we spreken ook af van: ik ga bijvoorbeeld weg. Hoe lang ga je weg? Wanneer kom je terug? En daarna gaan we een gesprek aan. En dan moet het ook goed zijn. Vaak was dat het uit de hand liep en geen gesprek plaatsvond, dus ook niet het probleem was opgelost. Dus dat is wel een hele belangrijke kerntaak in de BORG-training waar je voor jezelf wat aan hebt.*

Zoals eerder beschreven geeft ook een deel van de respondenten aan weinig tot niets geleerd te hebben van de BORG-training, en zegt een deel wel geleerd te hebben van de training, maar kunnen zij niet zo goed benoemen wat.

Als meest behulpzame onderdeel van de BORG-training werd de *time-out* procedure genoemd. Ook noemden enkele respondenten het ABC-model (eerst nadenken en niet handelen op basis van emotie), de gesprekken met de trainer en een luisterend oor / gehoord worden als belangrijke onderdelen van de training. Wederom is er een groepje respondenten dat weinig tot niets aan de training behulpzaam vond. Op de vraag naar minder nuttige onderdelen van de BORG-training kwam niet veel terug. Twee respondenten gaven aan dat sommige filmpjes oubollig waren, waardoor ze niet tot herkenning leidden en minder raakten. Eén respondent gaf aan geen voorstander te zijn van rollenspellen, omdat dit alleen werkt 'als je er een beetje aanleg voor hebt'. Een andere respondent was echter juist wel te spreken over de rollenspellen, die ervoor zorgde dat hij zich beter kon inleven in zijn partner.

#### 3.4.4 Trainers

Over het algemeen oordeelden de respondenten positief over de trainers van de BORG-training. De meeste respondenten hadden een goede klik met (één van) hun trainer(s) en sommigen spraken over een opgebouwde (vertrouwens)band. Over een aantal trainers werd gezegd dat ze over veel mensenkennis beschikten. Ze wisten de echte problemen te achterhalen, wisten wanneer ze wel of juist even niet moest doorvragen en hielden de respondenten een spiegel voor. Van verschillende trainers werd gezegd dat ze duidelijk communiceerden, goede uitleg gaven en de informatie op een boeiende manier konden overbrengen. Zo vertelde één van de respondenten:

*Ik heb mijn trainer als een open en warm mens ervaren. (...) Je hebt iemand voor je die zegt van: dit is wat we gaan doen, dit is hoe ik erin sta, en dit is wat ik van jullie verwacht. Dus dat was heel fijn. Op het moment dat wij onderling elkaar aan het aanspreken en bevragen waren, dan deed ze ook een stapje achteruit, en was het zo van: oké, doe jullie ding maar even, nu wil ik even horen wat jullie met elkaar gaan bespreken. En dat werd dan wel gestuurd door de trainer. Dat is wat een trainer hoort te doen dacht ik, en dat deed ze heel goed.*



Drie respondenten vertelden over de belangrijke rol die hun trainer had in het signaleren van problemen bij de partner, het betrekken van de partner bij de training en/of het organiseren van hulp voor de partner. Zo vertelde één respondent dat hij de BORG-training samen met zijn partner individueel had mogen volgen bij de trainer. Een andere respondent gaf aan na afronding van de BORG-training samen met zijn partner nog een reeks gesprekken te hebben gehad met zijn toezichthouder, die tevens zijn trainer was. Ook vertelde één respondent dat zijn partner met dank aan de trainer hulp heeft gezocht voor haar problemen die in belangrijke mate bijdroegen aan het partnersgeweld:

*(...) dat werd ook vaak gezegd van: jullie zijn veroordeeld, maar een verhaal bestaat altijd uit twee kanten. Mijn trainer had inmiddels ook wel door dat mijn vriendin toch ook niet helemaal stabiel was om het zomaar te zeggen. Dat heeft er dus ook toe geleid, mede dankzij hun ook dat mijn vriendin dat toch ook is gaan inzien en dat ze er ook mee aan de gang is gegaan. (...) Mijn trainer heeft wel mensenkennis. Ze had er wel kijk op.*

Er is echter ook een aantal trainers waarover het oordeel negatiever was. De trainer had bijvoorbeeld naar het oordeel van de respondent niet zoveel mensenkennis, maakte zich er te makkelijk vanaf en ging niet de diepte in, of beschadigde het vertrouwen van de respondent (door iets over de respondent met de groep te delen wat de respondent niet had willen delen). Bij sommige respondenten werd de training door twee trainers gegeven, waardoor ze deze ook met elkaar konden vergelijken. Zo vertelde één van de respondenten:

*De ene haalde meer uit je dan de andere. (...) De ene die ging dieper op de vragen in dan de ander. De ander was een beetje van snel afwerken. Het was 's avonds om vijf uur volgens mij. Snel afwerken. Hoe eerder ze klaar was, hoe eerder ze naar huis kon, volgens mij.*

Eén van de respondenten ervaarde geen klik met de trainer en vond de trainer te dwingend en veeleisend. Deze respondent volgde de BORG-training individueel en het botste dusdanig dat hij wegliep bij de gesprekken. Hij heeft toen een andere trainer gekregen, met wie het beter mee verliep.

De nodige geïnterviewden gaven aan dat een goede trainer en een goede klik met de trainer belangrijk zijn voor de motivatie en het voltooien van de training, en voor de mate waarin je leert van de training. 'Als dat er niet is, dan doe je er ook niks voor', zei één van de respondenten. Een goede en leuke trainer geeft motivatie en zorgt dat je geboeid blijft. Een andere respondent maakte een parallel met de middelbare school: vakken waarbij je een leuke en goede leraar had, daar haalde je makkelijk hoge cijfers, maar bij vakken met leraren die niemand mocht, daar ging het niet zo lekker. Dezelfde respondent gaf aan dat het belangrijk is dat de trainer 'een gevoel oproept' bij de deelnemers en ze aan het denken zet:

*Je kan gewoon een sheet pakken en de woordjes voorlezen, en dan vervolgens gaan zitten en zeggen van: oké, dat was het voor vandaag en een fijne dag nog. Daar heeft niemand wat aan, maar het gaat om gevoel oproepen bij mensen, en dat gevoel moet dan vervolgens weer een plek zien te krijgen, en dat andere mensen ook beseffen van: hé, hoe werkt dat bij hem, en hoe werkt dat bij mij? (...) Ik koppel de training heel erg aan de trainer zelf, dus dat stukje heeft wel erg geholpen in de training voor mij.*

Opvallend was dat bij vier van de dertien geïnterviewden de trainer tevens de toezichthouder van de respondent was, terwijl dit verschillende rollen binnen het BORG-trainingstraject zijn. Iemand die de BORG-training volgt heeft ook altijd een toezichthouder. Bij de individuele start-, tussentijds evaluatie- en eindevaluatie-gesprekken zouden zowel de deelnemer, trainer als toezichthouder (en bij voorkeur ook de partner) aanwezig moeten zijn, maar in deze gevallen is de trainer en de toezichthouder dus dezelfde persoon geweest. Verder viel op dat de training soms door één en soms door twee trainers werd gegeven.

#### 3.4.5 Organisatorische aspecten BORG-training

In de interviews werd ook gesproken over de ervaringen van de respondenten met de wijze waarop de training georganiseerd is. Er kwamen verschillende aspecten naar voren. Een eerste aspect gaat over de vorm van de training: groep versus individueel. De BORG-training is in principe een groepstraining, maar in de praktijk wordt de training ook individueel aangeboden. Vijf van de dertien geïnterviewden hadden de training (al dan niet na eerst een paar groepsbijeenkomsten) individueel gevolgd. De voor- en nadelen van beide vormen kwamen aan de orde in de interviews. Meerdere geïnterviewden vonden het goed dat de training in groepsverband was. Door ervaringen met elkaar te delen was er een gevoel van herkenning. Respondenten vonden het fijn om te merken dat ze niet de enige waren die met dit soort dingen worstelden. Ook elkaar kunnen steunen en van elkaar kunnen leren werden als positieve punten benoemd. Eén respondent verwoordde het als volgt:

*Ik denk dat het ook goed is, omdat je met z'n allen daar zit in wezen voor dezelfde kern. Alleen iedereen heeft een ander verhaal. Je hoort en leert ook weer van andere mensen. Ik denk dat die dynamiek ook heel goed is om, ja om toch te denken en voelen dat je daarin niet alleen iets gedaan hebt. En ook niet alleen staat. Dat je elkaar daarin kan steunen en weer rijker kan worden zeg maar.*

Er zijn meerdere geïnterviewden die juist de voorkeur gaven aan een individuele training en er waren ook verschillende geïnterviewden die naast de meerwaarde van een groepstraining (ervaringen delen/herkenning, elkaar steunen en van elkaar leren) ook voordelen zagen aan een individuele training. Twee respondenten gaven aan meer te houden van één-op-één contact. Ze gaven aan ervoor zichzelf te zitten en geen behoefte te hebben aan de verhalen van anderen. Eén van hen vertelde verder dat hij zich uit schaamte niet goed kan uiten in een groep. De andere van hen gaf aan dat een individuele training minder tijd kost, omdat de stof sneller behandeld kan worden. Een ander voordeel dat genoemd werd is dat een individuele training flexibeler in te plannen is en daardoor makkelijker gecombineerd kan worden met werk. Twee respondenten gaven mede de voorkeur aan een individuele training, omdat de situatie en vorm en/of ernst van het partner-geweld bij de slechts enkele groepsgenoten sterk uiteenliep, waardoor er in hun ogen weinig herkenning was:

*Herkenning niet per se. (...) De ene situatie is minder erg dan de andere. En ik denk dat dat het grote verschil is. Het ene vergrijp is wat minder en het andere vergrijp is heel groot en die twee personen komen toch ook bij de BORG. En uiteindelijk zijn het toch wel twee hele verschillende personen. De hele situatie is ook heel anders. Ik denk dat daarom een-op-een veel beter is.*

Een tweede aspect dat aan de orde kwam in de interviews is de groepsomvang. Deze bleek sterk uit een te lopen. Twee respondenten zaten in een groep van rond de twaalf

deelnemers, maar er waren ook zes respondenten die in een groep van slechts drie of vier deelnemers zaten. Eén van de respondenten in een grote groep pleitte ervoor om de groep iets kleiner te maken, zodat het wat persoonlijker kan worden en je dieper op zaken kan ingaan. In de kleine groepen was er juist soms weinig herkenning of aansluiting met de enkele groepsgenoten of werd de groep opgeheven en omgezet naar een individuele training, omdat er een deelnemer afviel. Ook gaf één van de respondenten aan dat het carrouselmodel in een kleine groep niet zo goed werkt. Toen hij begon waren zijn twee groepsgenoten bijna klaar. Hij was liever een paar weken later met een nieuwe groep gestart en 'bij het begin begonnen'. Mogelijk komt het verschil in groepsgrootte door regionale verschillen, aangezien de BORG-training in sommige regio's veel vaker wordt opgelegd dan in andere regio's.

Een derde organisatorisch aspect zijn de individuele start-, tussentijds evaluatie- en eindevaluatiegesprekken met trainer, toezichthouder en bij voorkeur ook de partner. Het lijkt erop dat deze niet bij alle respondenten hebben plaatsgevonden. Verschillende respondenten konden zich deze gesprekken namelijk niet herinneren. De respondenten waar deze gesprekken wel hebben plaatsgevonden hadden wisselende ervaringen. Eén respondent gaf bijvoorbeeld aan dat die gesprekken niet waren om iets bij te leren en hij vond de gesprekken erg schools. Een andere respondent was juist positief over deze gesprekken, omdat hierbij ook zijn partner aanwezig was en haar aandeel in het partnergeweld en hun relatie werd besproken.

Een vierde aspect dat aan de orde kwam in de interviews is hoe snel de training na de aanhouding voor het partnergeweld kon beginnen. Hier lijken verschillen in te zijn. Sommige respondenten gaven aan heel snel te kunnen beginnen, terwijl andere respondenten moesten wachten tot na de rechtszaak, terwijl ze liever eerder waren begonnen. Het is onduidelijk waar deze verschillen door komen. Zijn het regionale verschillen, hangt het af van de toezichthouder/trainer of hangt het af van de individuele zaak? Eén respondent vertelde:

*De training kwam te laat. (...) Het zou veel beter zijn geweest als het in december was begonnen. (...) Als iemand in aanraking komt, gelijk handelen. Waarom wachten? Maar dat gaat nooit gebeuren, denk ik.*

Een laatste organisatorisch aspect dat terugkwam in de interviews waren het tijdstip, de tijdsinvestering en reiskosten van de training. Verschillende respondenten benoemen dat de training soms lastig te combineren was met werk. Zeker bij groepstrainingen is er vanzelfsprekend weinig flexibiliteit in het tijdstip van de training. Sommige respondenten hebben vakantiedagen opgenomen. Aan de andere kant bleek in de interviews dat sommige groepstrainingen in de avond plaatsvonden en één van de respondenten gaf aan dat hij de training individueel mocht volgen, zodat hij het beter kon combineren met zijn werk. Verder benoemde één van de respondenten dat hij ver moest reizen naar de groepstraining, wat hem veel tijd en geld kostte.

#### 3.4.6 Rol partner bij BORG-training

Op basis van de beschrijvingen van het partnergeweld (zie paragraaf 3.4.2) lijkt het in een aanzienlijk deel van de gevallen te gaan om wederkerig partnergeweld. De man wordt over het algemeen veroordeeld voor het partnergeweld en krijgt de BORG-training opgelegd, maar de vrouw heeft dus ook vaak een aandeel in het geweld. Dit is niet verrassend, want de doelgroep van de BORG-training betreft ouders van partnergeweld waarbij sprake is van *common couple violence* (3RO, 2017; Henskens, 2017).

De BORG-training richt zich echter maar op één van de partners en dat lijkt onvoldoende recht te doen aan het relationele en wederkerige aspect van het geweld. Eén van de respondenten verwoordde het als volgt:

*Dus het is heel vaak zo bij die trainingen, die vrouw valt die man meestal aan, maar die man krijgt de schuld en die moet twaalf weken in training. Maar zo werkt het niet... want dan ga je elke week aanhoren: hoe was het, hoe zijn de spanningen thuis en dit en dat, maar als jij dan thuiskomt en je vriendin is boos, die werkt niet mee aan die training begrijp je.*

In hoeverre de partners in enige mate worden betrokken bij de BORG-training of in hoeverre zij hulp krijgen aangereikt om te werken aan hun problemen lijkt af te hangen van de trainer en de bereidheid van de partner. Vanuit de opzet van de BORG-training kan de partner op twee manieren worden betrokken. Allereerst zijn partners bij voorkeur aanwezig bij de individuele start-, tussentijds evaluatie- en eindevaluatie-gesprekken met trainer en toezichthouder. Uit de interviews bleek echter dat die gesprekken niet altijd plaats hebben gevonden of, als die wel plaatsvonden en de respondent nog steeds een partner had, deze partner vaak niet bij de gesprekken aanwezig was. Eén respondent gaf aan dat hij heeft moeten aandringen op een gesprek met zijn partner erbij:

*Ik heb het gevraagd aan de trainer, kan ik één keer met mijn partner komen? Ze vroeg me waarom? Die training is voor jou zelf, niet voor haar. (...) kijk ik heb iets gedaan, maar ik wil weten waarom mijn vrouw vreemdging. Thuis praten wij niet. (...) Mijn vraag was, ik wil weten waarom, wat is er gebeurd. Wat was de reden? (...) Pas toen mijn vrouw hier kwam heb ik een antwoord gekregen.*

Een andere respondent gaf aan dat zijn partner niet is gevraagd voor de individuele gesprekken van de training. Hij vertelde dat zijn partner niet betrokken kon worden bij de training, maar dat de reclassering wel in gesprek met haar wilde. Hij heeft haar gevraagd, maar zijn partner wilde er niets mee te maken hebben. Hij heeft ook geprobeerd haar een psychiater te laten bezoeken, maar ook dat wilde ze niet. Zijn trainer en toezichthouder hebben zelf geen contact opgenomen met de partner. Eén andere respondent geeft aan dat het niet mogelijk was dat zijn partner bij de individuele gesprekken was vanwege de corona-maatregelen.

Een tweede manier waarop partners betrokken kunnen worden bij de training is door huiswerk dat de respondent mee naar huis krijgt voor zijn partner. Twee respondenten vertelden inderdaad dat ze vragenlijsten en opdrachten voor hun partner mee naar huis kregen tijdens de training. In hoeverre de partner daaraan meewerkte, hing echter af van de partner. Eén van de partners deed dit wel, de andere niet.

Zoals eerder beschreven in paragraaf 3.4.4 waren er drie trainers die extra moeite hebben gedaan voor het betrekken van de partner en/of het organiseren van hulp voor de partner. Daarmee zijn ze een stap verder gegaan dan de richtlijnen van de BORG-training. Dit is duidelijk niet de standaardprocedure en niet alle trainers lijken hier open voor te staan. Eén respondent die de training individueel volgde vertelde dat hij in eerste instantie zijn partner meenam, totdat de trainer aangaf dat dit niet de bedoeling was:

*(...) mijn vriendin was in het begin heel vaak erbij betrokken. Ik nam haar gewoon mee. (...) Tot die trainer een beetje moeilijk daarover ging doen en zei dat de*

*training meer voor mij is en hij toch liever had dat hij alleen met mij was, dus een-op-een... Dus ik zei: hoe bedoel je dat? Altijd is ze erbij en nu zeg je in een keer tegen haar dat ze niet welkom is. (...) Misschien heeft zij ook vragen, adviezen en die dingen.*

Over het geheel genomen is de aandacht voor de partner en diens rol in het partnergeweld binnen de BORG-training dus beperkt. Verschillende respondenten waren van mening dat de partners meer betrokken zouden moeten worden bij de BORG-training of dat de BORG-training ook aan de partner gegeven zou moeten worden. De vraag is dan wel hoe dit vormgegeven dient te worden. Sommige respondenten waren van mening dat de partner mee kan naar de groepstraining, zodat zij ook ervaringen kunnen delen met andere partners. Een andere respondent leek het beter om de training individueel als stel te volgen vanuit het oogpunt van privacy.

#### 3.4.7 *Andere interventies en hulpverlening*

In de interviews werd duidelijk dat bij veel van de respondenten, maar ook bij hun partners, naast de BORG-training (gelijktijdig) andere interventies plaatsvonden of hulpverlening betrokken was. Dit kwam bij tien van de dertien geïnterviewden ter sprake. Respondenten en hun partners waren bijvoorbeeld onder behandeling in de reguliere GGZ (individuele therapie, relatietherapie of psychiater) en/of gespecialiseerde zorg op PTSS-, verslaving- of forensisch gebied (zoals het Sinai centrum, Iriszorg, Kentron, Antes en De Waag). Of ze werden bijvoorbeeld begeleid door een maatschappelijk werker, hadden gesprekken met Veilig Thuis, namen deel aan andere gedragsinterventies zoals de CoVa en/of de kinderbescherming was bij het gezin betrokken. Eén respondent gaf aan dat dit soms wel veel was, al was hij blij met het eindresultaat:

*(...) aan het begin had ik weinig zin in de BORG-training en probeerde ik het zo lang mogelijk uit te stellen. Ik had al zoveel mensen om me heen. (...) Ja ik had denk ik wel een man of acht om me heen. Maar ik heb het wel doorstaan dus. (...) Ik heb de training samen met m'n vriendin gedaan. Mijn vriendin en ik hebben er alle twee dingen van opgestoken. (...) Ik ben er zelf beter van geworden, rustiger, toch onbewust over heel veel dingen nadenken als er iets is. Ja daar gaat het toch om. En dat het geweld is gestopt.*

Eén andere respondent benoemde dat juist de combinatie van interventies en zorg hem geholpen heeft:

*Ik denk, de diversiteit aan trainingen die ik nu heb gehad zeg maar, ik wil zeggen, het is niet dat het allemaal op hetzelfde neerkwam, want dat was dit, dit was dat. Ik denk dat ik toch wel, dat ik daar wat dingetjes uitgepakt heb van, daar kan ik iets aan hebben en daar kan ik iets aan hebben.*

Zoals eerder beschreven in paragraaf 3.4.3 zorgt deze combinatie van interventies er wel voor dat sommige respondenten niet meer goed weten welke training de BORG-training was, welke onderdelen daarin werden behandeld en wat ze bij andere trainingen geleerd hebben. Ze halen de interventies door elkaar.

### 3.4.8 Subdoelen en hoofddoel BORG-training

In het interview is de respondenten gevraagd naar de drie subdoelen en het einddoel van de BORG-training. Het eerste subdoel betreft inzicht in de relatiedynamiek. Dit leek bij de geïnterviewde ex-BORG-deelnemers niet altijd even goed gelukt. Bij de nodige respondenten leek er weinig inzicht te zijn ontstaan door de training in de eigen rol in de relatiedynamiek en het eigen aandeel in het partnergeweld. Verschillende respondenten konden de vragen hierbij moeilijk beantwoorden. Ze gaven bijvoorbeeld aan dat ze het niet wisten en dat het geweld er opeens was. Sommige respondenten legden de schuld vooral bij de ander of de omstandigheden. Andere respondenten gaven aan dat ze al voorafgaand aan de training inzicht hadden in de relatiedynamiek en de oorzaken van het partnergeweld, maar maakten dit vervolgens weinig concreet of legden de schuld vooral bij de partner. In de interviews kwam ook betrekkelijk weinig schuldgevoel of berouw naar voren. Met name de respondenten die negatiever oordeelden over de training namen weinig verantwoordelijkheid en legden veel schuld bij anderen. Dat terwijl er bij hen vaak in meerdere relaties sprake was geweest van partnergeweld of naast het partnergeweld ook geweldsincidenten buitenshuis hadden plaatsgevonden. Zo vertelde één respondent:

*Want meestal als er ruzie is wordt er nooit aan mij gevraagd van: wat is er precies gebeurd of wat heeft zij gedaan of wat heb jij gedaan. Er wordt alleen maar met de vinger gewezen: jij bent fout, terwijl dat niet zo is. Omdat ik losse handjes heb dan ben je fout. Ik ben ook altijd nog steeds van mening, als je het probleem wilt oplossen moet je bij de oorzaak kijken, echt bij de kern, de wortels, de oorzaak en niet bij het gevolg. Want meestal worden mensen gestraft bij het gevolg en niet bij de oorzaak. Als je begrijpt wat ik bedoel (...) Ik sta nou wel bekend als een geweldpleger, maar zelf ben ik geen geweldpleger. Ik hou helemaal niet van geweld.*

Het tweede subdoel van de BORG-training is het herkennen van risicosignalen. Dit subdoel lijkt bij een deel van de geïnterviewden gelukt. Verschillende respondenten gaven aan externe en interne risicosituaties voor gewelddadig gedrag te herkennen. Zo benoemden twee respondenten middelengebruik als een belangrijke trigger, één respondent noemde leugens en bedrog als trigger, en twee respondenten benoemden interne risicosignalen zoals je stem verheffen, spierspanning en opstaan. Eén respondent verwoordde het als volgt:

*(...) dat je dan aan jezelf merkt dat je dan op een gegeven moment, je lichaam er gewoon echt letterlijk op reageert, dus dat je je spieren aanspant, of een vuist in je hand hebt, of je kaken ineens gespannen staan, of merkt dat je je stem gaat verheffen, of dat ik gewoon, ik zou niet zeggen verbaal agressief, maar dat je toch even wat meer venijn in je woorden hebt.*

Wel gaf een aantal van deze respondenten aan dat het herkennen van risicosignalen niet door de BORG-training kwam, maar dat ze dat al eerder hadden geleerd. Er waren wederom een aantal respondenten die de vraag niet goed konden beantwoorden. Zij gingen veelal in op geleerde vaardigheden, zoals weglopen en rustig blijven. Eén respondent gaf te kennen dat het herkennen van risicosignalen bij hem niet mogelijk is, omdat hij geen gradaties in boos worden heeft (zie ook zijn eerdere quote in paragraaf 3.4.2). Reflectie op het eigen gedrag valt ook onder het tweede subdoel. Zelfreflectie werd door twee respondenten benoemd, maar in de andere interviews kwam dit niet als thema terug.

Het derde subdoel van de BORG-training is het beheersen van vaardigheden om escalatie van conflicten te voorkomen. Dit subdoel lijkt het beste bereikt bij de geïnterviewden. Zoals in paragraaf 3.4.3 ook al bleek, de meeste respondenten gaven aan in de training vaardigheden te hebben geleerd om te voorkomen dat een meningsverschil uit de hand loopt, zoals weglopen (*time-out*), betere communicatie met partner, rustiger blijven en eerst nadenken voordat je antwoordt of iets doet. De meeste respondenten gaven aan deze vaardigheden ook na de BORG-training nog toe te passen. Opvallend is dat ze aangaven dit niet uitsluitend te gebruiken in een relatie, maar bijvoorbeeld ook op werk, in de opvoeding van de kinderen of in contact met de kinderbescherming:

*Ja, bij de kinderbescherming, dan pas ik het heel erg toe. Vandaag, ook net, even rustig blijven. Niet waar je dochter bij is. (...) Ik ben ook gewoon iemand, een mens. Je moet mij niet gaan behandelen als een crimineel of wat dan ook. Dat is echt moeilijk. Daar pas ik het toe. Zoals vandaag. Anders was het uit de hand gelopen. Als ik mij niet kon beheersen, net als vroeger, was het echt uit de hand gelopen.*

*Ja, uiteindelijk, aan veel dingen heb ik wel plezier gehad, dat heb ik wel gemerkt. Die eerste week dat ik zeg maar begon als uitvoerder gooide ik een ploeg stil, en één van die mannen die ging helemaal uit zijn dak, en die kwam echt heel agressief naar mij toegelopen zeg maar. Ja, ik ben gewoon heel rustig gebleven. Dat ik zelf naderhand dacht, dat is knap. (...) Ik stond er zelf van te kijken dat dat lukte, want ik weet zeker dat als dat een jaar geleden was gebeurd, dan had ik hem waarschijnlijk over dat plein heengeslagen.*

Een aantal respondenten gaf aan over de-escalerende vaardigheden te beschikken, maar niet dankzij de BORG-training. Je kunnen inleven in je partner valt ook onder het derde subdoel. Een deel van de respondenten gaf aan dit niet beter te kunnen, maar een deel van de respondenten gaf aan zich dankzij de training beter te kunnen verplaatsen in de gevoelens en positie van zijn partner. Eén respondent vertelde:

*Maar ook wat doe je met je gedrag bij een ander? In dit geval mijn vriendin. Hoe zou zij zich voelen door bepaalde zaken? Vaak ga je daaraan voorbij. Dat hebben ze wel heel erg belicht. Zodat je toch meer gaat infiltreren in een ander. Hoe kom je over bij een ander?*

Tot slot is de respondenten gevraagd of het partnergeweld is gestopt (het hoofddoel van de BORG-training) en of ze niet meer in aanraking zijn gekomen met politie en justitie. Volgens het merendeel van de respondenten is er geen sprake meer geweest van partnergeweld en/of politiecontacten. Bij vier respondenten is er na de BORG-training nog wel wat voorgevallen. Een paar respondenten vertelden dat het soms nog wel mis was gegaan met hun partner. Het ging volgens de respondenten dan om schreeuwen of duw- en trekwerk. Een aantal respondenten gaf aan (tevens) opnieuw in contact te zijn gekomen met de politie voor partnergeweld en/of geweldsdelicten buiten de huiselijke kring. Het toezicht ten tijde van het interview was bij sommige respondenten dan ook niet voor het partnergeweld waarvoor de BORG-training was opgelegd, maar voor een recenter delict. Bij deze respondenten was de BORG-training al langer geleden. Dit geldt ook voor de volgende respondent die ook na de BORG met enige regelmaat met politie (en justitie) in aanraking is gekomen:

*Kijk zij kan bijvoorbeeld als wij ruziemaken, de hele straat moet het horen. Zij is iemand, ze schreeuwt weet je, ramen open. En als de burens dat horen... Kijk zij is een Nederlands meisje, ik zie eruit als een boef en dan is het heel snel dat de burens de politie bellen. (...) Nou ja dan vinden ze me weer bijdehand praten en dan word ik meegenomen door de politie, na twee uurtjes mag ik meestal naar huis. Het is misschien twee of drie keer daarna [na de BORG-training] gebeurt.*

Opvallend is dat de respondenten die opnieuw de fout in zijn gegaan veelal de respondenten waren die negatiever oordeelden over de BORG-training en aangaven weinig tot niets geleerd te hebben.

### 3.4.9 *Samenvatting belangrijkste bevindingen interviews*

De negen belangrijkste bevindingen van de interviews worden in deze paragraaf samengevat. Een eerste bevinding is dat de ervaringen van de geïnterviewden met de BORG-training uiteenliepen. Ruim de helft van de geïnterviewden oordeelde positief over de training, gaf aan geleerd te hebben van de training en veranderingen te zien bij zichzelf, in zijn relatie en zijn leven. Wat ze geleerd hadden in de BORG-training kwam vooral neer op vaardigheden om escalatie bij meningsverschillen en conflicten te voorkomen, zoals een *time-out* nemen, betere communicatie, rustig en kalm blijven, en eerst denken en dan doen. Andere subdoelen van de training, zoals inzicht in de relatiedynamiek, inzicht in het eigen aandeel in het partnergeweld, verantwoordelijkheid nemen voor het gepleegde geweld en kunnen reflecteren op het eigen gedrag bleek bij veel respondenten beperkt. Een aantal respondenten (waaronder de twee respondenten met een (mogelijk) licht verstandelijke beperking) was minder uitgesproken positief of negatief over de training en kon minder goed benoemen wat ze hadden geleerd. Een laatste groep respondenten oordeelde negatiever over de training. Zij gaven aan dat ze weinig tot niets van de training hebben geleerd en het weinig effect op hen heeft gehad. Opvallend is dat het met name bij deze groep na de BORG-training opnieuw mis is gegaan. Er was wederom sprake van partnergeweld, geweld buitenshuis en/of politiecontacten.

Een tweede bevinding is dat de training niet altijd even goed is blijven hangen. Verschillende geïnterviewden bleken trainingen door elkaar te halen. Ook bleken de nodige respondenten het lastig te vinden om te benoemen wat ze precies geleerd hadden van de BORG-training en wat ze de meest en minst behulpzame onderdelen van de training vonden. In de loop van het interview, met wat doorvragen en door enkele onderdelen van de training als voorbeeld te noemen, kon het merendeel van de respondenten toch wel enig antwoord geven op deze vragen, maar vaak bleef het antwoord globaal (bijvoorbeeld 'weglopen'). Een paar respondenten benoemden ook expliciet dat de stof weg zakt na de training als je er niet mee bezig blijft. Iets wat hierbij ook een rol zou kunnen spelen is dat enkele respondenten aangaven dat in hun ogen de theorie van de training niet altijd aansloot bij de praktijk. Dit gold ook voor het verouderde videomateriaal.

Een derde bevinding is dat er voor- en nadelen zitten aan zowel de groepsvariant als individuele variant van de BORG-training en dat respondenten verschillen in hun voorkeur qua type training. Voordelen van de groepstraining die door de respondenten werden genoemd zijn het delen van ervaringen (inclusief herkenning bij elkaar), elkaar steunen en van elkaar leren. Mogelijke voordelen van de individuele training die uit de interviews naar voren kwamen waren dat een individuele training flexibeler is qua tijd en locatie waardoor het makkelijker te combineren is met werk en minder reistijd en



reiskosten geeft, dat een partner makkelijker betrokken kan worden, dat het meer geschikt is voor personen die beter gedijen bij één-op-één contact, dat het de deelnemer minder tijd kost en dat een individuele training de problemen oplost die spelen bij kleine groepen (zoals weinig herkenning bij de enkele andere groeps-genoten, groepen die opgeheven worden door afhakers en het carrousselmodel dat in kleine groepen minder goed werkt).

Een vierde bevinding is dat de selectiecriteria voor de BORG-training niet altijd blijken te worden gehanteerd. Bij drie van de dertien geïnterviewden was er sprake van een contra-indicatie en ook bij de werving voor de interviews kwamen meerdere gevallen naar voren waarbij sprake was van een contra-indicatie. Een vijfde bevinding is dat het partnergeweld in het merendeel van de gevallen wederkerig lijkt, terwijl de BORG-training gericht is op de veroordeelde mannen en de partners er in de meeste gevallen niet tot nauwelijks bij betrokken worden. Een zesde bevinding is de respondenten een goede trainer en een goede klik met de trainer een belangrijk onderdeel van de training vinden. Het is belangrijk voor de motivatie en het voltooien van de training, en voor de mate waarin men leert van de training. Een zevende bevinding is dat er verschillen tussen regio's en trainers blijken te zijn. Zo werd de training soms door één en soms door twee trainers gegeven, had de helft van de respondenten in een groep van slechts drie of vier deelnemers gezeten maar hadden een paar respondenten in een groep van twaalf deelnemers gezeten, konden sommige respondenten snel starten met de training terwijl anderen moesten wachten tot na de strafzaak, hebben niet bij alle deelnemers individuele gesprekken plaatsgevonden en verschilde de mate waarin de trainer moeite deed om de partner erbij te betrekken. Een achtste bevinding is dat de BORG-training niet op zichzelf staat. In de interviews werd duidelijk dat bij veel van de respondenten, maar ook bij hun partners, naast de BORG-training (gelijktijdig) andere interventies plaatsvonden of hulpverlening betrokken was. Een laatste bevinding is dat de trainer in vier gevallen tevens de toezichthouder bleek te zijn, terwijl dit verschillende rollen binnen het BORG-trainingstraject zijn.

## 4 Conclusie en discussie

In de huidige studie is onderzocht in hoeverre de gedragsinterventie 'Beëindiging Onderling Relationeel Geweld' (BORG) van de reclassering effectief is in het terugdringen van de (huiselijk gewelds)recidive bij daders van partnergeweld en wat mogelijk succesvolle en minder succesvolle aspecten van de training zijn. Het onderzoek bestond uit een kwantitatief en kwalitatief deel. In het kwantitatieve deel van het onderzoek zijn de achtergronden van 463 veroordeelde daders van partnergeweld die in 2015 tot en met 2017 deelnamen aan de BORG-training in beeld gebracht en is de recidive van hen vergeleken met de recidive van een vergelijkbare groep daders die ook veroordeeld waren voor partnergeweld, maar de BORG-training niet hebben gevolgd. De onderzoeks- en controlegroep zijn vergelijkbaar gemaakt op diverse dader-, strafzaak- en strafrechtelijke voorgeschiedenissenkenmerken middels *Propensity Score Matching*. Verder is de samenhang tussen uitvoeringskenmerken van de BORG-training (zoals het aanwezigheidspercentage en training voltooid of voortijdig beëindigd) en recidive onderzocht. Voor het kwantitatieve deel is gebruikgemaakt van reclasseringsgegevens (BORG-gegevens en, risicotaxatie instrumenten RISC en QuickScan) en gegevens van de OBDJ (een gepseudonimiseerde versie van het Justitieel Documentatie Systeem). In het kwalitatieve deel van het onderzoek zijn interviews gehouden met dertien ex-BORG-deelnemers om meer zicht te krijgen op mogelijk succesvolle en minder succesvolle aspecten van de training.

### 4.1 Belangrijkste bevindingen

#### 4.1.1 Achtergronden BORG-deelnemers

De dader-, strafzaak- en strafrechtelijke voorgeschiedenisgegevens van de BORG-deelnemers in de kwantitatieve onderzoeksgroep lieten zien dat nagenoeg alle BORG-deelnemers man waren en dat ze gemiddeld 37 jaar oud waren. Ruim 80% was veroordeeld voor eenvoudige mishandeling, gevolgd door bedreiging (8%) en zware mishandeling (5%). De meeste BORG-deelnemers hadden als zwaarste afdoening voor het partnergeweld een voorwaardelijk beleidssepot, werkstraf of leerstraf opgelegd gekregen. Bijna drie kwart van de BORG-deelnemers was eerder veroordeeld geweest en bijna 30% was zelfs vijf keer of vaker veroordeeld geweest. Bijna de helft van de BORG-deelnemers was eerder veroordeeld vanwege een geweldsdelict en een kwart was eerder veroordeeld vanwege huiselijk geweld. Een vijfde van de BORG-deelnemers had al eerder een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf opgelegd gekregen.

Uit de BORG-gegevens bleek dat de BORG-deelnemers in de kwantitatieve onderzoeksgroep gemiddeld 8,5 maand na de pleegdatum van het partnergeweld zijn gestart met de BORG-training. Bij 28% is de training binnen drie maanden gestart, bij 47% duurde het langer dan een halfjaar. De meeste BORG-trainingen zijn uitgevoerd in reclasseringsregio Noord-West, Oost en Zuid (elk 22% tot 29%) en het minste aantal in de reclasseringsregio's Zuid-West en Midden-Noord (elk 10%). Het strafrechtelijk kader bij aanvang van de training was veelal een voorwaardelijke veroordeling (40%) of een voorwaardelijk beleidssepot (37%). Bij 11% van de deelnemers was sprake van vrijwillige deelname in afwachting van de afhandeling van de strafzaak. Ondanks dat de BORG-training een groepstraining is heeft 13% van de onderzoeksgroep de training (gedeeltelijk) individueel gevolgd. Ruim 60% van de

BORG-deelnemers is bij alle bijeenkomsten aanwezig geweest en 12% is bij minder dan de helft van de bijeenkomsten aanwezig geweest. De gemiddelde duur van de training was ruim drie maanden. Gekeken naar de wijze van beëindiging blijkt dat 86% van de onderzoeksgroep de training heeft voltooid en 14% voortijdig is gestopt. Bij 24% van de voortijdige beëindigingen wilde de cliënt niet meer deelnemen, bij 23% was sprake van te veel verzuim en bij 15% was de training voortijdig gestopt, omdat de deelnemer (toch) ongeschikt bleek voor de training. Bij 38% van de voortijdige beëindigingen is de reden overig of onbekend.

#### 4.1.2 *BORG-selectiecriteria*

Zowel uit het kwantitatieve deel als uit het kwalitatieve deel van de onderhavige studie bleek dat de BORG-deelnemers lang niet altijd voldoen aan de BORG-selectiecriteria. De RISC-gegevens van de kwantitatieve onderzoeksgroep lieten zien dat bij ruim de helft van de onderzoeksgroep waarbij een RISC was afgenomen sprake was van één of meerdere contra-indicaties voor de BORG-training. Zo waren er BORG-deelnemers met een hoog recidiverisico, was er bij een deel sprake van ernstig antisociaal geweld, een ernstig alcohol- of drugsprobleem of een licht verstandelijke beperking en ontkende een deel het partnergeweld. Ook in het kwalitatieve deel van het onderzoek zagen we BORG-deelnemers met contra-indicaties terug. Zowel tijdens het werven voor de interviews als in de interviews zelf werd duidelijk dat bij diverse BORG-deelnemers sprake was van bijvoorbeeld een licht verstandelijke beperking, een ernstig alcoholprobleem (waardoor herinneringen aan de training ontbraken), gebrekkige Nederlandse taalbeheersing of het ontkennen van het partnergeweld.

#### 4.1.3 *Effectiviteit BORG-training in termen van recidive*

In het kwantitatieve deel van de huidige studie is de recidive van de BORG-deelnemers vergeleken met de recidive van de controlegroep. De huidige studie vindt geen bewijs voor de effectiviteit van de BORG-training in termen van recidive. De recidivevergelijking liet zien dat de huiselijk geweldsrecidive van de BORG-deelnemers iets lager lag dan bij de controlegroep. Zo had binnen drie jaar 7% van de BORG-deelnemers opnieuw een huiselijk geweldsdelict gepleegd dat leidde tot een nieuwe strafzaak, terwijl dit percentage bij de controlegroep op 9% lag. De recidiveverschillen tussen de groepen waren echter niet statistisch significant. Ook de geweldsrecidive (een nieuwe strafzaak vanwege een geweldsdelict) en de algemene recidive (een nieuwe strafzaak vanwege enig delict) verschilden licht tussen de BORG-deelnemers en controlegroep, maar ook deze verschillen waren niet statistisch significant.

#### 4.1.4 *Samenhang uitvoeringskenmerken BORG-training en recidive*

In het kwantitatieve deel van de onderhavige studie is de samenhang tussen de uitvoeringskenmerken van de BORG-training en recidive onderzocht. Een multivariate analyse, waarbij de samenhang van de verschillende uitvoeringskenmerken met recidive gelijktijdig wordt getoetst en tevens gecontroleerd wordt voor de achtergrondkenmerken van de BORG-deelnemers, bleek uitsluitend mogelijk voor de algemene recidive. Door het lage huiselijk geweldsrecidivepercentage kon de samenhang tussen de uitvoeringskenmerken van de BORG-training en huiselijk geweldsrecidive enkel bivariaat onderzocht worden. Drie uitvoeringskenmerken bleken bivariaat significant samen te hangen met de driejarige *huiselijk geweldsrecidive*. Allereerst de tijd tussen de pleegdatum en de start van de BORG-training: BORG-deelnemers die binnen drie maanden konden beginnen met de training pleegden minder vaak opnieuw huiselijk

geweld dan BORG-deelnemers die langer dan een jaar moesten wachten tot de training begon. Dit verband is waarschijnlijk een schijnverband, omdat de snelheid waarmee de training start samen bleek te hangen met het strafrechtelijk kader (en dus het type delict en dader): daders met een zwaardere afdoening via de rechter starten later met de training dan daders met een lichtere afdoening via het OM of daders die vrijwillig zijn gestart. Ten tweede het strafrechtelijk kader bij aanvang van de training: BORG-deelnemers die vrijwillig deelnamen aan de training of via een strafbeschikking, gedragsaanwijzing of voorwaardelijk beleidssepot recidiveerden minder vaak dan BORG-deelnemers die deelnamen vanuit een voorwaardelijke veroordeling of schorsing van de preventieve hechtenis. Ten derde de wijze waarop de BORG-training was geëindigd: BORG-deelnemers die voortijdig stopten met de training hadden een grotere kans om opnieuw huiselijk geweld te plegen dan BORG-deelnemers die de training hadden voltooid. Bivariaat hingen vier uitvoeringskenmerken significant samen met de driejarige *algemene recidive* (strafrechtelijk kader, aanwezigheidspercentage, duur van de training en wijze van beëindiging van de training), maar multivariaat hing alleen de wijze waarop de BORG-training was geëindigd significant samen met recidive. BORG-deelnemers die de training hadden voltooid hadden 35% minder kans om te recidiveren met enig delict dan BORG-deelnemers waarbij de training voortijdig was geëindigd. Ook hier zou sprake kunnen zijn van een schijnverband. Zo zou bijvoorbeeld de motivatie van deelnemers om te veranderen een rol kunnen spelen: deelnemers met een lage motivatie zullen wellicht vaker afhaken en vaker recidiveren.

#### 4.1.5 *Mogelijke succes- en faalfactoren BORG-training volgens ex-deelnemers*

Het kwalitatieve deel van het onderzoek, waarbij dertien ex-BORG-deelnemers zijn geïnterviewd, leverde verschillende bevindingen op. Allereerst bleek dat de ervaringen van de geïnterviewden met de BORG-training uiteenliepen. Ruim de helft van de geïnterviewden oordeelde positief over de training, gaf aan geleerd te hebben van de training en veranderingen te zien bij zichzelf, in zijn relatie en zijn leven. Wat ze geleerd hadden in de BORG-training kwam vooral neer op vaardigheden om escalatie bij meningsverschillen en conflicten te voorkomen, zoals een *time-out* nemen, betere communicatie, rustig en kalm blijven, en eerst denken en dan doen. Andere subdoelen van de training, zoals inzicht in de relatiedynamiek, inzicht in het eigen aandeel in het partnergeweld, verantwoordelijkheid nemen voor het gepleegde geweld en kunnen reflecteren op het eigen gedrag bleek bij veel respondenten beperkt. Een aantal respondenten (waaronder de twee respondenten met een (mogelijk) licht verstandelijke beperking) waren minder uitgesproken positief of negatief over de training en konden minder goed benoemen wat ze hadden geleerd. Een laatste groep respondenten oordeelde negatiever over de training. Zij gaven aan dat ze weinig tot niets van de training hadden geleerd en het weinig effect op hen heeft gehad. Opvallend is dat het met name bij deze groep na de BORG-training opnieuw mis is gegaan. Er was wederom sprake van partnergeweld, geweld buitenshuis en/of politiecontacten.

Ten tweede bleek dat de training niet altijd even goed was blijven hangen. Verschillende geïnterviewden bleken trainingen door elkaar te halen. Ook bleken de nodige respondenten het lastig te vinden om te benoemen wat ze precies geleerd hadden van de BORG-training. In de loop van het interview, met wat doorvragen en voorbeelden geven, kon het merendeel van de respondenten toch wel enig antwoord geven op deze vragen, maar vaak bleef het antwoord globaal (bijvoorbeeld 'weglopen'). Een paar respondenten benoemden ook expliciet dat de stof weg zakt na

de training als je er niet mee bezig blijft. Iets wat hierbij ook een rol zou kunnen spelen is dat enkele respondenten aangaven dat in hun ogen de theorie van de training niet altijd aansloot bij de praktijk. Dit gold ook voor het verouderde videomateriaal.

Ten derde bleek dat er voor- en nadelen zitten aan zowel de groepsvariant als individuele variant van de BORG-training en dat respondenten verschilden in hun voorkeur qua type training. Voordelen van de groepstraining die door de respondenten werden genoemd waren het delen van ervaringen (inclusief herkenning bij elkaar), elkaar steunen en van elkaar leren. Mogelijke voordelen van de individuele training die uit de interviews naar voren kwamen waren dat een individuele training flexibeler is qua tijd en locatie waardoor het makkelijker te combineren is met werk en minder reistijd en reiskosten geeft, dat een partner makkelijker betrokken kan worden, dat het meer geschikt is voor personen die beter gedijen bij één-op-één contact, dat het de deelnemer minder tijd kost en dat een individuele training de problemen oplost die spelen bij kleine groepen (zoals weinig herkenning bij de enkele andere groeps-genoten, groepen die opgeheven worden door afhakers en het carrousselmodel dat in kleine groepen minder goed werkt).

Ten vierde, zoals in paragraaf 4.1.2 al aan de orde is gekomen, bleek ook uit de interviews dat de selectiecriteria voor de BORG-training niet altijd gehanteerd te worden. Ten vijfde leek het partnergeweld in het merendeel van de gevallen wederkerig van aard, terwijl de BORG-training gericht is op de veroordeelde mannen en de partners er in de meeste gevallen niet tot nauwelijks bij betrokken werden. Ten zesde bleek dat de respondenten een goede trainer en een goede klik met de trainer een belangrijk onderdeel van de training vinden. Het is belangrijk voor de motivatie en het voltooien van de training, en voor de mate waarin je leert van de training. Een zevende bevinding is dat er verschillen tussen regio's en trainers bleken te zijn. Zo werd de training soms door één en soms door twee trainers gegeven, had de helft van de respondenten in een groep van slechts drie of vier deelnemers gezeten maar hadden een paar respondenten in een groep van twaalf deelnemers gezeten, konden sommige respondenten snel starten met de training terwijl anderen moesten wachten tot na de strafzaak, hebben niet bij alle deelnemers individuele gesprekken plaatsgevonden en verschilde de mate waarin de trainer moeite deed om de partner erbij te betrekken. Een achtste bevinding is dat de BORG-training niet op zichzelf staat. In de interviews werd duidelijk dat bij veel van de respondenten, maar ook bij hun partners, naast de BORG-training (gelijktijdig) andere interventies plaatsvonden of hulpverlening betrokken was. Een laatste bevinding is dat de trainer in vier gevallen tevens de toezichthouder bleek te zijn, terwijl dit verschillende rollen binnen het BORG-trainingstraject zijn.

## 4.2 **Discussie**

In de huidige studie zijn geen aanwijzingen gevonden dat het opleggen van de BORG-training bij daders van partnergeweld meer of minder effectief is in het voorkomen van partnergeweld dan het niet opleggen van de BORG-training. Er komen wel een aantal zaken naar voren in de onderhavige studie die een rol zouden kunnen spelen bij het ontbreken van een effect.

Een eerste mogelijke verklaring is dat de groep die de BORG-training heeft gevolgd niet geheel overeenkomt met de beoogde doelgroep voor de training. Hier zijn twee

aanwijzingen voor gevonden in de huidige studie. Allereerst bleek uit gegevens over de strafrechtelijk voorgeschiedenis dat, hoewel de BORG-training is bedoeld voor daders met een laag tot gemiddeld risicoprofiel en lichtere (partner)geweldsproblemen (3RO, 2017; Henskens, 2017; Lünemann & Drost, 2012), de meeste BORG-deelnemers al eerder veroordeeld zijn geweest en dus geen *first-offenders* zijn, een substantieel deel al minimaal vijf keer eerder is veroordeeld, en ze naast partnergeweld ook geweldsdelicten buitenshuis en andere type delicten pleegden. Bij de groep die al eerder is veroordeeld voor huiselijk geweld (25% van de BORG-deelnemers) is het tevens aannemelijk dat er sprake is van structureler partnergeweld, aangezien lang niet alle partnergeweldincidenten bekend worden bij de politie (Ferwerda & Hardeman, 2013; Robinson, 2010) en niet alle meldingen en aangiftes bij de politie leiden tot een veroordeling (Beijersbergen et al., 2018; Robinson, 2010). Zelfs bij koppels die reeds deelnemen aan een huiselijk geweldinterventie zou slechts één op de vijf partnergeweldincidenten gerapporteerd worden aan de autoriteiten (Rosenfeld, 1992). De bevinding dat veel BORG-deelnemers een strafrechtelijk verleden hebben is in lijn met het onderzoek van Dijkstra en Tan (2020). Ook zij constateerden dat drie kwart van de BORG-deelnemers al eerder was veroordeeld en vroegen zich af of er wellicht sprake was van een ernstiger geweldsprobleem dan beoogd voor de training.

Een tweede aanwijzing dat de beoogde en daadwerkelijke doelgroep van de BORG-training lijken te verschillen is dat zowel uit de RISC-gegevens, als uit de werving voor de interviews en de interviews zelf bleek dat een aanmerkelijk deel van BORG-deelnemers niet aan de selectiecriteria van de BORG-training voldeed. Bij de nodige BORG-deelnemers was sprake van een contra-indicatie zoals een hoog recidiverisico, ernstig antisociaal geweld, ernstig alcohol- of drugsprobleem, licht verstandelijke beperking, gebrekkige Nederlandse taalbeheersing of het ontkennen van het partnergeweld. Deze bevinding is niet in lijn met de procesevaluatie (Mulder, 2017), waarin is geconcludeerd dat de beoogde doelgroep wordt bereikt, omdat slechts twee van de negentien BORG-deelnemers in de procesevaluatie ongeschikt bleken voor de training vanwege taalproblemen. In beide studies zijn echter verschillende bronnen gebruikt: in de procesevaluatie zijn BORG-beslisbomen van de deelnemers bekeken, terwijl de huidige studie zich baseerde op RISC-gegevens en (de werving voor) interviews met BORG-deelnemers. Dat selectiecriteria bij interventies niet strikt gehanteerd worden en niet altijd even duidelijk zijn is niet uniek voor de BORG-training, ook bij andere gedragsinterventies van de reclassering speelt dit (Fischer, Captein & Zwirs, 2012; Henskens & Cirkel, 2022; Verweij et al., 2016). De contra-indicaties gelden echter niet voor niets. In de knelpuntenanalyse geven BORG-ontwikkelaars en trainers aan dat daders met een hoog recidiverisico, daders die structureel ernstig geweld plegen, daders met een verslaving en daders met een persoonlijkheidsstoornis een te zware doelgroep vormen voor een 'lichte' interventie als de BORG-training (Dijkstra & Tan, 2020). Ook daders met een licht verstandelijke beperking of daders die de Nederlandse taal onvoldoende beheersen zijn ongeschikt, omdat de BORG-training vrij talig is en een beroep doet op het reflectievermogen (Dijkstra & Tan, 2020). In zijn algemeenheid geldt dat een laag IQ en slechte beheersing van de Nederlandse taal een beperkte leerbaarheid indiceren, waardoor gedragsinterventies waarschijnlijk niet effectief zijn en de uitvalkans hoog zijn (Fischer et al., 2012). Dit zagen we ook terug in de interviews. Geïnterviewde BORG-deelnemers met een (mogelijk) licht verstandelijke beperking leken weinig te hebben geleerd van de training. Hetzelfde gold voor BORG-deelnemers die onder invloed van alcohol of drugs waren tijdens de training: zij konden zich minder of weinig herinneren van de training. Tot slot kan er moeilijk gewerkt worden aan de problemen als de

dader het partnergeweld ontkent. Door daders met contra-indicaties toch te includeren wordt de effectiviteit van de BORG-training mogelijk (gedeeltelijk) ondermijnd.

Een tweede mogelijke verklaring waarom er geen bewijs is gevonden voor de effectiviteit van de BORG-training in termen van recidive is dat de gestelde doelen van de training wellicht te hoog gegrepen zijn. Het gaat hier niet om een intensieve en langdurige behandeling door een psychotherapeut, maar om een betrekkelijk korte gedragsinterventie van twaalf bijeenkomsten, waarbij de training wordt gegeven door een reclasseringsmedewerker. Kan van een dergelijke training verwacht worden dat het partnergeweld stopt? Dit punt werd ook gemaakt door de deelnemers van de expertmeeting die georganiseerd werd in het kader van de knelpuntenanalyse (Dijkstra & Tan, 2020). Een dergelijke gedragsverandering is mogelijk een te ambitieus doel om in een training van twaalf weken te bereiken. De resultaten van het kwalitatieve deel van het onderzoek duiden er ook op dat de inhoud van de training niet altijd even goed is blijven hangen en de subdoelen leken niet altijd bereikt te zijn. Het aanleren van vaardigheden om escalatie bij een ruzie te voorkomen (zoals een *time-out* nemen) leek weliswaar redelijk gelukt bij de geïnterviewden, maar dat gold minder voor de andere subdoelen zoals inzicht krijgen in de relatiedynamiek, verantwoordelijkheid nemen en in staat zijn tot zelfreflectie. Gondolf (2002, in Debbonaire et al., 2003) betoogt dat onderbrekingsstrategieën, zoals de *time-out* procedure, nuttig zijn bij het verminderen van partnergeweld, maar dat een significante vermindering of het stoppen van partnergeweld sterk samenhangt met veranderingen in houding. Enkel de-escalerende vaardigheden aanleren lijkt dus niet voldoende om partnergeweld te doen stoppen.

Een derde mogelijke verklaring is dat de partner te weinig betrokken wordt bij de BORG-training. Het is de vraag hoe effectief een training gericht op het terugdringen van *common couple violence* gaat zijn, als de interventie slechts gericht is op één van de twee partners. Bij wederkerig partnergeweld gaat het juist om de interactie tussen de partners. Door de training op slechts één van de partners te richten is er onvoldoende aandacht voor het relationele aspect van het partnergeweld en worden de problemen die leiden tot het partnergeweld niet altijd opgelost. In de interviews kwamen meerdere gevallen naar voren waar het partnergeweld waarschijnlijk niet was verminderd of gestopt als de partner niet was betrokken bij de training en/of was doorverwezen naar intensievere hulpverlening. Een goed voorbeeld is ook de *time-out* procedure. Deze methodiek werkt uitsluitend als beide partners op de hoogte zijn van de procedure, regels hierover afspreken (zoals de duur van de *time-out*) en zich hieraan committeren (Henskens, 2017; Mulder, 2017), maar in de huidige opzet van de training is de partner lang niet altijd aanwezig als de *time-out* procedure wordt uitgelegd. Het probleem van het marginaal betrekken van de partner bij de BORG-training werd ook al gesignaleerd door de Erkenningscommissie Justitiële Interventies (2017) (mede daarom werd de training niet erkend) en komt ook terug als één van de knelpunten in de knelpuntenanalyse (Dijkstra & Tan, 2020).

Een laatste mogelijke verklaring waarom de huidige studie geen effect vindt van de BORG-training op de recidive is dat eerder (internationaal) onderzoek beperkt bewijs laat zien voor de effectiviteit van de zes interventiemethodieken van de BORG-training (cognitieve gedragstherapie, *motivational interviewing*, het ruziescenario, probleemoplossend denken, de *time-out* procedure en het uitdagen tot zelfreflectie) en voor de effectiviteit van interventies en behandelingen van daders van partnergeweld in het algemeen. Zoals in de inleiding beschreven geldt voor de meeste interventiemethodieken dat er betrekkelijk weinig onderzoek is gedaan naar de effectiviteit ervan

en een direct verband met partnergeweldrecidive is vaak niet onderzocht. Een uitzondering vormt cognitieve gedragstherapie. Eerder onderzoek laat beperkt bewijs zien voor de effectiviteit van cognitieve gedragstherapie bij daders van partnergeweld: de resultaten variëren van geen tot een klein effect op recidive (Babcock et al., 2004; Smedslund et al., 2011). Voor de effectiviteit van (veelal Amerikaanse) interventies en behandelingen van daders van partnergeweld in het algemeen is ook weinig wetenschappelijk bewijs. In verschillende meta-analyses variëren de uitkomsten van geen tot een klein effect op de recidive (Babcock et al., 2004; Cheng et al., 2019; Smedslund et al., 2011; Wilson et al., 2021). Het blijkt dus niet eenvoudig om een effectieve interventie of behandeling voor daders van partnergeweld op te zetten.

Hoewel de huidige studie dus geen aanwijzingen heeft gevonden voor de effectiviteit van de BORG-training, bleek wel dat BORG-deelnemers die de training voltooiden minder recidiveerden dan BORG-deelnemers die voortijdig afhaakten. Deze bevinding is in lijn met eerder onderzoek: voortijdig stoppen bij partnergeweldinterventies is één van de belangrijkste voorspellers voor recidive (Lila et al., 2019; Olver et al., 2011). Er zou dus een positief effect uit kunnen gaan van het voltooien van de BORG-training, maar dit verband zou ook kunnen worden verklaard door een derde variabele zoals motivatie. In dit verband lijkt *motivational interviewing*, één van de zes interventiemethodieken die wordt toegepast in de BORG-training, een belangrijke techniek. Hoewel er tot op heden onvoldoende bewijs is dat *motivational interviewing* partnergeweldrecidive vermindert, zorgt *motivational interviewing* wel voor minder afhakers en meer betrokkenheid bij de interventie (Santirso et al., 2020; Soleymani et al., 2018). Lawson en collega's (2012) betogen dat daders van partnergeweld vaak een interventie volgen vanuit externe dwang (zoals een strafrechtelijk kader), terwijl een succesvolle uitkomst vaak voortkomt uit interne motivatie. *Motivational interviewing* zou daarbij kunnen helpen. Dit is des te belangrijker omdat de knelpuntenanalyse laat zien dat het aantal voortijdige beëindigde trainingen sterk is toegenomen met de jaren, met 40% uitval in 2019 (Dijkstra & Tan, 2020).

Tot slot verdienen twee specifieke bevindingen uit de interviews nog enige discussie. Allereerst bleek dat er in de uitvoering van de BORG-training verschillen zijn tussen regio's en trainers. Uit de interviews bleek bijvoorbeeld dat de training door één of twee trainers werd gegeven, de groepsomvang uiteenliep van drie tot twaalf deelnemers, individuele gesprekken niet altijd plaatsvonden, en de mate waarin de trainer moeite deed en erin slaagde om de partner bij de training of andere hulpverlening te betrekken verschilde. Dit komt overeen met de bevindingen uit de procesevaluatie (Mulder, 2017) en de knelpuntenanalyse (Dijkstra & Tan, 2020), waarin ook deze en andere verschillen tussen regio's en trainers werden geconstateerd.<sup>44</sup> Ook de Reclasseringsacademie zou op de hoogte zijn van de vele lokale verschillen (Dijkstra & Tan, 2020). Deze verschillen lijken voor een deel voort te komen uit een gebrek aan landelijke afstemming en intervisie voor de BORG-trainers. Sinds 2016 is sterk bezuinigd op de landelijke sturing en begeleiding van de trainers en is veel verantwoordelijkheid naar de reclasseringsregio's gegaan (Mulder, 2017). Uit de procesevaluatie (Mulder, 2017) en knelpuntenanalyse (Dijkstra & Tan, 2020) bleek verder dat de mate van intervisie verschilt per regio, dat de nascholing voor de BORG-trainers beperkt is en dat zij landelijke terugkomdagen missen, bijvoorbeeld om geïnformeerd te worden over nieuwe inzichten uit onderzoek. In beide onderzoeken

<sup>44</sup> Andere verschillen waren bijvoorbeeld: (1) persoonlijke en regionale verschillen in of er en zo ja welke risicotaxatie- of screeningsinstrumenten worden ingezet bij de beoordeling of een dader geschikt is voor de BORG-training, (2) lokale verschillen in de wijze waarop de BORG-training wordt ingezet (de training draait continu carousel versus er start steeds een nieuwe training als er voldoende deelnemers zijn) en (3) verschillen tussen trainers in de wijze waarop zij bepaalde onderdelen inzetten.



gaven interventiespecialisten tevens aan zich zorgen te maken over de kwaliteit van de training en trainers, en over de regionale verschillen (als gevolg van de decentralisering). Zij pleitten voor meer ondersteuning in de landelijke kwaliteitsbewaking om zo de programma-integriteit te waarborgen.

Een tweede bevinding uit de interviews die enige discussie verdient is dat bij de helft van de geïnterviewden de groep uit slechts drie tot vier deelnemers bestond. De handleiding van de BORG-training geeft aan dat de groep uit acht tot twaalf deelnemers dient te bestaan (3RO, 2017; Henskens, 2017), maar het lijkt erop dat dit vaak niet wordt gehaald. Al in de procesevaluatie (Mulder, 2017) werd geconstateerd dat de instroom voor de BORG-training achterbleef ten opzichte van het grote aantal reclasseringszaken waarin partnergeweld een rol speelt. De afgelopen jaren lijkt dat niet veranderd; trainers hebben nog steeds moeite om de groepen vol te krijgen (Dijkstra & Tan, 2020). Zeker in bepaalde regio's is het aantal aanmeldingen voor de BORG-training laag, zoals ook uit het kwantitatieve deel van de huidige studie bleek. Redenen voor de lage instroom die naar voren kwamen in de procesevaluatie en knelpuntenanalyse zijn dat reclasseringsadviseurs, toezichthouders en ketenpartners liever doorverwijzen naar de forensische zorg of GGZ omdat er meer nodig zou zijn dan de BORG-training, dat de training onvoldoende op het netvlies staat bij de reclasseringsadviseurs, toezichthouders en ketenpartners, en dat binnen de reclassering de processturing op de BORG-training onvoldoende aandacht heeft gekregen door onzekerheid en veranderingen in de financiering van gedragsinterventies. Deze situatie is echter niet uniek voor de BORG-training: ook bij verschillende andere gedragsinterventies van de reclassering blijft de instroom achter en/of blijkt het lastig om de groepen vol te krijgen (Fischer et al., 2012; Henskens & Cirkel, 2022). Bij groepen van drie of vier deelnemers is het de vraag of de meerwaarde van een groepstraining nog voldoende aanwezig is, want uit de interviews bleek dat er soms weinig herkenning of aansluiting was indien er slechts enkele groepsgenoten zijn. Ook lijkt het carouselmodel minder goed te werken in een kleine groep, bestaat het risico dat de groep wordt opgeheven als er een deelnemer afhaakt en kunnen de reistijd en reiskosten voor de deelnemers oplopen omdat ze wegens te weinig aanmeldingen de BORG-training in een andere regio moeten volgen.

#### 4.2.1 *Beperkingen*

De huidige studie kent enkele beperkingen. Een eerste beperking is dat het onderhavige onderzoek gebruik heeft gemaakt van justitiële gegevens uit de OBDJ. Een eerste kanttekening daarbij is dat alleen criminaliteit die onder de aandacht is gekomen van het OM in het huidige onderzoek wordt meegenomen, terwijl lang niet alle gepleegde delicten worden opgespoord en vervolgd. Daardoor is er sprake van een systematische onderschatting van de recidive. Deze onderschatting geldt in het bijzonder voor de huiselijk geweldrecidive. Zeker voor huiselijk geweld geldt namelijk dat lang niet alle delicten ter kennis komen van de politie en worden doorgestuurd naar het OM (Ferwerda & Hardeman, 2013; Robinson, 2010; Van der Knaap, El Idrissi & Bogaerts, 2010; Van der Valk, 2010). Deze beperking geldt echter zowel voor de onderzoeksgroep als de controlegroep en heeft dus geen consequenties voor de recidivevergelijking. Een tweede kanttekening bij het gebruik van justitiële gegevens is dat het geen inzicht geeft in de wederkerigheid van het partnergeweld. Uit de literatuur is het namelijk bekend dat met name mannelijke daders bij de politie terecht komen, omdat zij over het algemeen ernstiger fysiek geweld plegen met ernstiger letsel tot gevolg (Archer, 2000; Van der Knaap et al., 2010; Morse, 1995). Een derde kanttekening bij het gebruik van justitiële gegevens is dat het enkel mogelijk was om

de huiselijk geweldrecidive in kaart te brengen en niet de partnergeweldrecidive. De vorm van huiselijk geweld, zoals partnergeweld, wordt namelijk pas vanaf 2017 goed geregistreerd in de justitiële documentatie. Partnergeweld is echter de meest voorkomende vorm van huiselijk geweld (Akkermans et al., 2020; Ferwerda & Hardeman, 2013; Van Eijkern et al., 2018) en ook hierbij geldt dat dit probleem speelt bij zowel de onderzoeks- als controlegroep, waardoor dit geen consequenties heeft voor de recidivevergelijking.

Een tweede beperking is gerelateerd aan de matching van de onderzoeks- en controlegroep. Het doel van de matchingsprocedure is om achteraf een controlegroep samen te stellen die goed lijkt op de onderzoeksgroep om zo te corrigeren voor selectieve toedeling. Afdoeningen worden namelijk niet willekeurig opgelegd, waardoor daders op voorhand van elkaar verschillen. Een eerste kanttekening bij matching is dat er, ondanks de matching, nog steeds sprake kan zijn van een selectie-effect. Er kan uitsluitend gematcht worden op gemeten kenmerken, terwijl de onderzoeks- en controlegroep ook kunnen verschillen op andere kenmerken die belangrijk zijn bij de toedeling en uitkomstmaat. Er is in de huidige studie enkel gematcht op statische factoren. Dynamische criminogene factoren ontbreken, zoals verslavingsproblematiek, schulden en gebrek aan motivatie om te willen veranderen. Het risicotaxatieinstrument RISC bevat verschillende dynamische kenmerken, maar de RISC bleek bij onvoldoende BORG-deelnemers te zijn afgenomen. Een tweede kanttekening bij matching is dat het leidt tot een inperking van de populatie waarover een uitspraak wordt gedaan (Elffers, 2017). Je behoudt namelijk enkel de daders in de onderzoeksgroep waarvoor je een match hebt gevonden in de controlegroep. In de huidige studie kon 91% van de onderzoeksgroep gematcht worden. Een vergelijking op de gemeten achtergrondkenmerken liet echter wel zien dat de gematchte onderzoeksgroep representatief was voor de totale groep van BORG-deelnemers.

Een derde beperking is dat de resultaten van de interviews met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd dienen te worden. Ten eerste zijn de resultaten van de interviews mogelijk niet generaliseerbaar. Er zijn slechts dertien ex-BORG-deelnemers geïnterviewd, waardoor de resultaten van de interviews mogelijk geen volledig beeld geven. Representativiteit was echter nooit het doel van de interviews. Het doel was om inzicht te verkrijgen in mogelijke succes- en faalfactoren volgens ex-BORG-deelnemers en zo middels directe praktijkervaringen de kwantitatieve resultaten te ondersteunen en te verdiepen. De bevindingen uit de interviews sluiten aan bij de kwantitatieve resultaten in de studie en bij resultaten uit eerder onderzoek, wat vertrouwen geeft in de uitkomsten. Een tweede kanttekening is dat de training bij twee geïnterviewde ex-BORG-deelnemers lang geleden was (training in 2015 of 2016), waardoor geheugenproblemen een rol kunnen spelen. Bij de meeste geïnterviewden was de BORG-training een halfjaar tot twee jaar geleden toen het interview plaatsvond. Ook hier zouden geheugenproblemen aan de orde kunnen zijn geweest, maar het doel van de BORG-training is juist dat wat wordt geleerd ook beklijft, zodat het partner-geweld niet na een jaar weer terugkeert. Het niet meer weten wat de training inhield is in dat licht dus meer een bevinding dan een beperking.

#### 4.2.2 *Aanbevelingen*

De resultaten van de huidige studie geven aanleiding tot verschillende aanbevelingen. Hoewel in de huidige studie geen bewijs werd gevonden voor de effectiviteit van de BORG-training in termen van recidive, zijn er wel aanknopingspunten om de training te verbeteren, waardoor de training mogelijk wel effectief wordt. Bovendien lijkt een

substantieel deel van de deelnemers positief over de training. Het lijkt daarom de moeite waard om de BORG-training (grondig) aan te passen. Zoals in de inleiding besproken was KFZ al voornemens om de BORG-training door te ontwikkelen. Hieronder worden drie soorten aanbevelingen beschreven: aanbevelingen ten behoeve van de doorontwikkeling van de BORG-training, aanbevelingen ten behoeve van toekomstig onderzoek naar de BORG-training en beleidsaanbevelingen betreffende de aanpak van huiselijk geweld in algemene zin.

### **Aanbevelingen doorontwikkeling BORG-training**

Een eerste aanbeveling voor de doorontwikkeling van de BORG-training is om te bepalen welke doelgroep het meest geschikt is voor de training en deze doelgroep goed af te bakenen met duidelijk te toetsen selectiecriteria, waarbij deze selectiecriteria strikt gehanteerd worden. Momenteel lijkt er namelijk sprake van een discrepantie tussen de beoogde doelgroep en de daadwerkelijke deelnemersgroep, wat de effectiviteit van de interventie waarschijnlijk niet ten goede komt. Een aanzienlijk deel van de BORG-deelnemers lijkt zwaarder dan beoogd qua criminele voor-geschiedenis en geweldsproblematiek, en bij de nodige deelnemers is sprake van een contra-indicatie. Voor een deel lijkt dit voort te komen uit de selectiecriteria die momenteel onvoldoende helder zijn geformuleerd en niet goed kunnen worden getoetst. Er mag bijvoorbeeld geen sprake zijn van ernstig antisociaal geweld of een antisociale persoonlijkheidsstoornis, maar wanneer is er sprake van een licht dan wel ernstiger geweldsprobleem, en kan de adviseur van de reclassering wel inschatten of er sprake is van een ernstige psychische stoornis? De afbakening van de problematiek en de juiste inschatting hiervan worden ook als knelpunten benoemd in de knelpunten-analyse (Dijkstra & Tan, 2020). Het verdient voorts de aanbeveling om landelijk dezelfde gevalideerde risicotaxatie- of screeningsinstrumenten te gebruiken om de objectief geformuleerde selectiecriteria te toetsen en te bepalen of een dader van partnergeweld geschikt is voor de BORG-training. De huidige BORG-beslisboom (zie bijlage 2) geeft de reclasseringsadviseurs te weinig handvatten om een goede inschatting te kunnen maken of er sprake is van een contra-indicatie. Voor een ander deel lijkt de discrepantie in beoogde en daadwerkelijke doelgroep voort te komen uit het feit dat de BORG-training op twee gedachten hinkt: oorspronkelijk was de BORG-training bedoeld als een op zichzelf staande interventie, maar gaandeweg werd de BORG-training ook als een 'voorwasprogramma' ingezet waarbij de deelnemer wordt voorbereid op forensische zorg of relatietherapie. Die laatste groep betreft duidelijk een zwaardere groep met ernstigere (gewelds)problematiek dan de eerste groep, wat leidt tot verschillende selectiecriteria en verschillende doelen. Het verdient de aanbeveling dat er bij de BORG-training voor een homogene doelgroep wordt gekozen, zodat de selectiecriteria en doelen voor de gehele doelgroep dezelfde zijn. Een homogene doelgroep zorgt bovendien voor meer herkenning tussen de deelnemers onderling, wat het groepseffect waarschijnlijk ten goede komt indien de BORG-training een groepstraining blijft.

Een tweede aanbeveling betreft het bijstellen van de doelen van de BORG-training en deze SMART (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden) te formuleren. Het huidige hoofddoel en de subdoelen zijn wellicht te hoog gegrepen voor een relatief kortlopende interventie als de BORG-training. Dit geldt, mede afhankelijk van de keuze voor de doelgroep, in het bijzonder voor het hoofddoel: het verminderen of voorkomen van partnergeweld. Als de BORG-training wordt gezien als een op zichzelf staande interventie en (zoals vanaf het begin af aan was beoogd) zich gaat richten op een lichtere doelgroep, is het stoppen van het partnergeweld wellicht een haalbare doelstelling. Als de BORG-training echter wordt gezien als een 'voorwas-

programma' voor meer gespecialiseerde hulpverlening en zich gaat richten op een zwaardere doelgroep dan vraagt dit om bescheidener doelen, bijvoorbeeld het motiveren van de deelnemer voor het vervolgtraject en het in kaart brengen van de problematiek en de hulpvraag. Zoals de Erkenningscommissie Justitiële Interventies (2017) ook al aangaf is het bij het herformuleren van de doelen belangrijk dat deze SMART worden geformuleerd. Zo kan later gedegen geëvalueerd worden of de gestelde doelen zijn gehaald.

In lijn met het advies van de Erkenningscommissie Justitiële Interventies (2017) is de derde aanbeveling voor de doorontwikkeling van de BORG-training om de partner te betrekken bij de training. De BORG-training richt zich op *common couple violence* en dus wederkerig partnergeweld. Dit vraagt erom dat beide partners deelnemen aan de interventie. De reclassering geeft aan dat het moeilijk is om de partner bij de training te betrekken, omdat de training enkel gefinancierd wordt voor de veroordeelde (mannelijke) dader en de strafrechtelijke stok achter de deur voor de partner ontbreekt. Zowel uit de interviews als uit de knelpuntenanalyse (Dijkstra & Tan, 2020) bleek echter dat er voorbeelden zijn waarbij de partner succesvol bij de training is betrokken. Dit was met dank aan extra inspanningen en creatieve oplossingen van de trainer of werd gefaciliteerd door een specifieke samenwerkingscontext, zoals het huiselijk geweldsspreekuur in reclasseringsregio Oost. Ervan uitgaande dat de doorontwikkelde BORG-training zich ook zal richten op *common couple violence*, zou het uitgangspunt echter moeten zijn dat de partner standaard geïncorporeerd wordt en zou een structurele oplossing gezocht moeten worden voor de hierboven genoemde problemen. Zoals een BORG-ontwikkelaar in de knelpuntenanalyse verwoordde: '*Het zou mooi zijn als systeemgericht werken binnen de BORG-training een plek krijgt en wordt gedragen door de organisatie. Men zou meer moeten kijken naar de mogelijkheden in plaats van de onmogelijkheden*' (Dijkstra & Tan, 2020, p. 17). Wellicht kunnen financieringsstructuren worden herzien of kan een samenwerking met de reguliere GGZ uitkomst bieden. Deze derde aanbeveling betekent tevens dat de doelgroep en doelen van de BORG-training ook gericht dienen te zijn op de partner.

Een vierde set van aanbevelingen heeft betrekking op de inhoud van de BORG-training. Allereerst is het, in lijn met het oordeel van de Erkenningscommissie Justitiële Interventies (2017), aan te bevelen om de BORG-training te baseren op de nieuwste wetenschappelijke inzichten en een gedegen integraal theoretisch kader. Zoals in de inleiding bleek is voor de effectiviteit van de huidige zes interventiemethodieken namelijk niet altijd even veel bewijs, al heeft dit gedeeltelijk ook te maken met een gebrek aan eerder onderzoek. Het lijkt aan te bevelen om binnen de BORG-training sterker in te zetten op *motivational interviewing*. Bij de interviews leken namelijk juist de ongemotiveerde en negatieve BORG-deelnemers weer de fout in te zijn gaan en uit het kwantitatieve deel van het onderzoek bleek dat het wel of niet voltooien van de training een voorspeller is voor recidive. Ook vanuit de literatuur lijkt *motivational interviewing* een veelbelovende techniek. Dat het aantal niet afgemaakte trainingen de afgelopen jaren sterk is toegenomen (Dijkstra & Tan, 2020) onderschrijft het belang van *motivational interviewing*. Verder bestaat het huidige theoretisch kader (zie figuur 1) uit verschillende losse elementen en is niet duidelijk hoe de verschillende oefeningen/onderdelen leiden tot de (sub)doelen. Ook in de procesevaluatie (Mulder, 2017) en de knelpuntenanalyse (Dijkstra & Tan, 2020), waarin de trainershandleiding is bestudeerd en is gesproken met ontwikkelaars en trainers, kwam aan de orde dat de theoretische onderbouwing van de training redelijk los staat van het aangeboden trainingsmateriaal. De koppeling tussen trainingsonderdelen en de doelen, en dus de werkzame elementen, lijkt onvoldoende bekend bij de trainers. Een tweede advies ten

aanzien van de inhoud van de BORG-training is om de theorie van de training goed te laten aansluiten op de praktijk en de belevingswereld van de deelnemers. Hierbij is het volgens de geïnterviewden belangrijk om (een gedeelte van) het videomateriaal te vervangen. Ook in de procesevaluatie (Mulder, 2017) en knelpuntenanalyse (Dijkstra & Tan, 2020) gaven trainers aan dat er behoefte is aan nieuwe videofragmenten die meer van deze tijd zijn en was een verbeterpunt van enkele deelnemers om meer in te gaan op praktijksituaties. Een derde aandachtspunt is zorgen dat de inhoud van de training beklijft bij de deelnemers. Nu lijkt de inhoud bij een deel van de deelnemers snel vergeten en dat komt de gestelde doelen op de lange termijn niet ten goede. Er zou wellicht overwogen kunnen worden om nog een aantal terugkomsessies te organiseren. Tot slot is het advies om de training op te zetten in samenspraak met huiselijk geweld experts en interventiespecialisten, bijvoorbeeld uit de forensische zorg. Huiselijk geweld is een complex fenomeen en vraagt wellicht meer expertise dan de reclassering in huis heeft. Dergelijke experts en specialisten kunnen helpen de theoretische onderbouwing te verbeteren en de training beter aan te laten sluiten bij de doelgroep.

Een vijfde aanbeveling is om te (blijven) zorgen voor een goede selectie, gedegen opleiding en regelmatige intervisie en nascholing van de BORG-trainers, waarbij er sprake is van landelijke sturing. Een trainer vormt met zijn of haar kwaliteiten en kennis een essentieel onderdeel van een training en kan de motivatie van deelnemers en de effectiviteit van een training beïnvloeden. Dat bleek uit de interviews met ex-BORG-deelnemers, maar geldt uiteraard voor trainers (o.a. Chukwu, 2016; Ghosh et al., 2012) en therapeuten (Castonguey & Hill, 2017) in het algemeen. Er dient sterker ingezet te worden op een landelijk consistent uitgevoerde BORG-training zoals bedoeld. De bevindingen in de huidige studie en eerder onderzoek (Dijkstra & Tan, 2020; Mulder, 2017) laten namelijk vele regionale, lokale en trainersverschillen zien en suggereren dat de programma-integriteit van de BORG-training onder druk staat. De verantwoordelijkheid voor de intervisie ligt sinds 2016 bij de reclasseringsregio's, maar hier is landelijk sturing op nodig om verschillen tussen regio's en trainers te verkleinen en de uniformiteit van de uitvoering van de BORG-training te waarborgen. Ook landelijke terugkomdagen en nascholing zijn belangrijk om de kwaliteit van de trainers en daarmee de training op peil te houden. Binnen de opleiding van de trainers dient ook aandacht te zijn voor het succesvol betrekken van de partner bij de training en het voeren van systeemgesprekken, hier bleek ook behoefte aan bij de trainers (Mulder, 2017). Voorts verdient het de aanbeveling om trainers beter op te leiden in *motivational interviewing* zodat hier binnen de training sterker op ingezet kan worden om te voorkomen dat deelnemers stoppen met de BORG-training. Uit de huidige studie bleek dat voortijdig stoppen met de BORG-training een voorspeller is voor recidive en eerder onderzoek laat zien dat het aantal afhakers bij de BORG-training de afgelopen jaren sterk is toegenomen (Dijkstra & Tan, 2020).

Een zesde aanbeveling is om na te denken of het nog steeds wenselijk is om de BORG-training als groepstraining aan te bieden. Hoewel er bij de ontwikkeling van de BORG-training bewust is gekozen voor een groepsinterventie en de meerwaarde hiervan onderschreven wordt door trainers (Mulder, 2017) en verschillende geïnterviewde BORG-deelnemers, zijn er ook een aantal kanttekeningen bij te plaatsen die bij een individuele variant van de training niet spelen. De belangrijkste kanttekening is dat de BORG-trainers al sinds de start van de training in 2012 moeite hebben om de groepen vol te krijgen (enkele locaties uitgezonderd) (Dijkstra & Tan, 2020; Mulder, 2017). De bedoeling is dat een groep uit acht tot twaalf deelnemers bestaat (3RO, 2017; Henskens, 2017), maar in de praktijk lijken de groepen regelmatig uit slechts drie of

vier deelnemers te bestaan. Het is de vraag of de meerwaarde van een groepstraining (herkenning en van elkaar leren) in dergelijke kleine groepen nog voldoende aanwezig is. Indien ervoor wordt gekozen om de BORG-training als groepstraining te blijven aanbieden verdient het de aanbeveling om de BORG-training beduidend meer onder de aandacht te brengen binnen de 3RO (bij adviseurs en toezichthouders) en bij ketenpartners om de instroom structureel en in alle regio's te vergroten. Dit is de afgelopen jaren niet gelukt en zal extra inspanning vragen. De BORG-training loopt het beste in regio's waar een soort van BORG-ambassadeur werkt of met een speciale samenwerkingscontext zoals het huiselijk geweldspreekuur in reclasseringsregio Oost (Dijkstra & Tan, 2020; Mulder, 2017). Een aanvullend aandachtspunt is dat een grotere rol van de partner bij de BORG-training wellicht ook om een andere vorm van de training vraagt.

Een zevende aanbeveling is om na te denken over de wenselijkheid van de dubbelrol van trainer en toezichthouder. Bij een derde van de geïnterviewden bleek de trainer en toezichthouder dezelfde persoon. Het voordeel hiervan kan zijn dat de opgebouwde band tussen cliënt en toezichthouder/trainer voortgezet kan worden. Deze rollen kunnen echter ook schuren met elkaar, omdat er verschillende belangen en doelstellingen bij deze rollen horen (zie ook Dijkstra & Tan, 2020). Bovendien is het zeer de vraag of het wenselijk is om een trainer/behandelaar, waarbij een neutrale houding past, tevens een juridische en controlerende rol te geven.

Een laatste aanbeveling voor de doorontwikkeling van de BORG-training is om daders van partnergeweld binnen één of twee maanden na aanhouding te laten starten met de BORG-training en te onderzoeken of het mogelijk is om de BORG-training ook zonder justitieel kader aan te bieden. Bij bijna de helft van de deelnemers duurt het meer dan een half jaar voordat de training start, omdat er een justitieel kader vereist is voor de financiering van de training. Zowel uit de interviews met ex-BORG-deelnemers als uit de procesevaluatie (Mulder, 2017) komt echter naar voren dat het belangrijk is om de training zo kort mogelijk na aanhouding te laten beginnen, omdat de motivatie dan het hoogste is. Bovendien wordt slechts 11% van de bij de politie geregistreerde huiselijk geweldincidenten doorgestuurd naar het OM en een nog kleiner percentage leidt tot een veroordeling (Beijersbergen et al., 2018; Ferwerda & Hardeman, 2013). Juist in de groep die niet wordt doorgestuurd naar het OM zitten waarschijnlijk geschikte kandidaten voor de BORG-training, want daders van lichtere vormen van huiselijk geweld en *common couple violence* worden waarschijnlijk minder snel vervolgd en veroordeeld dan daders van ernstigere en structurele vormen van huiselijk geweld. Aangezien de politie specifiek bij een aanhouding vanwege huiselijk geweld de reclassering dient te attenderen op de wenselijkheid van het verlenen van vroeghulp (*Staatscourant*, 2008, nr. 141; *Staatscourant*, 2010, nr. 6462; *Staatscourant*, 2016, nr.19416), is de reclassering al vroeg in het strafproces betrokken, wat mogelijkheden biedt om snel na aanhouding te starten met de BORG-training.

### **Aanbevelingen toekomstig onderzoek BORG-training**

Als onderdeel van het doorontwikkelingstraject van de BORG-training wordt een pilot van de verbeterde versie van de BORG-training uitgevoerd. Een eerste aanbeveling voor toekomstig onderzoek is om deze pilot, samen met een onderzoeksinstantie, zo in te richten dat de training gedegen geëvalueerd kan worden. Voordat de nieuwe versie van de BORG-training landelijk wordt uitgerold is het belangrijk om vast te stellen of de doelen van de training worden behaald en de training effectief is. De beste methodiek hiervoor is om de pilotstudie uit te voeren binnen een *randomized*

*controlled trial* (RCT). Hierbij worden daders van partnergeweld die in aanmerking komen voor de BORG-training willekeurig wel of niet aan de training toegewezen. De groep die de training volgt vormt de onderzoeksgroep, de groep die de training niet volgt vormt de controlegroep. Het grote voordeel van een RCT is dat de onderzoeksen controlegroep vergelijkbaar zijn. Verder verdient het aanbeveling om bij de evaluatie van de pilot extra gegevens te verzamelen over de beoogde doelen van de training. In de huidige studie is de recidive in kaart gebracht middels justitiële gegevens, maar veel partnergeweld blijft onbekend voor politie en justitie. Bovendien zijn de huidige subdoelen niet uit officiële registraties te halen, zoals inzicht in de relatiedynamiek, verantwoordelijkheid nemen voor het partnergeweld, in staat zijn tot zelfreflectie en gemotiveerd zijn voor het vervolgtraject. Informatie over de beoogde doelen kan bijvoorbeeld verkregen worden door beide partners voor, direct na en een jaar na de BORG-training een vragenlijst in te laten vullen.

Een tweede aanbeveling in het kader van toekomstig onderzoek is om ook na de pilotstudie structureel gegevens van de BORG-training en de (potentiele) doelgroep bij te houden op basis waarvan gemeten kan worden of de juiste doelgroep wordt bereikt, of de training wordt uitgevoerd zoals beoogd en of de doelen van de BORG-training worden bereikt. Op deze manier kan gemonitord worden of de BORG-training goed blijft verlopen en kan indien nodig hierop bijgestuurd worden. Zo verdient het aanbeveling dat het risicotaxatie- of screeningsinstrument dat gebruikt wordt om te bepalen of iemand geschikt is voor de BORG-training geregistreerd wordt in IRIS (het centrale registratiesysteem van de 3RO). Hetzelfde geldt voor de vragenlijsten van beide partners voor en na de training. Tevens zou in IRIS van alle reclasseringscliënten geregistreerd moeten worden of er sprake is van huiselijk geweld, en zo ja, welke vorm (partnermishandeling, kindermishandeling, oudermishandeling of overig). Omdat huiselijk geweld niet af te leiden is uit een wetsartikel is het momenteel op basis van de registraties van de 3RO niet mogelijk om vast te stellen hoeveel daders van partnergeweld bij hen terecht komen. Ook is het wenselijk om jaarlijks feedback te vragen aan BORG-trainers, maar wellicht ook aan andere reclasseringsmedewerkers die betrokken zijn bij de BORG-training, zoals adviseurs en toezichthouders. Er dient echter wel voor gewaakt te worden dat de training te snel en te vaak wordt gewijzigd, dit zal een uniforme uitvoering van de training en het leervermogen ten aanzien van de effectiviteit niet ten goede komen.

### **Beleidsaanbevelingen aanpak huiselijk geweld**

Een eerste beleidsaanbeveling met betrekking tot de aanpak van huiselijk geweld heeft betrekking op de recente wijziging in de regeling van het voorwaardelijk beleidssepot (Bijlsma, 2019; *Staatscourant*, 2020, nr. 62570). Sinds 1 maart 2021 is het niet meer mogelijk om bijzondere voorwaarden zoals een gedragsinterventie (en dus de BORG-training) te verbinden aan een voorwaardelijk beleidssepot. Dergelijke bijzondere voorwaarden kunnen enkel nog via een strafbeschikking van het OM of via een veroordeling door de rechter worden opgelegd. Het is de vraag welke gevolgen deze wijziging heeft voor huiselijk geweldzaken. Een kwart van alle huiselijk geweldstrafzaken werd tot op heden afgedaan met een voorwaardelijk beleidssepot (Beijersbergen & Kros, 2021) en bijna 40% van de BORG-deelnemers volgt de training via een voorwaardelijk beleidssepot. Door deze wijziging zal een belangrijke mogelijkheid om de BORG-training op te leggen wegvallen. Het verdient aanbeveling dat de gevolgen van de wijziging in de regeling van het voorwaardelijk beleidssepot gemonitord worden voor huiselijk geweldstrafzaken, zodat bij nadelige effecten tijdig bijgestuurd kan worden. Uit eerder onderzoek onder een kleine groep huiselijk geweld officieren van justitie en reclasseringsmedewerkers bleek namelijk dat deze professionals kritisch

waren over de – toen nog aanstaande - wijziging (Beijersbergen & Kros, 2021). Om te beginnen vonden ze het een ongewenste beperking in de mogelijkheden van hoe je met een huiselijk geweldzaak kunt omgaan: een mogelijkheid om strafrecht en zorg te combineren vervalst, bij een strafbeschikking mist de strafrechtelijke stok achter de deur (want deze is niet voorwaardelijk) en een strafbeschikking geldt voor maximaal één jaar. Ten tweede waren er zorgen dat de wijziging zal leiden tot een ongewenste strafverzwaring, omdat bij een strafbeschikking en gang naar de rechter sprake is van een strafrechtelijke vervolging en bij een voorwaardelijk beleidssepot niet. Ten derde werd gevreesd voor negatieve gevolgen voor de juist opgebouwde relatie tussen strafrecht en zorg; mogelijk zullen Veilig Thuis en zorginstellingen minder huiselijk geweldzaken doorsturen naar de politie en het OM omdat ze negatieve gevolgen voor hun cliënt vrezen (i.e. vervolging, straf, strafblad). Tot slot waren de huiselijk geweld officieren van justitie bezorgd om lange wachttijden bij de rechtbank. Huiselijk geweld vraagt om een snelle reactie en direct ingrijpen, maar door deze wijziging zullen mogelijk meer zaken voor de rechter komen.

Een laatste beleidsaanbeveling is dat het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) betere randvoorwaarden scheppen om een integrale en systeemgerichte aanpak van huiselijk geweld mogelijk te maken. Het feit dat de BORG-training vanwege de financieringsstructuur momenteel gebonden is aan een justitieel kader kent een aantal negatieve gevolgen. Zo is het moeilijk om de partner bij de training te betrekken, start de training vaak meer dan een half jaar na het partnergeweld en wordt een grote groep potentiële deelnemers uitgesloten. Om de BORG effectief in te kunnen zetten is een inhoudelijke doorontwikkeling van de BORG-training daarom onvoldoende; ook de context waarbinnen de BORG-training opereert zou moeten worden aangepast. Juist bij huiselijk geweld past een integrale en domeinoverstijgende aanpak, waarbij organisaties in de strafrechtssketen en zorg samenwerken, maar waarbij ook financiële barrières tussen het justitie- en zorgdomein aangepakt worden. Dit sluit aan bij de huidige 'Ontwikkelagenda Veiligheid voorop', waarin sterk wordt ingezet op een integrale en systeemgerichte aanpak van huiselijk geweld (Landelijk Netwerk zorg/straf Huiselijk Geweld en Kindermishandeling, 2018).

### 4.3 Tot besluit

Partnergeweld is de meest voorkomende vorm van huiselijk geweld en een aanzienlijk maatschappelijk probleem, zowel qua omvang als wat betreft lichamelijke, psychische en financiële gevolgen (o.a. Akkermans et al., 2020; Ellsberg & Heise, 2005; Hines, 2009; Robinson, 2010; Van Eijkern et al., 2018). Een veelvoorkomende vorm van partnergeweld is *common couple violence* waarbij conflicten tussen partners uit de hand lopen en beide partners een aandeel hebben in het partnergeweld (Johnson, 1995). Er is een grote behoefte aan effectieve interventies om partnergeweld terug te dringen. In Nederland is hiertoe de BORG-training als interventie ontwikkeld. In de huidige studie is echter geen bewijs gevonden voor de effectiviteit van de BORG-training in termen van recidive. In overeenstemming met en in aanvulling op eerdere studies naar de BORG-training (Dijkstra & Tan, 2020; Erkenningscommissie Justitiële Interventies, 2017; Mulder, 2017) zijn diverse knelpunten gesignaleerd in de uitvoering van de BORG-training. Zo lijkt de beoogde doelgroep niet bereikt te worden, worden geen haalbare en SMART-geformuleerde doelen gesteld, wordt de partner onvoldoende betrokken bij de training, is de training inhoudelijk onvoldoende gebaseerd op *evidence-based* methodieken en een gedegen integraal theoretisch



kader, en is er onvoldoende landelijke sturing op de uitvoering van de training. Deze knelpunten bieden echter aanknopingspunten om de BORG-training te verbeteren, waardoor de training mogelijk wel effectief wordt. Bovendien lijkt een substantieel deel van de deelnemers positief over de training. Voorts zou de BORG-training in potentie vroegtijdig ingezet kunnen worden bij een grote groep daders (koppels) van partnergeweld, doordat de reclassering al bij een aanhouding vanwege huiselijk geweld door de politie betrokken wordt (*Staatscourant*, 2008, nr. 141; *Staatscourant*, 2010, nr. 6462; *Staatscourant*, 2016, nr.19416). Door bij de reeds geplande doorontwikkeling van de BORG-training aandacht te besteden aan de genoemde knelpunten en door vanuit de ministeries voor JenV en VWS betere randvoorwaarden te creëren voor een integrale, domeinoverstijgende en systeemgerichte aanpak van huiselijk geweld zal mogelijk een effectieve interventie ontstaan die een bijdrage levert aan het terugdringen van partnergeweld in de samenleving.

## Summary

### The effectiveness of the BORG training programme

A comparative recidivism study conducted among perpetrators of intimate partner violence

#### Introduction

Intimate partner violence is the most common form of domestic violence and has been high on the political agenda in the Netherlands since the start of this century. One of the intervention programmes for batterers that has been developed over the past decade to reduce intimate partner violence is the 'Ending Relational Violence' (BORG) training programme provided by the Dutch Probation and Parole Service. The BORG training programme has been executed nationwide in the Netherlands since the summer of 2014. The programme involves a group training course that consists of twelve group and three individual sessions. Although the BORG training programme was set up as a group training programme, the programme can also be followed on an individual basis – for example, if the perpetrator is unfit to take part in group settings. The objective of the BORG training programme is to break the spiral of violence within the (former) relationship, thereby ensuring that intimate partner violence decreases or stops. In addition, there are three secondary objectives: gaining insight into the relationship dynamics, identifying the risks that may trigger violent behaviour, and applying skills and strategies to prevent disagreements and conflicts from escalating. The BORG training programme is intended for adult perpetrators of intimate partner violence in cases of common couple violence or mild antisocial violence. Various selection criteria are used to determine whether a batterer is eligible to participate in the BORG training programme. For example, the batterer must have a low or average risk of reoffending, must have a residence permit, must not have engaged in serious antisocial violence or have a serious alcohol or drug problem, must acknowledge the intimate partner violence and must have an IQ of 80 or above.

This study examined to what extent the BORG training programme has been effective in reducing (domestic violence) reoffending among perpetrators of intimate partner violence and what any potential successful and less successful aspects of the training programme may be. The study consisted of a quantitative and qualitative part and focused on four key research questions. The first three research questions were quantitative in nature. The research group consisted of 463 convicted perpetrators of intimate partner violence who took part in the BORG training programme between January 2015 and December 2017. The control group consisted of a comparable group of perpetrators who were convicted for intimate partner violence but had not participated in the BORG training programme. The fourth and final research question was qualitative in nature and was answered on the basis of interviews with thirteen batterers who had taken part in the BORG training programme and who were (still) under supervision of the Probation and Parole Service during the interviews. This study was part of a five-year research programme into the recidivism of and effectiveness of interventions for perpetrators of domestic violence.

The following research questions were key to this study:

- 1 What are the background characteristics of the BORG participants (research group)?
  - a What are the characteristics of the research group, in terms of the characteristics of the perpetrators, criminal cases and criminal histories (such as age, sex, type of domestic violence and number of previous criminal cases), and to what extent are these comparable to those of the control group?
  - b To what extent does the research group meet the BORG selection criteria?
  - c What are the execution characteristics of the BORG training programme (such as attendance percentage, individual or group training programme, and completed or prematurely terminated training programme) within the research group?
- 2 How effective is the BORG training programme in reducing reoffending? More specifically: how does the recidivism of the research group relate to the recidivism of the control group?
- 3 Which execution characteristics of the BORG training programme are related to the risk of recidivism, when correcting for perpetrator, criminal case and criminal history characteristics?
- 4 How do former BORG participants reflect on the BORG training programme and what do they feel are the success and failure factors of the programme?

## Method

Three types of data were used for the quantitative part of the study. First of all, the study relied on data from the Probation and Parole Service on the BORG training programme from the Integral Probation and Parole Service Information System (IRIS), consisting of data, such as the start and end date of the training programme, attendance and absence at sessions and whether or not the programme was completed or terminated prematurely. The study requested data from all batterers who took part in the BORG training programme up to December 2017, which allowed the research group to be defined and allowed perpetrators to be excluded from the control group. Secondly, the study use data from two risk assessment instruments used by the Probation and Parole Service: the Recidivism Assessment Scales (RISc) and the QuickScan. Both instruments are used to identify factors of an offender that contribute to criminal behaviour and to asses the risk of reoffending. This study requested all RIScs (version 4) and QuickScans (version 2.8 and 2.9) that were administered up to December 2017 from the Probation and Parole Service. This data was used to determine to what extent the research group met the BORG selection criteria, such as a low or average risk of recidivism, (partial) admission to the offence and the absence of a serious alcohol or drug problem. Finally, the study relied on data from the Research and Policy Database for Judicial Information (OBJD). The OBJD is a pseudonymised version of the Criminal Records System (JDS) – the official registration system for criminal cases. For example, each case will list when it was referred to the Public Prosecution Service, what the relevant offences were and how the case was settled. This study used data from the OBJD up to June 2020. The data was used to put together a control group based on various perpetrator, criminal case and criminal history characteristics and to calculate the rate of recidivism of the research and control group.

The quantitative research group consisted of 463 convicted perpetrators of intimate partner violence who participated in the BORG training programme between 2015 and 2017. First, the various backgrounds of the research group were identified using descriptive statistics. Secondly, the effectiveness of the BORG training programme was examined by comparing the recidivism rate of the research group with that of the control group. The control group consisted of perpetrators who were convicted for intimate partner violence between 2014 and 2017 and who were selected from the OBDJ. Subsequently, all underage perpetrators, perpetrators without a Citizen Service Number and perpetrators who had previously participated in the BORG training programme were excluded from the control group. Given that settlements are not imposed arbitrarily, there are already *ex ante* differences between the perpetrators in the research and control group. In order to make the groups more comparable, the groups were matched on various characteristics using *Propensity Score Matching*. After matching, the groups were comparable for various perpetrator characteristics (such as sex and age), criminal case characteristics (such as type of domestic violence) and criminal history characteristics (such as age during the first criminal case and number of previous domestic violence cases), which allowed for a better comparison of recidivism. The term recidivism was operationalised as 'an offence leading to a new criminal case'. Criminal cases refer to cases that have ended in a conviction by the court or have been settled by the Public Prosecution Service (including discretionary dismissals, however, not including acquittal, dismissal of the charges and other technical decisions by the court) as well as to cases that have not yet been (irrevocably) settled. Survival analysis was used to calculate one to three-year recidivism prevalence. Three forms of recidivism were examined: recidivism for domestic violence (new criminal case due to domestic violence), recidivism for violence (new criminal case due to violent crime) and general recidivism (new criminal case due to any offence). Finally, the relation between execution characteristics of the BORG training programme (such as individual or group training sessions and whether the programme was completed or terminated prematurely) and recidivism was examined using bivariate analyses and a multiple Cox regression analysis.

The qualitative part of the research consisted of conducting interviews with former BORG participants. To this end, the Probation and Parole Service selected all males who were under supervision at the time of the interviews (August and September 2021) and who had at one time taken part in a BORG training programme and participated in at least five sessions. From this group of 124 Probation and Parole Service clients, a random sample of 60 clients was drawn (five times as many respondents as the intended number of interviews due to the expected non-response), taking into account the Probation and Parole Service region. The Probation and Parole officers of the clients were approached and asked if their client would be willing to take part in the interview. The interviews largely took place *face-to-face* at the Probation and Parole Service, with two interviews taking place in the evening via video call. The interviews on average lasted an hour. The interviewees were asked to sign a consent form, which also included permission to make audio recordings. A list of topics for discussion was drawn up prior to the interviews.

The qualitative research group consisted of thirteen former BORG participants. The majority of the former BORG participants that were interviewed took part in the training programme in 2020; two interviews participated in 2015 and 2016. In order to gain a better understanding of any potential successful and less successful aspects of the training programme, the transcribed interviews with former BORG participants were coded and analysed, using pre-determined codes (*a priori* codes) as well as

codes derived from the data (in vivo codes). The two researchers initially coded a number of transcribed interviews independently of one another and then compared and reviewed them in order to reach a consensus in the method of coding. The analysis examined which codes were most common in the data, but also looked at differences between the former BORG participants in terms of their experiences with the training programme.

## Results

### *Backgrounds of BORG training participants*

The perpetrator, criminal case and criminal history data of the BORG participants in the quantitative research group showed that almost all BORG participants were male. They were on average 37 years old. More than 80% had been convicted of a simple battery (minimal injuries), 8% for simple assault (threat of violence) and 5% for aggravated battery (serious physical injuries). Most BORG participants were given a conditional discretionary dismissal, community service order or training order as the most severe settlement for intimate partner violence. Almost three quarters of the BORG participants had been convicted before and almost 30% had even been convicted on five occasions or more. Nearly half of the BORG participants had previously been convicted of a violent offence and a quarter had previously been convicted for domestic violence. One-fifth of the BORG participants had previously been given an unconditional custodial sentence.

The BORG data showed that the BORG participants in the quantitative research group on average began taking part in the BORG training programme 8.5 months after the intimate partner violence was committed. In the case of 28%, the training programme started within three months, whereas in the case of 47% this took longer than six months. Most BORG training programmes were provided in the Probation and Parole Service region North-West, East and South (22% to 29%), with the least number of trainings taking place in the South-West and Central-North regions (10% each). The criminal law framework for participants at the start of the training programme was usually a conditional sentence (40%) or a conditional discretionary dismissal (37%). Over 10% of the participants participated in the training programme voluntarily pending the settlement of the criminal case (the Probation and Parole Services only allows for this when they expect a conviction). Despite the fact that the BORG training programme is a group programme, 13% of the research group took part in the training (partly) on an individual basis. More than 60% of BORG participants attended all of the sessions and 12% attended less than half of the training sessions. The average duration of the training programme was more than three months. Looking at the manner of termination, it was found that 86% of the research group completed the training programme, while 14% dropped out.

### *BORG selection criteria*

Both the quantitative part and the qualitative part of this study showed that a significant percentage of the BORG participants did not meet the BORG selection criteria. Contraindications were present in a significant number of BORG participants, such as committing acts of serious antisocial violence, having a serious substance abuse problem, a mild intellectual disability or denying the intimate partner violence.

### *Effectiveness of BORG training programme in terms of recidivism*

This present study finds no evidence in favour of the effectiveness of the BORG training programme in terms of reoffending. The recidivism comparison showed that recidivism rates in terms of domestic violence, violence and general recidivism of the BORG participants and the control group did not differ significantly.

### *Relationship between execution characteristics of BORG training programme and recidivism*

Due to the low recidivism rate for domestic violence, the relation between the execution characteristics of the BORG training programme and recidivism for domestic violence could only be examined by means of bivariate analyses. Three execution characteristics were found to be bivariately related to three-year domestic violence recidivism. Firstly, BORG participants who were able to start the training programme within three months were less likely to commit a domestic violence offence again compared to BORG participants who were forced to wait longer than a year for the programme to start. Secondly, BORG participants who participated in the training voluntarily or as part of a conditional discretionary dismissal were less likely to reoffend than BORG participants who participated as a result of a conditional sentence or suspension of pre-trial custody. Thirdly, BORG participants who left the training programme prematurely were more likely to commit a domestic violence offence again than BORG participants who had completed the training. The question, however, is whether these relations can be upheld once the relation between these characteristics and domestic violence recidivism is examined simultaneously in a multivariate analysis. The first relation, for example, is most likely a spurious relationship, given that the speed at which the training programme started appeared to be related to the imposed sentence (and therefore the type of offence and perpetrator). A multivariate analysis could, however, be performed for the relation with general recidivism. Of all the BORG execution characteristics, only the manner in which the BORG training programme ended showed a significant relationship with general recidivism in this analysis. BORG participants who had completed the training were 35% less likely to reoffend with any offence whatsoever than BORG participants who dropped out. This could likewise be a spurious relationship, given that, for example, the motivation of the participants to change could play a key role: participants with a lower level of motivation could be more likely to drop out and reoffend more often.

### *Potential success and failure factors according to BORG training participants*

The qualitative part of this study, in which thirteen former BORG participants were interviewed, yielded different findings. First of all, it became apparent that the respondents' experiences with the BORG training programmes varied. More than half of respondents gave a positive assessment of the training programme and stated that they had learned from it. What they had learned principally came down to skills to prevent escalation in disagreements and conflicts. Other secondary objectives of the training programme, such as gaining insight into relationship dynamics, taking responsibility for the violence committed and being able to reflect on one's own behaviour appeared to have had a limited impact among many respondents. A number of respondents were less explicitly positive or negative about the training programme and were less able to identify what they had learned. The final group of respondents gave the training programme a more negative assessment. They indicated that they learned little or nothing from the programme and that it had little effect on them. It is

striking to note that it is primarily within this group that participants reoffended after the BORG training programme.

Secondly, it appeared that the training programme did not always have a lasting impact, with various participants appearing to mix up various training programmes. In addition, a significant number of respondents found it difficult to identify what exactly they had learned from the BORG training programme. A number of respondents also explicitly stated that the information and material faded away after the training if they did not keep working on it.

Thirdly, it appeared that both the group and individual variants of the BORG training programme entails both advantages and disadvantages and that respondents differed in their preference for the type of training provided. Advantages of the group training that were mentioned were sharing experiences (including mutual recognition), mutual support and learning from each other. Advantages of the individual training that were raised included that an individual training programme was more flexible in terms of time and location, making it easier to combine with work and involving less travel time and travel expenses; that it was easier to involve a partner; that it was more suitable for individuals who thrive more easily by way of one-on-one interactions; that it was less time-consuming for participants; that individual training programmes solve the problems that arise in small groups (such as little recognition among the few other group members and groups that are cancelled due to dropouts).

Fourthly, in the majority of cases, intimate partner violence appeared to be of a reciprocal nature, whereas the BORG training programme focuses on the convicted men. Their partners, in most cases, are not involved in the programme or only to a minor extent.

Fifthly, it appeared that respondents considered a good trainer and a good connection with the trainer to be a crucial part of the training programme, this being vital to participants' motivation and to completing the programme as well as to extent to which one learns from the programme.

A sixth finding was that there appeared to be regional differences and differences between trainers. For example, some training programmes were provided by a single trainer and some by two trainers; half of respondents had been part of a group with only three or four participants whereas a few respondents had taken part in a group consisting of twelve participants; certain respondents were able to start the training programme immediately, whereas others were forced to wait until the end of the criminal trial; the extent to which trainers made an effort to involve participants' partners likewise differed.

A seventh finding was that the BORG training programme is not an intervention that stands alone. In the interviews it became clear that many of the respondents, but also their partners, (simultaneously) participated in other interventions or received additional support.

A final finding is that in four cases, the trainer for the programme also appeared to be the participant's Probation and Parole officer, despite the fact that these are different roles within the BORG training programme.

## Conclusion and discussion

This study found no indications that imposing the BORG training programme on perpetrators of intimate partner violence is more or less effective in preventing intimate partner violence than not imposing the BORG training programme. However, a number of issues have emerged in this study that could play a key role in terms of the lack of an effect.

A first potential explanation for this is that the group that took part in the BORG training programme does not fully correspond to the intended target group for the programme, for which two indications were identified in this study. First of all, it was shown that although the BORG training programme is intended for perpetrators with a low to average risk profile and more minor (intimate partner) violence problems, most BORG participants had previous convictions and were therefore no longer first-time offenders, with a substantial percentage of participants having been convicted on five previous occasions or more, and they also had committed violent crimes outside the home and other types of offences in addition to intimate partner violence. These findings are in line with previous studies. A second indication is that both the quantitative and qualitative part of the study showed that a significant percentage of BORG participants did not meet the selection criteria of the BORG training programme. By not selecting the right perpetrators, the effectiveness of the BORG training programme may be (partially) undermined.

A second reason that may account for why no evidence was found to support the effectiveness of the BORG training programme in terms of recidivism is that the objectives set by the programme may be overly ambitious. The programme consists of a relatively short behavioural intervention consisting of twelve sessions, with the training provided by an employee of the Probation and Parole Service, rather than an intensive and long-term treatment programme provided by a psychotherapist. Can such a training programme be expected to put an end to intimate partner violence? The results of the qualitative part of the study also indicate that the content of the training programme did not always stick in participants' minds and memories and that the secondary objectives did not always appear to have been achieved.

A third explanation to account for the lack of effectiveness may be that participants' partners are not involved enough in the BORG training programme. The question is how effective a training programme aimed at reducing common couple violence would be if the intervention were only aimed at one of the two partners. Common couple violence centres precisely on the interaction between the partners. Several cases emerged in the interviews in which intimate partner violence would most likely not have been reduced or stopped if the partner had not been involved in the training programme and/or had been referred to therapy or other support services.

A final potential explanation to account for that fact that the current study has not found any significant effect of the BORG training programme on reoffending is that previous (international) studies showed limited evidence of the effectiveness of the six intervention methods used by the BORG training programme (cognitive behavioural therapy, motivational interviewing, the conflict scenario, problem-solving mindset, the time-out procedure and challenging participants to engage in self-reflection) and of the effectiveness of interventions and treatment programmes for perpetrators of intimate partner violence in general. It is therefore not easy to set up an effective intervention or treatment programme for perpetrators of intimate partner violence.



Although this study did not find an indication for the effectiveness of the BORG training programme, it was, however, shown that BORG participants who completed the training programme reoffended less than BORG participants who dropped out. This finding is in line with previous studies: dropout among perpetrators of intimate partner violence attending an intervention program is one of the key indicators of recidivism. Completion of the BORG training programme could therefore have a positive effect, however, this relationship could equally be accounted for by a confounding variable such as motivation. In this context, motivational interviewing, one of the six intervention methods that is used in the BORG training programme, appears to be a crucial technique. Although to date there is insufficient evidence to show that motivational interviewing reduces recidivism for intimate partner violence, previous studies have shown that motivational interviewing results in fewer dropouts and more engagement with the intervention. More focus on motivational interviewing seems all the more crucial, given that a recent study showed that the number of participants dropping out of the BORG training programme has increased significantly over the years.

Finally, two specific findings that emerged from the interviews should be discussed. First of all, it was shown that there were differences between regions and trainers in the way the BORG training programme was executed. This is in line with the findings of previous studies, which likewise found regional differences and differences between trainers. These differences appear to stem in part from a lack of national coordination and supervision for BORG trainers. Such differences do not benefit the programme integrity of the BORG training programme. A second finding that emerged from the interviews that deserves some discussion is the fact that for half of the interviewees the group consisted of only three to four participants. The manual for the BORG training programme stipulates that groups should consist of eight to twelve participants, however, it seems that this number is often not achieved. This finding is in line with a previous study. In the case of groups of three or four participants, the question arises whether the added value of a group training is still sufficiently present, because the interviews showed that sometimes there is little recognition or connection if the group only consisted of a few members.

### *Limitations*

This study has a number of limitations. A first limitation is that the present study used judicial data from the OBDJ. This means that only crime that comes to the attention of the Public Prosecution Service is included in the current study, while by no means all crimes committed are traced and prosecuted. As a result, there is a systematic underestimation of recidivism. This underestimation applies in particular to domestic violence recidivism, because domestic violence often remains hidden from the outside world. Furthermore, it should be noted that the use of judicial data does not provide insight into the reciprocity of intimate partner violence. It is often male perpetrators who end up in the criminal justice system. Thirdly, the use of judicial data only allowed recidivism for domestic violence to be identified rather than recidivism for intimate partner violence, given that the type of domestic violence has only been properly registered since 2017. The first and third caveats, however, apply to both the research group and control group and therefore have no impact on the recidivism comparison.

A second limitation relates to the matching of the research and control group. One initial caveat in relation to matching is that, despite the matching process, there can still be a selection effect at work. Matching can only take place based on measured

characteristics, while the research and control group may also differ on other characteristics that are important in the assignment and outcome measure. A second caveat in relation to matching is that it leads to a restriction of the population about which a statement is made, given that only the perpetrators in the research group are retained for which a match has been found in the control group. In this study, 91% of the research group could be matched. However, based on the measured background characteristics, the matched group was representative of the overall group of BORG participants.

A third limitation is that the results of the interviews should be interpreted with some caution. First of all, these results may not be generalisable, given that only thirteen former BORG programme participants were interviewed. Representativeness, however, was never the goal of the interviews and the findings of the interviews do appear to align with the quantitative results of the study and with results from previous studies. A second caveat is that for two former BORG participants who were interviewed, the training programme took place a long time ago (training in 2015 or 2016), meaning that memory problems may play a significant role. Memory problems could likewise play a role in the case of other interviewees, however, the objective of the BORG training programme is precisely that what participants learn should last, meaning that intimate partner violence should not start again after a year. In that light, not knowing what the BORG training programme entailed is more of a finding than a limitation.

#### *Recommendations for adjusting and revising the BORG training programme*

Although this study did not find any evidence to support the effectiveness of the BORG training programme in respect of recidivism, several starting points have been identified to improve the training programme that could allow the programme to be effective. In addition, a substantial percentage of participants seems positive about the training programme. It therefore seems worthwhile to make (extensive) modifications to the BORG training programme. There were already plans for adjusting and revising the BORG training programme and various recommendations can be made in this regard based on this study.

A first recommendation would be to determine which target group would be most suited to the BORG training programme and to clearly define this target group by using selection criteria that can be assessed clearly, with strict observance of those selection criteria. At present, there appears to be a discrepancy between the intended target group and the actual group of participants, which most likely does not benefit the effectiveness of the intervention.

A second recommendation relates to adjusting the objectives of the BORG training programme and the formulation of those goals in SMART terms (Specific, Measurable, Achievable, Relevant and Time-based). The current primary objective and secondary objectives may be overly ambitious for a relatively short-term intervention such as the BORG training programme. Formulating the intervention's objectives in SMART terms may allow a thorough evaluation to be carried out at a later stage to assess whether the goals have been achieved.

A third recommendation is for participants' partners to be involved in the training programme. The BORG training programme focuses on common couple violence, meaning reciprocal intimate partner violence. This requires that both partners should be involved in the intervention.

A fourth set of recommendations relates to the content of the BORG training programme. First of all, it is recommended that the BORG training programme should be based on the most recent scientific insights and on a robust integrated theoretical framework. It seems advisable that there should be a stronger focus on motivational interviewing within the BORG training programme. A second recommendation would be to ensure that the theoretical foundation underpinning the training should be properly aligned with the practical realities and participants' experiences. A third area of focus would be to ensure that the content of the training is retained by the participants. Finally, it is recommended that the training programme be developed in consultation with domestic violence experts and intervention specialists, for instance from forensic healthcare services.

A fifth recommendation would be to (continue to) ensure a proper selection process for and an appropriate training of BORG trainers, alongside regular intervision and refresher courses, coordinated at national level. Trainers, with all of their attributes and expertise, form an essential part of the training programme. There should be greater focus on providing a BORG training programme that is consistent in quality nationwide, given that many local, regional and trainer-specific differences suggest that the programme integrity of the BORG programme is under pressure.

A sixth recommendation is to consider whether providing the BORG training programme as a group programme is still desirable. Although a conscious decision was made in favour of a group intervention during the development of the BORG training programme and the added value of this is endorsed by various trainers and participants, there are a number of caveats at play that do not apply to the individual variant of the programme. If it is decided that the BORG training programme should continue to be offered as a group intervention, it is recommended that the BORG programme should be given significantly more focus within the Probation and Parole Services and among chain partners to ensure that the influx into the programme is increased structurally and across all regions.

A seventh recommendation is to consider the desirability of the dual role of trainer and Probation and Parole officer. The advantage of such a dual role may be that the connection that has been established between the client and the Probation and Parole office/trainer can continue to be fostered. However, these roles may equally cause friction with one another and it is highly questionable whether or not it is prudent for a trainer/therapist to also be given a legal and monitoring role.

A final recommendation for adjusting and revising the BORG training programme is to have perpetrators of intimate partner violence begin the training programme within one or two months after their arrest and to examine whether it would also be possible to offer the BORG training programme outside a judicial framework. Participants' motivation appears to be at its highest shortly after the partner violence has taken place, which most likely benefits the effectiveness of the intervention. Moreover, by letting go of the judicial framework, a larger group of perpetrators of intimate partner violence may be reached, given that less than 10% of domestic violence cases known by the police lead to prosecution and conviction.

#### *Recommendations for future research into the BORG training programme*

A pilot study of the improved version of the BORG training programme will be carried out as part of the planned revision of the BORG training programme. A first

recommendation in terms of future research would be to set up this pilot in such a way, in consultation with a research institution, that the training programme can be thoroughly evaluated. The best method to determine the effectiveness of the training programme is to conduct the pilot study within a randomised controlled trial. This will involve perpetrators of intimate partner violence who qualify for the BORG training programme being randomly assigned to the programme or not.

A second recommendation in the context of future research is to systematically record and retain data on the BORG training programme and the (potential) target group even after the pilot study has taken place. This information can be used to examine whether the correct target group is being reached, whether the training is being implemented as intended and whether the objectives of the training are being achieved. In this way, it will be possible to monitor whether the BORG training programme is continuing to run smoothly and, if necessary, adjustments can be made to the training programme.

#### *Policy recommendations for tackling domestic violence*

Finally, there are two policy recommendations related to tackling domestic violence in general. As of 1 March 2021, it is no longer an option to attach special conditions, such as a behavioural intervention (and therefore the BORG training programme) to conditional discretionary dismissals. These kinds of special conditions can now only be imposed via a sentence from the Public Prosecution Service or a conviction by the court. This change could have adverse consequences in respect of cases of domestic violence, because in the Netherlands a quarter of the domestic violence cases to date have been settled by a conditional discretionary dismissal, the combination of care and criminal law is key to domestic violence and domestic violence requires a quick response and immediate intervention. It is therefore recommended that the consequences of the change in the regulations governing the conditional discretionary dismissal should be monitored for domestic violence cases so that timely adjustments can be made in the event of any adverse effects.

A final policy recommendation is that the Ministry of Justice and Security and the Ministry of Health, Welfare and Sport should establish better framework conditions to allow for an integrated and system-oriented approach to tackling domestic violence. The fact that the BORG training programme is currently tied to a judicial framework due to its financing structure entails a number of adverse effects. For example, it is difficult for participants to involve their partner in the programme, the training programme will often start over six months after the intimate partner violence has taken place and a large group of potential participants are precluded from taking part. In order to be able to use the BORG programme effectively, merely adjusting and revising the content of the BORG training programme is insufficient: the context within which the BORG training programme operates likewise required modification. An integrated and cross-domain approach is particularly suited to domestic violence, in which organisations within the criminal justice chain and healthcare services cooperate and which likewise tackles the financial barriers between the criminal justice and healthcare domains.

#### *In conclusion*

This study found no evidence to support the effectiveness of the BORG training programme in terms of recidivism among perpetrators of intimate partner violence. In

accordance with and in supplement to previous studies on the BORG training programme, various problems and barriers in the execution of the programme have been identified. For example, the programme does not appear to be reaching the intended target group, the set objectives do not seem feasible and are not formulated in SMART terms, participants' partners are insufficiently involved in the programme, the content of the programme is insufficiently based on evidence-based techniques and on a robust comprehensive theoretical framework, and there is insufficient nationwide management and control of the execution of the programme. These problems, however, provide starting points for the improvement of the BORG training programme, which may make the programme effective after all. In addition, a substantial percentage of participants seems positive about the training programme. Furthermore, the BORG training programme could potentially be used at an early stage for a large group of perpetrators (couples) of intimate partner violence, given that the Probation and Parole Service is already involved by the police in any arrests due to domestic violence. By devoting attention to the aforementioned problems identified in this study within the planned revision of the BORG training programme, and through the establishment of better framework conditions for an integrated, cross-domain, system-oriented approach to domestic violence by the Ministry of Justice and Security and the Ministry of Health, Welfare and Sport, an effective intervention could be created that would contribute to reducing intimate partner violence in society.

## Literatuur

- 3RO (2014). *Handleiding RISC 4*. Utrecht: 3RO.
- 3RO (2016). *Factsheet BORG training partnergeweld: Informatie voor ketenpartners*. Utrecht: 3RO.
- 3RO (2017). *Managementhandleiding training BORG*. Utrecht: 3RO.
- Archer, J. (2000). Sex differences in aggression between heterosexual partners: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin*, 126(5), 651-680.
- Akkermans, M., Gielen, W., Kloosterman, R., Moons, E., Reep, C., & Wingen, M. (2020). *Prevalentiemonitor Huiselijk Geweld en Seksueel Geweld*. Den Haag: CBS/WODC.
- Austin P.C. (2011). Optimal caliper widths for propensity-score matching when estimating differences in means and differences in proportions in observational studies. *Pharmaceutical Statistics*, 10, 150-161.
- Babcock J., Green C., & Robie C. (2004). Does batterers' treatment work? A meta-analytic review of domestic violence treatment. *Clinical Psychology Review*, 23(8), 1023-1053.
- Beck, A. T. (1976). *Cognitive therapy and the emotional disorders*. New York: Guilford Press.
- Beek, D. van (1999). *De delictscenario-procedure bij seksueel agressieve delinquenten*. Arnhem: Gouda Quint.
- Beijersbergen, K.A., Blokdijk, D., & Weijters, G. (2018). *Recidive na huiselijk geweld: Recidive onder daders van huiselijk geweld veroordeeld in de periode 2008-2013*. Den Haag: WODC. Cahier 2018-2
- Beijersbergen, K.A. & Kros, M. (2020). *Voorwaardelijke beleidssepots bij daders van huiselijk geweld: Een onderzoek naar de opleggingspraktijk en effectiviteit in termen van recidive*. Den Haag: WODC.
- Bernard, J., Appelo, M., Scholing, A., & Kok, F. (2003). De periodieke explosieve stoornis: richtlijnen voor de behandeling. *Directieve therapie*, 23(1), 9-21.
- Bijlsma, J. (2019). *Het voorwaardelijk sepot: Normering, praktijk, evaluatie (OM-reeks 4)*. Den Haag: Boom.
- Blossfeld, H.P. & Rohwer, G. (2002). *Techniques of event history modelling: New approaches to causal analysis (second edition)*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Bosker, J. & van Kuijeren, M. (2009). *Gebruikershandleiding QuickScan versie 2.0*. Utrecht: 3RO.
- Breslow, N. (1970). A generalized Kruskal-Wallis test for comparing K samples subject to unequal patterns of censorship. *Biometrika*, 57(3), 579-594.
- Castonguay, L.G., & Hill, C.E. (Eds) (2017). *How and why are some therapists better than others? Understanding therapist effects*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Catalano, S. (2012). *Intimate partner violence 1993-2010*. Washington, DC: Bureau of Justice Statistics of U.S. Department of Justice.
- Cheng, S., Davis, M., Jonson-Reid, M., & Yeager, L. (2019). Compared to what? A meta-analysis of batterer intervention studies using nontreated controls or comparisons. *Trauma, Violence & Abuse, online first publication*. DOI: [10.1177/1524838019865927](https://doi.org/10.1177/1524838019865927).
- Chukwu, G.M. (2016). Trainer attributes as drivers of training effectiveness. *Industrial and Commercial Training*, 48(7), 367-373.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (second edition). Hillsdale, NJ: Lawrence Earlbaum Associates.

- Copas, J., & Marshall, P. (1998). The offender group reconviction scale: a statistical reconviction score for use by probation officers. *Journal of the Royal Statistical Society: Series C (Applied Statistics)*, 47(1), 159-171.
- Cox, D.R. (1972). Regression models and life-tables. *Journal of the Royal Statistical Society, Series B*, 34(2), 187-220.
- Cunha, O., & Goncalves, R.A. (2014). The current practices of intervention with batterers. *Revista de Psiquiatria Clinica*, 41(2), 40-48.
- Debonnaire, T., Debonnaire, E., & Walton, K. (2003). *Evaluation of work with domestic abusers in Ireland*. Bristol: Domestic Violence Responses: Training, Prevention, Research.
- Deneer, B. (2004). De kern van de behandeling. In B. Deneer (Eds.), *Gevaarlijke groepen: groepsbehandeling in de ambulante forensische psychiatrie* (pp. 27- 44). Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.
- Dijk, T. van, Flight, S., Oppenhuis, E., & Duesmann, B. (1997). *Huiselijk geweld: Aard, omvang en hulpverlening*. Hilversum: Intomart.
- Dijkstra, S. & Tan, S. (2020). *Knelpuntenanalyse doorontwikkeling BORG*. Utrecht: KFZ. Geraadpleegd op 23 mei 2022: <https://kfz.nl/projecten/doorontwikkeling-justitiële-interventie-borg-call-2019-107>.
- Eckhardt, C.I. & Schram, J. (2009). Cognitive behavioral interventions for partner-abusive men. In P. Lehmann, & C.A. Simmons (Eds.), *Strength's based batterers intervention: A new paradigm in ending family violence* (pp. 137-188). New York: Springer Publishing Company.
- Eijkern, L. van, Downes, R., & Veenstra, R. (2018). *Slachtofferschap van huiselijk geweld: Prevalentieonderzoek naar de omvang, aard, relaties en gevolgen van slachtoffer- en plegerschap*. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen, Faculteit gedrags- en maatschappijwetenschappen.
- Elfers, H. (2017). Quasi-experimentele criminologische effectstudies met propensity score matching. *Tijdschrift voor Criminologie*, 59(1-2), 52-66.
- Ellis, A. (1977). The basic clinical theory of Rational-Emotive Therapy. In A. Ellis & R. Griger (Eds.) *Handbook of Rational-Emotive Therapy* (pp. 3-34). New York: Pub Springer.
- Ellsberg, M., & Heise, L. (2005). *Researching violence against women: A practical guide for researchers and activists*. Genève: World Health Organisation.
- Erkenningscommissie Justitiële Interventies (2017). *Eindoordeel Erkenningscommissie Justitiële Interventies: Interventie BORG*. Intern document.
- Ferwerda, H., & Harderman, M. (2013). *Kijk, dan zie je het! Huiselijk geweld geteld en verdiept: Cijfers 2010 t/m 2012*. Arnhem: Bureau Beke.
- Fischer, T.F.C., Captein, W.J.M, & Zwirs, B.W.C. (2012). *Gedragsinterventies voor volwassen justitiabelen: Stand van zaken en mogelijkheden voor innovatie*. Den Haag: Boom Lemma. Onderzoek en beleid 302.
- Folkman, S., Lazarus, R. S., Gruen, R. J., & DeLongis, A. (1986). Appraisal, coping, health status, and psychological symptoms. *Journal of Personality and Social Psychology*, 50(3), 571-579.
- Fonagy P, Moran G, Target M (1993). Agression and the psychological self. *International Journal of Psychoanalysis*, 74, 471-485.
- Garrido, M.M., Kelley, A.S., Paris, J., Roza, K., Meier, D.E., Morrison, R.S., & Aldridge, M.D. (2014). Methods for constructing and assessing propensity scores. *Health Services Research*, 49(5), 1701-1716.
- George, P.G. (2010). *Domestic violence sentencing conditions and recidivism*. Olympia, WA: Washington State Center for Court Research.

- Ghosh, P., Satyawadi, R., Prasad Joshi, J., Ranjan, R. and Singh, P. (2012). Towards more effective training programmes: A study of trainer attributes. *Industrial and Commercial Training*, 44(4), 194-202.
- Goeman, J.J. (2010). L1 penalized estimation in the cox proportional hazards model. *Biometrical Journal*, 52(1), 70-84.
- Gondolf, E.W. (2000). How batterer program participants avoid reassault. *Violence Against Women*, 6(11), 1204-1222.
- Hellmuth J., & McNulty, J. (2008). Neuroticism, marital violence, and the moderating role of stress and behavioral skills. *Journal of Personality and Social Psychology*, 95(1), 166-180.
- Heer-de Lange, N.E. de, & Kalidien, S.N. (2014). *Criminaliteit en rechtshandhaving 2013: Ontwikkelingen en samenhangen*. Den Haag: WODC/CBS/Raad voor de rechtspraak/Boom Lemma. Justitie in statistiek 4.
- Henskens, R. (2017). *BORG: Werkblad beschrijving interventie*. Utrecht: 3RO.
- Henskens, R, & Cirkel, M. (2022). *Vooronderzoek Solo: Een verkenning naar de mogelijkheden voor doorontwikkeling van een geïndividualiseerde justitiële interventie bij de reclassering*. Utrecht: Hogeschool Utrecht / KFZ. Geraadpleegd op 30 juni 2022: <https://kfz.nl/projecten/vooronderzoek-doorontwikkeling-justitiële-interventie-solo>
- Hines, D.A. (2009). Domestic violence. In: M. Tonry (Ed.), *The Oxford handbook of crime and public policy* (pp. 115-139). Oxford: Oxford University Press.
- Iacus, S. M., King, G., & Porro, G. (2011). Multivariate Matching Methods that are Monotonic Imbalance Bounding. *Journal of the American Statistical Association*, 106, 345–361.
- IBM Corp. (2019). *IBM SPSS Statistics for Windows, Version 26.0*. IBM Corp, Armonk, NY. Available from: <https://www.ibm.com/analytics/spss-statistics-software>.
- Jann, B. (2017a). Why propensity scores should be used for matching. *German Stata Users' Group Meetings 2017 01*, Stata Users Group.
- Jann, B. (2017b). KMATCH: Stata module module for multivariate-distance and propensity-score matching, including entropy balancing, inverse probability weighting, (coarsened) exact matching, and regression adjustment. *Statistical Software Components*, S458346.
- Johnson, M.P. (1995). Patriarchal terrorism and common couple violence: Two forms of violence against women. *Journal of Marriage and Family*, 57(2), 283-294.
- Kaal, H.L., Nijman, H.L.I. & Moonen, X.M.H. (2019). *Handleiding SCIL: Screener voor intelligentie en licht verstandelijke beperking (vierde druk)*. Amsterdam: Hogrefe Uitgevers B.V.
- Kalidien, S.N. (2016). *Criminaliteit en rechtshandhaving 2015: Ontwikkelingen en samenhangen*. Den Haag: Boom criminologie.
- Kalidien, S.N. (2017). *Criminaliteit en rechtshandhaving 2016. Ontwikkelingen en samenhangen*. Den Haag: WODC/CBS/Raad voor de rechtspraak. Cahier 2017-12
- Kalidien, S.N. (2018). *Criminaliteit en rechtshandhaving 2017. Ontwikkelingen en samenhangen*. Den Haag: WODC/CBS/Raad voor de rechtspraak. Cahier 2018-19
- Kalidien, S.N., & Heer-de Lange, N.E. de (2015). *Criminaliteit en rechtshandhaving 2014: Ontwikkelingen en samenhangen*. Den Haag: WODC/CBS/Raad voor de rechtspraak/Boom criminologie. Justitie in statistiek 5.
- Kaplan, E.L., & Meier, P. (1958). Nonparametric estimation from incomplete observations. *Journal of the American statistical association*, 53(282), 457-481.
- King, G., & Nielsen, R. (2019). Why propensity scores should not be used for matching. *Political Analysis*, 27(4), 435-454.
- Knaap, L.M. van der, El Idrissi, F. & Bogaerts, S. (2010). *Daders van huiselijk geweld*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers. Onderzoek en beleid 287.



- Landelijk Netwerk zorg/straf Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (2018). *Ontwikkelagenda Veiligheid voorop*. Geraadpleegd op 31 mei 2022: [https://vng.nl/sites/default/files/2021-02/bundel\\_basisdocumenten.pdf](https://vng.nl/sites/default/files/2021-02/bundel_basisdocumenten.pdf).
- Lawick, J. van (2003). Van mishandelen naar relationeel handelen. Systemische psychotherapie bij fysiek geweld in paarrelaties. *Tijdschrift voor Psychotherapie*, 29, 217-236.
- Lawson D., Kellam M., Quinn J., & Malnar S. (2012). Integrated cognitive-behavioral and psychodynamic psychotherapy for intimate partner violent men. *Psychotherapy*, 49(2), 190-201.
- Lazarus, R. S., & Folkman, S. (1984). *Stress, appraisal and coping*. New York: Springer.
- Lechtenberg, M., Stith, S., Horst, K., Mendez, M., Minner, J., Dominguez, M., Hughes, V., & McCollum, E. (2015). Gender differences in experiences with couples treatment for IPV. *Contemporary Family Therapy*, 37(2), 89-100.
- Leuven, E., & Sianesi, B. (2003). *PSMATCH2: Stata module to perform full Mahalanobis and propensity score matching, common support graphing, and covariate imbalance testing*. Geraadpleegd op 1 februari 2022: <http://ideas.repec.org/c/boc/bocode/s432001.html>.
- Levinson A, & Fonagy, P. (2004). Offending and attachment: The relationship between interpersonal awareness and offending in a prison population with psychiatric disorder. *Canadian Journal of Psychoanalysis*, 12(2), 225-251.
- Lila, M., Gracia, E., & Catalá-Miñana, A. (2018). Individualized motivational plans in batterer intervention programs: A randomized clinical trial. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 86(4), 309-320.
- Lila, M., Martín-Fernández, M., Gracia, E., López-Ossorio, J.J., & González, J.L. (2019). Identifying key predictors of recidivism among offenders attending a batterer intervention program: A survival analysis. *Psychosocial Intervention*, 28(3), 157-167.
- Lünnemann, K., Bosker, J., Dijk, M. van, Doornebal, M., & Broekhuizen, J. (2017). *'Ruim baan' voor betekenisvol reclasseren: Van systeemgestuurd naar 'inhoudgestuurd*. Utrecht: Hogeschool Utrecht / Verwey-Jonker Instituut.
- Lünneman, K., & Drost, L. (2012). *Training partnergeweld BORG: Theoretische onderbouwing*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Lunt, M. (2014). Selecting an appropriate caliper can be essential for achieving good balance with propensity score matching. *American Journal of Epidemiology*, 179(2), 226-235.
- Mahalanobis, P C (1936). On the generalised distance in statistics. *Proceedings of the National Institute of Sciences of India*, 2(1), 49-55 (reprint: <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s13171-019-00164-5.pdf>).
- Marlatt, G.A., & Gordon J.R. (Eds) (1985). *Relapse Prevention: Maintenance strategies in the treatment of addictive behaviors*. New York: Guilford Press.
- Miller, W., & Rollnick, S. (2013). *Motivational interviewing: helping people change (third edition)*. New York: Guilford Press.
- Ministerie van Justitie (2002). *Privé geweld - publieke zaak. Een nota over de gezamenlijke aanpak van huiselijk geweld*. Den Haag: Ministerie van Justitie.
- Ministerie van Justitie (2008). *Plan van aanpak Huiselijk Geweld tot 2011: De volgende fase*. Den Haag: Ministerie van Justitie.
- Ministerie van Justitie en Veiligheid, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en Vereniging van Nederlandse Gemeenten (2018). *Geweld hoort nergens thuis: Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling*. Den Haag: Ministerie van Justitie en Veiligheid, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

- Mooij, J. (2013). *BORG: Training partnergeweld*. Intern document.
- Morse, B.J. (1995). Beyond the Conflict Tactics Scale: Assessing gender differences in partner violence. *Violence and Victims, 10*(4), 251-272.
- Movisie (2013). *Huiselijk geweld: Aard en omvang, gevolgen, hulpverlening en aanpak*. Utrecht: Movisie.
- Mulder, J. (2017). *Procesevaluatie BORG: Training voor daders van partnergeweld*. Utrecht: 3RO.
- Office for National Statistics (2016). *Intimate personal violence and partner abuse*. Londen: Office for National Statistics.
- Olver, M. E., Stockdale, K. C., & Wormith, J. S. (2011). A meta-analysis of predictors of offender treatment attrition and its relationship to recidivism. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 79*(1), 6-21.
- Openbaar Ministerie (2015). *Handboek maatschappelijke classificaties*. Den Haag: Openbaar Ministerie.
- Peduzzi, P., Concato, J., Kemper, E, Holford, T.R, & Feinstein, A.R. (1996). A simulation study of the number of events per variable in logistic regression analysis. *Journal of Clinical Epidemiology, 49*, 1373-1379.
- R Core Team (2017). *R: A language and environment for statistical computing*. R Foundation for Statistical Computing, Vienna, Austria. Beschikbaar op: [www.r-project.org/](http://www.r-project.org/).
- Ridder, J. de (2018). *Sepots: trends en ontwikkelingen*. Den Haag: Openbaar Ministerie Parket-Generaal.
- Ripollone, J. E., Huybrechts, K. F., Rothman, K. J., Ferguson, R. E., & Franklin, J. M. (2018). Implications of the propensity score matching paradox in pharmacoepidemiology. *American Journal of Epidemiology, 187*(9), 1951–1961
- Ripollone, J.E., Huybrechts, K.F., Rothman, K.J., Ferguson, R.E., & Franklin, J.M. (2019). Evaluating the utility of coarsened exact matching for pharmacoepidemiology using real and simulated claims data. *American Journal of Epidemiology, 189*(6), 613-622.
- Robinson, A. (2010). Domestic violence. In: F. Brookman, M. Maguire, H. Pierpoint, & T.H. Bennett (Eds.), *Handbook on crime* (pp. 245-269). Cullompton: Willan Publishing.
- Rosenbaum, P.R., & Rubin, D.B. (1983). The central role of the propensity score in observational studies for causal effects. *Biometrika, 70*(1), 41-55.
- Rosenbaum, P., & Rubin, D. (1985). Constructing a control group using multivariate matched sampling methods that incorporate the propensity score. *The American Statistician, 39*, 33-38.
- Rosenfeld, B. D. (1992). Court ordered treatment of spouse abuse. *Clinical Psychology Review, 12*, 205–226.
- Ross, R., Fabiano, E., & Ewles, D. (1988). Reasoning and rehabilitation. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology, 32*(1), 29-35.
- Rubin, D. B. (1980). Bias reduction using Mahalanobis metric matching. *Biometrics, 36*(2), 293-298.
- Rubin, D.B. (2001). Using propensity scores to help design observational studies: Application to the tobacco litigation. *Health Services & Outcomes Research Methodology, 2*, 169-188.
- Santirso, F. A., Gilchrist, G., Lila, M., & Gracia, E. (2020). Motivational strategies in interventions for intimate partner violence offenders: A systematic review and meta-analysis of randomized controlled trials. *Psychosocial Intervention, 29*(3), 175–190.
- Schumacher, J. A., Coffey, S. F., Stasiewicz, P. R., Murphy, C. M., Leonard, K. E., & Fals-Stewart, W. (2011). Development of a brief motivational enhancement

- intervention for intimate partner violence in alcohol treatment settings. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 20(2), 103-127.
- Smedslund, G., Dalsbø, T.K., Steiro, A.K., Winsvold, A., & Clench-Aas, J. (2011). Cognitive behavioral therapy for men who physically abuse their female partner. *Campbell Systematic Reviews*, 7(1), 1-25.
- Smith, S.G., Chen, J., Basile, K.C., Gilbert, L.K., Merrick, M.T., Patel, N., Walling, M., & Jain, A. (2017). *The National Intimate Partner and Sexual Violence Survey (NISVS): 2010-2012 state report*. Atlanta, Georgia: National Center for Injury Prevention and Control Centers for Disease Control and Prevention.
- Soleymani, S., Britt, E., & Wallace-Bell, M. (2018). Motivational interviewing for enhancing engagement in intimate partner violence (IPV) treatment: A review of the literature. *Aggression and Violent Behavior*, 40, 119-127.
- Spencer, C.M., Stith, S.M., & Cafferky, B. (2022). What puts individuals at risk for physical intimate partner violence perpetration? A meta-analysis examining risk markers for men and women. *Trauma, Violence, & Abuse*, 23(1), 36-51.
- StataCorp. (2017). *Stata Statistical Software: Release 15*. StataCorp LLC, College Station, TX. Beschikbaar op: [www.stata.com/](http://www.stata.com/).
- Tarone, R.E., & Ware, J. (1977). On distribution-free tests for equality of survival distributions. *Biometrika*, 64(1), 156-160.
- Tibshirani, R. (1996). Regression shrinkage and selection via the Lasso. *Journal of the Royal Statistical Society, Series B*, 58(1), 267-288.
- Tollenaar, N., Beerhuizen, M.G.C.J., Drieschner, K.H., & Van der Laan, A.M. (2019). *Effectiviteit van de ISD-maatregel: Tweede replicatie*. Den Haag: WODC. Cahier 2019-19
- Tollenaar, N. & Wartna, B.S.J. (2015). *StatRec Revisited: De rol van geboorteland en herkomst bij de predictie van de kans op recidive*. Den Haag: WODC. Memorandum 2015-4.
- Valk, P. van der, (2010). Strafrecht en huiselijk geweld. *Justitiële verkenningen*, 36(8), 62-74.
- Veen, H.C.J. van der, & Bogaerts, S. (2010). *Huiselijk geweld in Nederland: Overkoepelend syntheserapport van het vangst-hervangst-, slachtoffer- en daderonderzoek 2007-2010*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers. Onderzoek en beleid 288.
- VERBI Software. (2021). *MAXQDA 2018*. VERBI Software, Berlin, Germany. Beschikbaar op: [www.maxqda.com](http://www.maxqda.com).
- Verweij, S., Tollenaar, N., & Wartna, B.S.J. (2016). *CoVa: eerst denken en dan...? Vergelijkend recidiveonderzoek naar het effect van cognitieve vaardigheidstrainingen uitgevoerd in de periode 2008-2011*. Den Haag: Boom. Onderzoek en beleid 316
- Verwijs, R., & Lünemann, K.D. (2012). *Partnergeweld: Achtergrond en risicofactoren*. Utrecht: Verweij-Jonker Instituut.
- Vittinghoff, E., & McCulloch, C.E. (2006). Relaxing the rule of ten events per variable in logistic and cox regression. *American Journal of Epidemiology*, 165(6), 710-718.
- Vrinten, M., Keulen-de Vos, M., Schel, S., Cima, M., Bulten, E. (2015). *De delict-analyse in de forensische zorg*. Utrecht: KFZ.
- Walby, S. (2004). *The cost of domestic violence*. Londen: Women and Equality Unit of the Department of Trade and Industry.
- Wartna, B.S.J., Tollenaar, N., & Bogaerts, S. (2009). StatRec: inschatting van het recidivegevaar van verdachten van een misdrijf. *Tijdschrift voor Criminologie*, 51(3), 277-295.

- Wilson, D.B., Feder, L., & Olaghere, A. (2021). Court-mandated interventions for individuals convicted of domestic violence: An updated Cambell systematic review. *Cambell Systematic Reviews*, *17*(1), e1151.
- Wistow, R., Kelly, L., & Westmarland, N. (2017). Time out: A strategy for reducing men's violence against women in relationships. *Violence Against Women*, *23*(6), 730–748.
- Witten, D.M., & Tibshirani, R. (2010). Survival analysis with high-dimensional covariates. *Statistical Methods in Medical Research*, *19*, 29-51.

## Bijlage 1 Samenstelling begeleidingscommissie

### **Voorzitter**

Dhr. prof. dr. T.A.H. Doreleijers

Emeritus hoogleraar VUMC Amsterdam en  
Universiteit Leiden

### **Leden**

Dhr. mr. M.D. Groenewegen  
*tot en met augustus 2021*

Directie Beschermen, Aanpakken en  
Voorkomen, ministerie van Justitie en  
Veiligheid

Dhr. S.J. Tjalsma  
*vanaf september 2021*

Directie Beschermen, Aanpakken en  
Voorkomen, ministerie van Justitie en  
Veiligheid

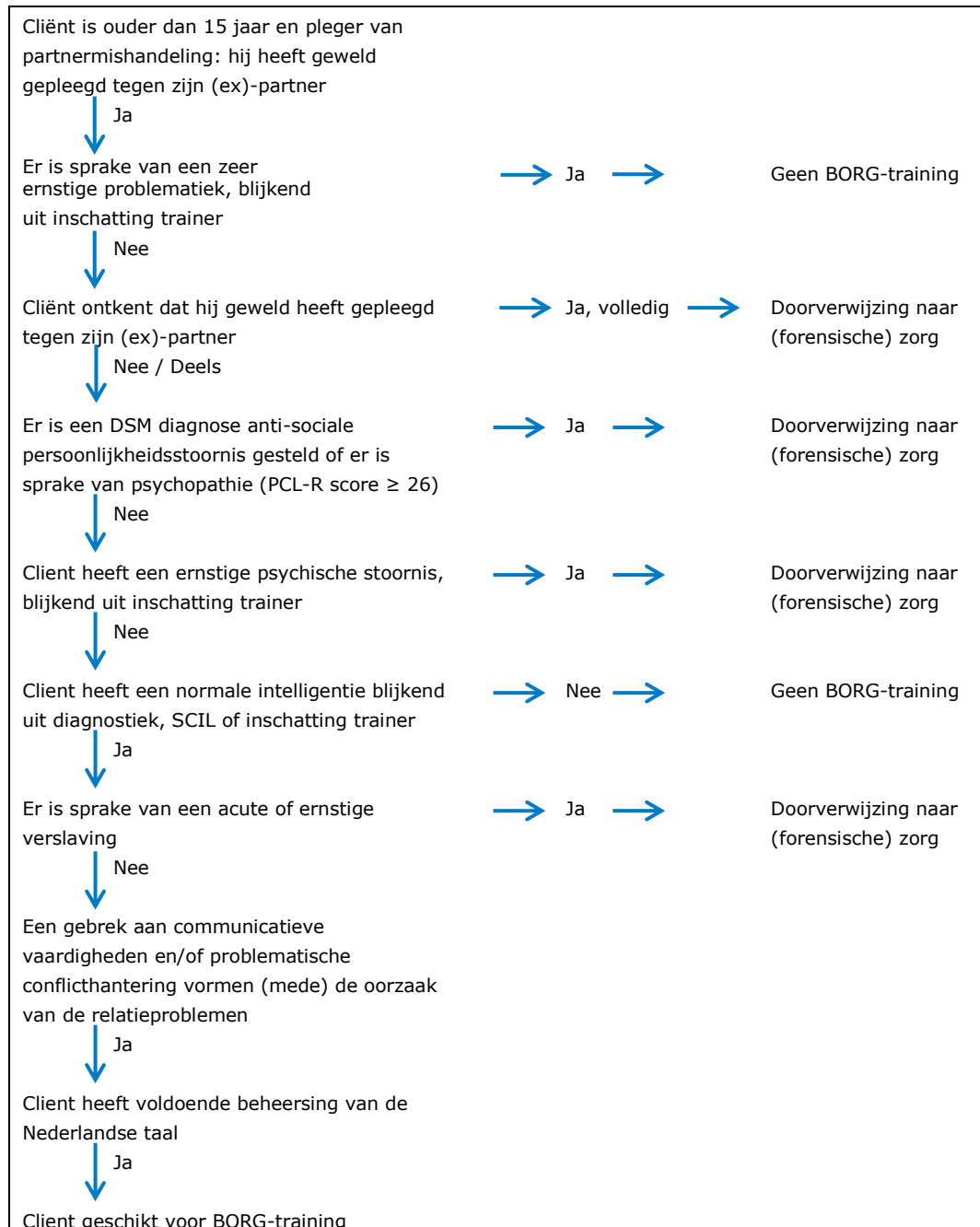
Mw. dr. L.M. van der Knaap  
Dhr. dr. R. de Jong

Intervict, Tilburg University  
Nationaal Rapporteur Mensenhandel en  
Seksueel Geweld tegen Kinderen

Mw. dr. J. Verbruggen  
Mw. mr. J.R.M. van Schoonderwoerd  
den Bezemer-Wolters  
Mw. I. Zielman

Vrije Universiteit Amsterdam  
Arrondissementsparket Den Haag,  
Openbaar Ministerie  
Reclassering Nederland

## Bijlage 2 BORG-beslisboom



Als deze beslisboom geen BORG-training voorstelt en je besluit dat de cliënt toch kan deelnemen, wat zijn dan jouw redenen om de cliënt toch toe te laten?

.....

.....

## Bijlage 3 Topiclijst interviews

### 1 Introductie

- Korte introductie van onszelf en het onderzoek
- Toestemmingsformulier laten ondertekenen

### 2 Warm-up

Ik zal eerst iets over mezelf vertellen

- Kan jij iets over jezelf vertellen? (Leeftijd? Opleidingsniveau?)
- Heb je kinderen? Zo ja, hoeveel en welke leeftijd?
- Hoe zou je jezelf omschrijven in een paar woorden?

### 3 Situatie voor BORG-training

Je hebt de BORG-training gevolgd, omdat er sprake was van mishandeling van je (ex-) partner. Ik zou wat vragen willen stellen over die periode.

- Had je toentertijd werk of volgde je een opleiding?
  - Zo ja, wat voor werk of opleiding deed je? Hoeveel uur in de week?
  - Zo nee, wat was je dagbesteding?
- Had je een vaste relatie met degene waarbij het partnergeweld plaatsvond?
  - Zo ja, woonde jullie samen?
  - Zo ja, hoe zou je de relatie met je partner toen omschrijven?
    - Hoe lang samen? Veel samen / dingen doen? Fijne of moeizame relatie?
  - Indien ex-partner: hoe lang samen geweest en hoe was de relatie? Ook partnergeweld tijdens relatie? Hoe lang uit elkaar? Was er nog contact nodig i.v.m. kinderen?
- Wat was je woonsituatie toen?
  - Met partner? Met kinderen? Vaste woonplaats?
- Kun je wat meer vertellen over het partnergeweld tussen jou en je (ex-) partner? Wat gebeurde er?
  - Type geweld (Bv. bedreigen, slaan, schoppen, wurgen, seksueel?)
  - Letsel (Blauwe plek of verwondingen? Naar dokter of ziekenhuis?)
  - Wederkerig geweld of één richting?
  - Frequentie: Hoe vaak kwam het partnergeweld voor?
  - Wat was volgens jou de oorzaak van het partnergeweld?
    - Speelde alcohol of drugs een rol bij het partnergeweld?
  - Heb je ook partnergeweld gepleegd in andere relaties?
  - Ben je vóór de BORG-training al eerder met politie of justitie in aanraking geweest vanwege partnergeweld?
- Ben je voor een ander delict dan partnergeweld eerder met politie of justitie in aanraking geweest?
  - Zo ja, hoe vaak is dat ongeveer gebeurd?
- Tot slot een vraag over je jeugd: Heb je als kind weleens te maken gehad met huiselijk geweld?
  - Zo ja, kan je vertellen wat er gebeurde?

### 4 Algemene ervaringen met de BORG-training

Ik zou je nu graag wat vragen stellen over de BORG-training.

- Wanneer heb je aan de BORG-training deelgenomen?
- Heb je de groepstraining gevolgd of heb je de training individueel gevolgd?

- Heb je de training voltooid of ben je eerder gestopt?
  - Indien voltooid: Heb je ooit overwogen te stoppen met de training? Waarom wel/niet?
  - Indien eerder gestopt: Waarom ben je gestopt? Hoe had dat voorkomen kunnen worden?

Nu wil ik wat vragen stellen over hoe je de BORG-training in het algemeen hebt ervaren.

- Hoe keek je vooraf tegen de training aan? (Motivatie?)
- Hoe heb je de training ervaren?
- Sloot de training aan op wat jij ervan verwacht had? (Impliciet ook: welke verwachtingen waren er)
- Sloot de training aan op wat jij nodig had? (Impliciet ook: welke behoeftes waren er)
- Wat heb je geleerd van de training?

*Trainer*

- Hoe was je relatie met de trainer? (Kon je alles delen/bespreken? Hoe belangrijk was deze relatie?)

*Individuele gesprekken*

- Hoe vond je de individuele gesprekken? Wie waren daarbij aanwezig (trainer/toezicht/partner?)

*Partner (indien er een partner was t.t.v. de deelname aan de BORG-training):*

- Hoe is jouw partner betrokken bij de BORG-training? (bij de individuele gesprekken en/of anders?)
- Hoe vond je dat? Hoe heeft het invloed gehad op je relatie? Waar merk je dat aan?
- Is je partner volgens jou voldoende betrokken bij de BORG-training?

*Groepsbijeenkomsten (indien de training in groepsverband is gevolgd):*

- Hoe was het om de training met andere plegers van partnergeweld te volgen? (Prettig/veilig/leerzaam?)

## **5 Ervaringen met oefeningen en programmadoelen van BORG-training**

De BORG-training bestaat uit verschillende oefeningen en onderdelen, zoals het ruziescenario, de *time-out* procedure, het herkennen van risicosignalen voor geweld en ontspanningsoefeningen. Ik zou graag meer willen weten over wat je van de verschillende oefeningen vond en wat je mogelijk geleerd hebt.

*Oefeningen*

- Welke oefeningen of onderdelen van de training hebben jou het meest geholpen? Waarom?
- Waren er oefeningen of onderdelen van de training die jij niet zo nuttig vond? Welke en waarom?

*Programmadoel: Inzicht in eigen aandeel in relatiedynamiek*

- Ben je door de training op een andere manier naar jouw relatie met je (ex-) partner t gelukt?
- Weet je door de training beter waardoor het geweld tussen jou en je partner is ontstaan?
  - Zo ja, welk inzichten heb je gekregen? Zo nee, waarom is dat volgens jou niet gelukt?



- Weet je door de training beter wat jouw rol en jouw aandeel was bij het partnergeweld?
  - Zo ja, welk inzichten heb je gekregen? Zo nee, waarom is dat volgens jou niet gelukt?

*Programmadoel: Herkennen van risicosignalen voor agressief gedrag*

- Heb je geleerd om risicosignalen bij jezelf te herkennen?
  - Zo ja, kan je dat toelichten? Zo nee, waarom is dat volgens jou niet gelukt?

*Programmadoel: Toepassen van vaardigheden om te voorkomen dat conflicten escaleren*

- Kan je je na de training wat beter verplaatsen en inleven in je partner?
  - Zo ja, kan je dat toelichten? Zo nee, waarom is dat volgens jou niet gelukt?
- Heb je vaardigheden geleerd om een ruzie niet uit de hand te laten lopen en partnergeweld te voorkomen?
  - Zo ja, welke vaardigheden zijn dat? Zo nee, waarom is dat volgens jou niet gelukt?
- Hebben de oefeningen ervoor gezorgd dat je meer zelfbeheersing hebt?
  - Zo ja, kan je dat toelichten? Zo nee, waarom is dat volgens jou niet gelukt?

*Overall*

- Over het geheel genomen, welk cijfer zou je de BORG-training geven?
- Is er iets wat je zou veranderen aan de training om deze te verbeteren?

## **6 Situatie na BORG-training (+-10 min.)**

Ik zou tot slot ook graag wat meer willen weten over de periode nadat je BORG-training hebt gevolgd. Dus hoe het je is vergaan na die tijd.

- Heb je na afloop van de BORG-training een relatie gehad?
  - Zo ja (en had voor BORG-training ook een relatie), is dit nog dezelfde partner?
  - Zo ja, heb je nu nog steeds een relatie?
- Pas je bepaalde oefeningen of vaardigheden van de BORG-training nog toe?
  - Zo ja, welke?
- Is er na de BORG-training nog een keer sprake geweest van partnergeweld?
  - Zo nee, wat is er veranderd dat je niet meer in zo'n situatie komt?
  - Zo ja, hoe vaak is dit nog voorgekomen?
  - Zo ja, wat gebeurde er? (is de ernst van het geweld wel afgenomen?)
  - Zo ja, heb je een idee waardoor dat komt?
- Ben je na de BORG-training nog met politie of justitie in aanraking geweest?
  - Zo ja, was dit voor partnergeweld of voor iets anders?
- Hoe kijk je nu terug op de BORG-training?
  - Indien partner, in hoeverre vind je dat je bent veranderd en dat je relatie is veranderd?
  - Indien geen partner, in hoeverre vind je dat je bent veranderd en dat de manier waarop je in een relatie staat is veranderd?
  - Heb je het gevoel dat er dingen blijvend zijn veranderd?
    - Zo ja, welke dingen? Kan je een voorbeeld geven?
- Hoe zou je leven eruit hebben gezien als je de BORG-training niet had gevolgd?

## **7 Ruimte voor eigen inbreng en afsluiting**

We zijn bijna aan het einde gekomen van het interview. Zijn er dingen die ik nog niet heb gevraagd over de BORG-training, maar die je wel graag wilt vertellen?

## Bijlage 4 Matchingsmethoden

Er bestaan diverse matchingsmethoden, zoals *Propensity Score Matching* (PSM), *Coarsened Exact Matching* (CEM) en *Mahalanobis Distance Matching* (MDM) (Iacus, King & Porro, 2011; Mahalanobis, 1936; Rosenbaum & Rubin, 1983; 1985; Rubin, 1980). Elke methode heeft voor- en nadelen (e.g. Jann, 2017a; King & Nielsen, 2019; Ripollone et al., 2018; 2019) en welke methode het beste is hangt af van de data (zoals de omvang van de groepen, de initiële balans tussen de groepen en het aantal matchingskenmerken). Eén van de nadelen van PSM is dat daders met vergelijkbare *propensity scores* van elkaar kunnen verschillen op de individuele matchingskenmerken. Zo kan bijvoorbeeld een man van 50 jaar veroordeeld voor bedreiging gekoppeld worden aan een vrouw van 20 jaar veroordeeld voor zware mishandeling. PSM gaat uit van gemiddelden op groepsniveau: op groepsniveau zouden de onderzoeks- en controlegroep op de matchingskenmerken in balans moeten zijn. Bijvoorbeeld de verhouding man/vrouw in de onderzoeksgroep dient na PSM vergelijkbaar te zijn met de verhouding man/vrouw in de controlegroep. Bij andere matchingsmethoden, zoals CEM en MDM, komen koppels beter overeen op de individuele matchingskenmerken, maar deze methoden vielen in het huidige onderzoek om andere redenen af. CEM, waarbij daders exact worden gematcht op bepaalde categorieën zoals man, *first-offender* en leeftijdsrange 18-25 jaar, leidde tot te weinig matches en een selectieve gematchte onderzoeksgroep. Dit is onwenselijk, omdat dan geen conclusie getrokken kan worden over de effectiviteit van de BORG-training, maar enkel over de effectiviteit van de BORG-training bij een selectieve groep deelnemers. Ander matchingsmethoden, zoals MDM en een combinatie van CEM en PSM (via package KMATCH in Stata; Jann, 2017b) vielen af, omdat ze geen optie bleken te hebben om rekening te houden met de - in de huidige data veelvoorkomende - ties.

## Bijlage 5 Penalized regressie

In dit onderzoek zijn relatief veel variabelen beschikbaar, terwijl de onderzoeksgroep betrekkelijk klein is. Daardoor ontstaat het gevaar dat het model te complex wordt en als het ware wordt overfit. In dat geval is de geschatte invloed van de achtergrondkenmerken op recidive niet meer betrouwbaar. Het is daarom van belang om het aantal variabelen in een multipele regressieanalyse niet te groot te maken. Met behulp van een *penalized* survival regressiemodel kan wordt gekeken welke set van variabelen de uitkomst het beste voorspellen. Meer specifiek is gebruikt gemaakt van de zogenoemde *L1-penalty*,  $\lambda_1$ , ook wel *least absolute shrinkage and selection operator* (LASSO; Tibshirani, 1996) genoemd. Normaal gesproken worden in een regressiemodel de optimale coëfficiënten gevonden door de minus log-*(partial)-likelihood* te minimaliseren naar deze coëfficiënten. Bij de LASSO, wordt aan minus log-*(partial)-likelihood* tevens de som van de absolute waarden van de coëfficiënten maal een *penalty* toegevoegd. Door de toegevoegde laatste term maakt het model impliciet een afweging tussen het vergroten van de invloed van een variabele waardoor de *likelihood* toeneemt en een *penalty* op de grootte van de coëfficiënt van dezelfde variabele waardoor de *likelihood* afneemt. De coëfficiënten van variabelen die niet genoeg bijdragen aan de voorspelling van de uitkomst, krimpen tot ze gelijk zijn aan nul. Hoe hoger de *penalty* die wordt toegepast, hoe strenger de procedure en hoe minder variabelen uiteindelijk in het model worden opgenomen. De optimale waarde van de *penalty* wordt middels kruisvalidatie achterhaald, waarbij de *cross-validated likelihood* als criterium voor modelselectie wordt gebruikt (Verweij & Van Houwelingen, 1994). Een voordeel van deze methode (bijvoorbeeld ten opzichte van een *stepwise* regressiemodel) is dat de selectie van de variabelen niet vereist dat er meerdere modellen worden gefit; in een *penalized* regressie-model vindt de selectie van variabelen plaats tijdens het fitten van het model. Nadat met behulp van kruisvalidatie bepaald is hoe groot de *penalty*parameter moet zijn, wordt deze *penalty* op alle variabelen in het model toegepast. Er hoeft dus niet per individuele variabele een discretionaire beslissing te worden gemaakt of deze wel of niet in het model moet worden opgenomen (Witten & Tibshirani, 2010). Bovendien heeft de procedure geen last van numerieke problemen door multicollineariteit. Hierdoor is het mogelijk om alle achtergrondkenmerken en interactie-effecten tegelijkertijd in de procedure mee te nemen. De variabelen waarvan de coëfficiënten in de procedure niet naar nul 'gekrompen' zijn, zullen worden meegenomen in de uiteindelijke multipele regressieanalyse. Hun effect zal opnieuw geschat worden omdat de *penalty* ervoor zorgt dat ook de coëfficiënten die niet tot nul worden gekrompen, gebiast worden richting nul (ten behoeve van een verbeterde voorspelling). Aangezien we een zuivere schatting willen van het effect van de interventie en achtergrondkenmerken, moet deze zonder *penalty* geschat worden. De LASSO-analyse is uitgevoerd in R 3.5.2 (R Core Team, 2018) met behulp van het package 'penalized' (Goeman, 2010).

Het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) is het kennisinstituut voor het ministerie van Justitie en Veiligheid. Het WODC doet zelf onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek of laat dit doen door erkende instituten en universiteiten, ter ondersteuning van beleid en uitvoering.

Meer informatie:

[www.wodc.nl](http://www.wodc.nl)